

ગુજરાત રાજ્ય

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે

જાહેર આરોગ્ય ઉપ-નિયમો

મે ૨૦૨૫

એક્ટિવિટી સારાંશ

ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે જાહેર આરોગ્ય પેટા-નિયમો

ગુજરાત સરકારે 25 ફેબ્રુઆરી, 2014 ના રોજ "મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા મિશન (MGSM)" શરૂ કર્યું છે જેથી 2019 સુધીમાં "સ્વચ્છ ગુજરાત"નો દરજ્જો પ્રાપ્ત થાય. MGSM માં વિવિધ પાસાઓનો સમાવેશ થાય છે અને જાહેર આરોગ્ય ઉપનિયમો આ મિશનના મુખ્ય પાસાઓમાંનો એક છે. રાજ્ય સરકારના શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ (UD&UHD) એ ગુજરાત રાજ્યના ચાર નાના મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો અને 159 ULB માટે જાહેર આરોગ્ય ઉપનિયમો પણ તૈયાર કર્યા છે. MGSM મિશનને ટેકો વધારવાના હેતુથી, રાજ્યના મુખ્ય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનોમાંના એક નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને પણ આ સંદર્ભમાં સકારાત્મક પગલું ભર્યું છે અને "નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે જાહેર આરોગ્ય ઉપનિયમો" તૈયાર કર્યા છે.

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ ની કલમ-૪૫૮ (પેટા કલમો ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૧, ૩૩, ૩૬, ૩૮, ૩૯, ૪૦, ૪૨, ૪૩, ૪૮) હેઠળ જાહેર આરોગ્ય પેટા-નિયમો તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે.

જાહેર આરોગ્ય પેટા-નિયમોમાં ઘન કચરા વ્યવસ્થાપન, પ્રવાહી કચરા વ્યવસ્થાપન, હવા અને ધ્વનિ પ્રદૂષણ અને અન્ય સ્વચ્છતા અને જાહેર આરોગ્ય પાસાઓ જેવા કે ખોરાક સ્વચ્છતા, સમુદાય અને જાહેર શૌચાલય, ખુલ્લામાં મળમૂત્ર ઉપાડવું, હાથથી મેલું ઉપાડવું, પાણી અને વેક્ટરજન્ય રોગો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

સોલિડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (SWM)

- SWM ઉત્પાદન, સંગ્રહ, અલગીકરણ, સારવાર અને નિકાલના તમામ પાસાઓને પેટા-નિયમો હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાને 30 વિવિધ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં પ્લાસ્ટિક કચરો, ઇ-કચરો, બાયો-મેડિકલ કચરો, સી એન્ડ ડી કચરો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- કચરાના જનરેટર્સને 21 વિવિધ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે, જેમાં રહેણાંક, વાણિજ્યિક, સરકારી, વારસાગત રહેણાંક અને વાણિજ્યિક ઇમારતો અને પરિસર, બજાર સ્થળો, કતલખાનાઓ, ડેરી અને પશુઓના શેડ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- કચરાના બધા ઉત્પાદકો માટે કચરાને સૂકા અને ભીના કચરામાં અલગ કરવાનું ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે. કચરાના બધા જનરેટરો માટે અલગ અલગ કચરાને વિવિધ રંગોના ડબ્બામાં સંગ્રહિત કરવાનું ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે અને એવી રીતે કે કચરો એકબીજા સાથે ભળી ન જાય કે દૂષિત ન થાય.
- કચરાના જનરેટરોએ કચરો ઉત્પન્ન થયાના 24 કલાકની અંદર કચરો સંગ્રહ વાહન અથવા ડબ્બામાં પહોંચાડવાનો રહેશે. સી એન્ડ ડી કચરા માટે આપેલ સમય મર્યાદા 2 દિવસની છે. કચરો મહત્તમ એકત્રિત કરી શકાય તે માટે સંગ્રહ પ્રણાલીનું આયોજન એટલા સમયમાં કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.
- કચરાને અંતિમ નિકાલ માટે સુરક્ષિત લેન્ડફિલમાં મોકલવા પહેલા તેની પ્રક્રિયા કરવી ફરજિયાત બનાવવામાં આવી છે અને ફક્ત પ્રોસેસ્ડ ઇનર્ટ કચરા જ લેન્ડફિલમાં ભરવામાં આવશે. બાયો-મેડિકલ કચરા માટે, નિકાલ માટે તમામ તબીબી કચરો ટ્રીટમેન્ટ એજન્સીને આપવાનું ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે. પ્લાસ્ટિક અને ઇ-કચરા માટે ઉત્પાદકોએ ઇ-કચરા અને પ્લાસ્ટિક કચરાના પ્રોસેસિંગ અને ડમ્પિંગ પહેલાં જરૂરી પરવાનગી લેવી પડશે.

પ્રવાહી કચરા વ્યવસ્થાપન (LWM)

- પ્રવાહી કચરાના કોઈપણ ઉત્પાદકનું જોડાણ જાહેર ગટરમાં હોવું જોઈએ.
- નવા વિકાસ માટે ડ્યુઅલ પમ્પિંગ સિસ્ટમની જોગવાઈ રાખવામાં આવી છે જેથી ઘરેલું ગંદા પાણીને સ્થળ પર જ ટ્રીટ કરી શકાય અને તેનો ફરીથી ઉપયોગ કરી શકાય.
- જે વિસ્તારોમાં જાહેર ગટર લાઇનો ઉપલબ્ધ નથી ત્યાં પ્રવાહી કચરાના શુદ્ધિકરણ અને સલામત નિકાલ માટે સેપ્ટિક ટાંકીઓ અને ખાડાઓ અને સ્થળ પર સ્વચ્છતાની અન્ય પદ્ધતિઓનું નિર્માણ ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે. જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં ઉત્પાદક માટે સ્થળ પર પ્રવાહી કચરાની શુદ્ધિકરણ ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે.
- કાદવ દૂર કરવા, સેપ્ટિક ટાંકી અને મેનહોલની સફાઈ કરવાની જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે, સાથે જ હાથથી સફાઈ અટકાવવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. તે બાંધકામ સ્થળો માટે પાણી અને શૌચાલય તેમજ સામુદાયિક અને જાહેર શૌચાલય જેવી પર્યાપ્ત સ્વચ્છતા સુવિધાઓની જોગવાઈ પર પણ ભાર મૂકે છે.
- પાણીજન્ય, વેક્ટરજન્ય અને ખોરાકજન્ય રોગોનું નિવારણ
- ખોરાકજન્ય રોગોને રોકવા અને ખોરાક સલામતી અને સ્વચ્છતા જાળવવામાં ધ્યાનમાં લેવાના વિવિધ પાસાઓ સ્પષ્ટીકરણો અને દંડ મુજબ હશે. FSSAI અધિનિયમ 2006 અને ત્યારબાદ પ્રકાશિત થયેલા તેના સુધારેલા નિયમો હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે. આ પેટા કાયદાઓ અધિનિયમના સહાયક છે અને ખોરાક, ખોરાકના પરિસર અને ખોરાક સંભાળનારની સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતા સંબંધિત સામાન્ય મુદ્દાઓ માટે દંડ ચાર્જને આવરી લેશે..
- સારા જાહેર આરોગ્ય જાળવવા માટે પાણી અને વાહકજન્ય રોગોના નિવારણ માટેની પદ્ધતિઓનો ઊંડાણપૂર્વક સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

ઉત્પાદકની વિસ્તૃત જવાબદારી

વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી હેઠળ પ્લાસ્ટિક અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદકો માટે તેમના ઉત્પાદનોની ઉત્પાદન વિગતો પ્રદાન કરવી ફરજિયાત કરવામાં આવી છે અને તેમને તેમના કચરા ઉત્પાદનોના સુરક્ષિત નિકાલ માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવ્યા છે. ઉત્પાદકો ઇ-વેસ્ટ/પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, 2016 અથવા તેના કોઈપણ સુધારા દ્વારા તેમને સોંપવામાં આવેલી જવાબદારીઓના સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશનને પૂર્ણ કરશે.

હવા પ્રદૂષણ

હવા પ્રદૂષણ હેઠળ, જાહેર સ્થળોએ ધૂમ્રપાન પ્રતિબંધિત છે. ખાનગી પરિસરમાં કોઈપણ પ્રકારના ઉપદ્રવ માટે પરિસરના માલિક જવાબદાર રહેશે. આસપાસની હવામાં વાયુ પ્રદૂષકોનું ઉત્સર્જન અને ઘરની અંદરની હવાની ગુણવત્તા જાળવવા પર પેટા-નિયમો હેઠળ પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો છે. હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારેલા અધિનિયમ 1987 અને સુધારા અને નિયમો હેઠળ વિવિધ પાસાઓને આવરી લેવામાં આવ્યા છે.

અવાજ પ્રદૂષણ

નિગમ વાહનોમાંથી ઉત્પન્ન થતો અવાજ, રસ્તાઓ અને શેરીઓ અને અન્ય જાહેર અને ખાનગી સ્થળોએ ફટાકડા ફોડવા, લાઉડ સ્પીકર્સ અથવા જાહેર સંબોધન પ્રણાલીઓનો ઉપયોગ, જે ઉચ્ચ સ્તરનો અવાજ

ઉત્પન્ન કરે છે અને ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) સુધારા નિયમો 2010 અને તેમાં કરવામાં આવેલા સુધારાઓમાં નિર્ધારિત અવાજ માટેના ધોરણો કરતાં વધુ હોય છે, તે સહિત અવાજ ઘટાડવા માટે પગલાં લેશે.

આ પેટા-નિયમો હેઠળના ગુનાઓ

જાહેર આરોગ્ય પેટા-નિયમો હેઠળના અન્ય સામાન્ય ગુનાઓને સ્પષ્ટ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા છે. ઉપરોક્ત પેટા-નિયમોના ભંગ બદલ લોકો અથવા સંસ્થાઓ પાસેથી વહીવટી અને સમાધાન શુલ્ક વસૂલવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.

આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓનો અમલ અને વહીવટી ચાર્જ અને સમાધાન ફીનું સમયપત્રક

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને વહીવટકર્તા દ્વારા ઠરાવ પસાર કરવાનો રહેશે, ત્યારબાદ તેણે GPMC કાયદાની કલમ 460 હેઠળ સમાચાર પત્રોમાં સૂચના દ્વારા વાંધા/સૂચનો મંગાવવા પડશે. પ્રાપ્ત વાંધા/સૂચનો વહીવટકર્તા દ્વારા ઠરાવ દ્વારા સમાવિષ્ટ કરવામાં આવશે અને/અથવા નકારી કાઢવામાં આવશે અને પછી રાજ્ય સરકારને મંજૂરી માટે રજૂ કરવામાં આવશે.

આ પેટા કાયદાઓનો અમલ કરવા અને ભૂલ કરનાર વ્યક્તિઓ અને સંગઠનો પાસેથી સ્થળ પર જ જરૂરી ચાર્જ વસૂલવા માટે ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડની રચના અને તેની કાર્યપદ્ધતિનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને જો તેમના દ્વારા ચાર્જ ચૂકવવામાં ન આવે તો તે પ્રક્રિયા પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.

છેલ્લે, જાહેર આરોગ્ય પેટા કાયદાઓમાં લોકો અથવા સંગઠનો દ્વારા વિવિધ પેટા કાયદાઓના ભંગ માટે વહીવટી ચાર્જ અને સમાધાન ફીનું શેડ્યૂલ ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રકરણ - I સામાન્ય પ્રસ્તાવના.

જાહેર આરોગ્ય ઉપ-કાયદાઓની જરૂરિયાત અને હેતુ:

શહેરીકરણના આધુનિક યુગમાં મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો પર તેના નાગરિકોને સ્વસ્થ વાતાવરણ પૂરું પાડવા સહિત અનેક જવાબદારીઓ સોંપવામાં આવી છે. ૧૯૭૪માં બંધારણમાં ૪૨મો સુધારો રાજ્ય સરકારની જવાબદારી બનાવે છે કે તે પર્યાવરણનું રક્ષણ અને સુધારણા કરે અને દેશના જંગલો અને વન્યજીવનનું રક્ષણ કરે. પર્યાવરણીય સંરક્ષણ અંગે રાજ્યની જવાબદારી આપણા બંધારણના અનુચ્છેદ ૪૮-એ હેઠળ નક્કી કરવામાં આવી છે. બંધારણના અનુચ્છેદ ૫૧ એ(જી) હેઠળ, મૂળભૂત ફરજો હેઠળ, દરેક નાગરિકની મૂળભૂત ફરજ જંગલો, તળાવો, નદીઓ અને વન્યજીવન સહિત કુદરતી પર્યાવરણનું રક્ષણ અને સુધારણા કરવાની અને જીવંત પ્રાણીઓ પ્રત્યે કરુણા રાખવાની છે. પોષણ અને જીવનધોરણનું સ્તર વધારવા અને જાહેર આરોગ્ય સુધારવાની રાજ્યની જવાબદારી બંધારણના અનુચ્છેદ ૪૭ હેઠળ નક્કી કરવામાં આવી છે જે નીચે મુજબ વાંચે છે: "રાજ્ય તેના લોકોના પોષણ અને જીવનધોરણમાં વધારો અને જાહેર આરોગ્યમાં સુધારો કરવાને તેની પ્રાથમિક ફરજો ગણશે". સ્થાનિક સ્વરાજ્યો બંધારણીય સંસ્થાઓ હોવાથી આ કાર્યો કરવા માટે બંધાયેલા છે.

પર્યાવરણીય સંરક્ષણ સુધારા અધિનિયમ, ૧૯૮૧, પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) અધિનિયમ, ૧૯૭૪ અને હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારેલા અધિનિયમ, ૧૯૮૭ હેઠળ ઘડાયેલા મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) રૂલ્સ, ૨૦૧૬, જોખમી કચરો (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) રૂલ્સ, ૨૦૦૮ અનુસાર, મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો મુખ્યત્વે તેમના સંબંધિત અધિકારક્ષેત્રોમાં જાહેર આરોગ્ય વ્યવસ્થાપન માટે જવાબદાર રહેશે. મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ; બાયોમેડિકલ વેસ્ટ, પ્રવાહી કચરો, જોખમી અને ઔદ્યોગિક કચરાના સંગ્રહ, સંગ્રહ, પરિવહન, પ્રક્રિયા અને નિકાલના સંચાલન અને આયોજન માટે કાનૂની આધાર પૂરો પાડવા માટે; તેમજ સંસાધન પુનઃપ્રાપ્તિ અને રિસાયક્લિંગ; ફી લાદવા અને એકત્રિત કરવા, ઉપાયો પૂરા પાડવા; દંડ સૂચવવા, રદ કરવા વગેરે, આ પેટા-નિયમો રજૂ કરીને, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ભૂલ કરનારા નાગરિકો તેમજ ભૂલ કરનારા સ્ટાફને દંડ કરવાનો ઇરાદો ધરાવે છે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન તેના તમામ નાગરિકોને સ્વચ્છતાના મહત્વ વિશે જણાવવાનો ઇરાદો ધરાવે છે અને તે અસરકારક શાસનમાં લોકોની ભૂમિકા અને તેમની ભાગીદારીને સ્વીકારે છે. સક્રિય નાગરિક જૂથો, NGO અને નિવાસી સંગઠનો ઉપરોક્ત પેટા કાયદાઓના અસરકારક અમલીકરણમાં મૂલ્યવાન યોગદાન આપી શકે છે. જાહેર આરોગ્ય પેટા કાયદાઓની વ્યાખ્યા હેઠળ, તે કલ્પના કરવામાં આવી છે કે:

- 'જાહેર આરોગ્ય એટલે સમુદાયના દરેક વ્યક્તિનું આરોગ્ય જાળવવા માટે પર્યાપ્ત જીવનધોરણ સુનિશ્ચિત કરવું.
- તમામ પ્રકારના કચરાના વૈજ્ઞાનિક વ્યવસ્થાપન માટેના અમારા બધા પ્રયાસો આખરે સ્વસ્થ જીવન માટે છે.

પેટા કાયદાઓનો હેતુ:

- પેટા કાયદાઓનો હેતુ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને રહેવાસીઓના લાંબા ગાળાના સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારીનું રક્ષણ અને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે:-
  - મ્યુનિસિપલ કચરા વ્યવસ્થાપન અને સ્વચ્છતા સુવિધાઓના અમલીકરણને નિયંત્રિત કરવા માટે મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાઓ માટે એક સાધન, અસરકારક કાનૂની અને વહીવટી માળખું વિકસાવવું.
  - જાહેર આરોગ્ય પર સંભવિત અસર કરતી પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન અને નિયમન કરો

- જાહેર આરોગ્ય, પર્યાવરણ અને કુદરતી સંસાધનોનું રક્ષણ કરવા માટે સેવાઓમાં સુધારો કરો.
- જાહેર આરોગ્ય, સ્વચ્છતા અને કચરા વ્યવસ્થાપનના સંબંધમાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને જનતાના અધિકારો અને જવાબદારીઓ વ્યાખ્યાયિત કરવા.

તેથી, ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ (૧૯૪૯નો અધિનિયમ નં. ૫૯) ની કલમ-૪૫૮, પેટા કલમો ((૧૯,૨૦,૨૧,૨૨,૨૫,૨૬,૨૭,૨૮,૨૯,૩૧,૩૩,૩૬,૩૮,૩૯,૪૦,૪૨,૪૩,૪૮) હેઠળ મળેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર નીચેના પેટા-નિયમો બનાવે છે.

૧. ટૂંકું શીર્ષક અને શરૂઆત:

આ પેટા-નિયમોને "ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે જાહેર-આરોગ્ય પેટા-નિયમો 2025" કહી શકાય. તે 01-06-2025 થી અમલમાં આવશે.

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન સમયાંતરે કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ અને/અથવા તમામ અગ્રણી અખબારોમાં આ પેટા-નિયમોના અમલીકરણના વિવિધ તબક્કાઓ, નાગરિકોમાં માળખાગત સુવિધાઓની ઉપલબ્ધતા અને જાગૃતિ અને આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓ કયા દિવસે લાગુ થશે અને તેની હેઠળ ધ્યાનમાં રાખીને સૂચિત કરશે અને પ્રકાશિત કરશે.

(નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા તારીખ ઠરાવ ક્રમાંક..... હેઠળ મંજૂર કરાયેલ અને ગુજરાત સરકાર દ્વારા આજના (વર્ષ) ના સૂચના ક્રમાંક..... હેઠળ પુષ્ટિ કરાયેલ).

૨. લાગુ પડવાની ક્ષમતા, અવકાશ અને અર્થઘટનનો અધિકાર:

જ્યાં સ્પષ્ટ અથવા ગર્ભિત રીતે જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, આ પેટા-નિયમો સરકાર દ્વારા સમયાંતરે નગરપાલિકાઓને સોંપાયેલા સમગ્ર ભૌગોલિક વિસ્તારમાં પેટા-નિયમમાં ઉલ્લેખિત કચરાના તમામ જનરેટર્સને લાગુ પડશે. જો આ પેટા-નિયમોના અર્થઘટનને લગતો કોઈ પ્રશ્ન ઉદ્ભવે, તો તે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનરને મોકલવામાં આવશે જેનો નિર્ણય અંતિમ રહેશે.

૩. પેટા કાયદાઓ અપનાવવા માટેની પ્રક્રિયા:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને વહીવટકર્તા દ્વારા ઠરાવ પસાર કરવાનો રહેશે, ત્યારબાદ તેણે GPMC કાયદાની કલમ 460 હેઠળ સમાચાર પત્રોમાં સૂચના દ્વારા વાંધા/સૂચનો મંગાવવા પડશે. પ્રાપ્ત વાંધા/સૂચનો વહીવટકર્તા દ્વારા ઠરાવ દ્વારા સમાવિષ્ટ અને/અથવા નકારી કાઢવામાં આવશે અને પછી રાજ્ય સરકારને મંજૂરી માટે રજૂ કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ - II

વ્યાખ્યાઓ

૪. જ્યાં સુધી સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી ન હોય ત્યાં સુધી:-

૧. "અધિનિયમ" નો અર્થ ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ નો થાય છે, સિવાય કે અન્યથા ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોય.
૨. "વહીવટી ચાર્જ" એટલે ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ ની કલમ ૪૭૯ હેઠળ આ પેટા કાયદાની જોગવાઈઓના ગુનેગાર પાસેથી વસૂલવામાં આવતો ચાર્જ. આ જ ચાર્જ મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવશે અને સૂચિત કરવામાં આવશે.
૩. "એજન્સી/એજન્ટ/કોન્ટ્રાક્ટર/સેવા પ્રદાતા" નો અર્થ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન વતી કચરાના સંગ્રહ, ચાર્જ/કર/દરની વસૂલાત, અલગીકરણ, સારવાર, નિકાલ વગેરે જેવી ફરજો અથવા કાર્યો કરવા માટે નિયુક્ત અથવા અધિકૃત કરાયેલ કોઈપણ એન્ટિટી/વ્યક્તિ થાય છે.
૪. "અધિકૃતતા" એટલે બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા સુવિધાના સંચાલકને મ્યુનિસિપલ ધન કચરા, પ્રવાહી કચરાના ઉત્પાદન, સંગ્રહ, સ્વાગત, સંગ્રહ, પરિવહન, સારવાર, નિકાલ અને/અથવા અન્ય કોઈપણ પ્રકારના સંચાલન માટે અને/અથવા જાહેર આરોગ્યને લગતી અન્ય કોઈપણ બાબતો માટે આ પેટા-નિયમો અનુસાર આપવામાં આવેલી સંમતિ.
૫. "અધિકૃત અધિકારી" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ પેટા-નિયમોની દ્રષ્ટિએ કામ કરવા, નિરીક્ષણ કરવા અને દેખરેખ રાખવા અને આ પેટા-નિયમોનું પાલન કરવા માટે અધિકૃત વ્યક્તિ/કર્મચારી.
૬. "બાયો-મેડિકલ વેસ્ટ" એટલે માનવીઓ અથવા પ્રાણીઓના નિદાન સારવાર અથવા રસીકરણ દરમિયાન અથવા તેને લગતી સંશોધન પ્રવૃત્તિઓમાં અથવા જૈવિક પદાર્થોના ઉત્પાદન અથવા પરીક્ષણ દરમિયાન ઉત્પન્ન થતો કોઈપણ કચરો¹
૭. "બાયો સોલિડ્સ" એટલે ગંદાપાણીની શુદ્ધિકરણ પ્રક્રિયાઓમાંથી સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે મેળવેલા સ્થિર કાર્બનિક ધન પદાર્થો જેનો ઉપયોગ તેમના પોષક તત્વો, માટીની સ્થિતિ, ઉર્જા અથવા અન્ય મૂલ્યનો લાભદાયી ઉપયોગ કરવા માટે સુરક્ષિત રીતે કરી શકાય છે. બાયોસોલિડ્સ શબ્દમાં સારવાર ન કરાયેલ ગંદાપાણીના કાદવ, ઔદ્યોગિક કાદવ અથવા ગટરના કાદવના ઉચ્ચ તાપમાનના ભસ્મીકરણમાંથી ઉત્પાદિત ઉત્પાદનનો સમાવેશ થતો નથી. એ પણ નોંધવું જોઈએ કે અન્ય ઘણા ધન કચરા પદાર્થોને બાયો સોલિડ પ્રાણી ખાતર, ખાધ પ્રક્રિયા અથવા કતલખાનાનો કચરો, ધન અકાર્બનિક કચરો અને સારવાર ન કરાયેલ ગટર અથવા સેપ્ટિક સિસ્ટમ્સ/કાદવના કચરામાંથી સારવાર ન કરાયેલ કચરો તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવતા નથી²

¹ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, ૨૦૧૨, પાનું ૨૪૦

² સ્ત્રોત: યુએન-હેબિટેટ દ્વારા મળમૂત્ર, ગંદા પાણીના કાદવ અને જૈવિક ધન પદાર્થોના વ્યવસ્થાપનનું વૈશ્વિક એટલાસ

૮. **"BOD"** નો અર્થ બાયોકેમિકલ ઓક્સિજન માંગ (**BOD**) છે જે એક પ્રયોગમૂલક પરીક્ષણ છે, જેમાં ગંદા પાણી, ગંદા પાણી અને પ્રદૂષિત પાણીની સંબંધિત ઓક્સિજન જરૂરિયાતો અથવા પાણીના શરીરમાં વિઘટનશીલ કાર્બનિક પદાર્થોના સ્તરનો અંદાજ કાઢવા માટે પ્રમાણિત પ્રયોગશાળા પ્રક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. સૂક્ષ્મજીવો કાર્બનિક પદાર્થોના બાયોકેમિકલ ઓક્સિડેશન માટે પાણીમાં ઓગળેલા વાતાવરણીય ઓક્સિજનનો ઉપયોગ કરે છે, જે તેમનો કાર્બનનો સ્ત્રોત છે. **BOD** નો ઉપયોગ નમૂનામાં હાજર બાયોકેમિકલ રીતે વિઘટનશીલ કાર્બનિક પદાર્થોના જથ્થાના અંદાજિત માપ તરીકે થાય છે. આ પરીક્ષણ માટે 5-દિવસના ઇન્ક્યુબેશન સમયગાળાને ધોરણ તરીકે સ્વીકારવામાં આવ્યો છે (જોકે અન્ય ઇન્ક્યુબેશન સમયગાળાનો ઉપયોગ ક્યારેક ક્યારેક થાય છે)^૩
૯. **"ઘન કચરાનું જથ્થાબંધ ઉત્પાદક"** એટલે માલિક, કબજેદાર અથવા હાઉસિંગ સોસાયટી/હાઉસિંગ સંકુલ, રેસ્ટોરાં, હોટલ, બજારો, ઔદ્યોગિક વસાહતો અને શોપિંગ સંકુલ/મોલ, સરકારી અથવા જાહેર ઓફિસ ઇમારતો, ક્લબ, જીમખાના, લગ્ન હોલ, મનોરંજન/મનોરંજન સંકુલ, હોસ્પિટલો, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, વાણિજ્યિક સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ, સ્ત્રોતો/પરિસરોના માલિકો અને કબજેદારોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ જે ખાસ કરીને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા આવું કરવાની સત્તા સોંપવામાં આવેલા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા ઓળખવામાં આવે છે અને સૂચિત કરવામાં આવે છે;
૧૦. **"બાયલોઝ"** એટલે **G.P.M.C** અધિનિયમ, 1949 ની કલમ 458 હેઠળ રચાયેલ જાહેર આરોગ્ય બાયલોઝ-2018;
૧૧. **"સહઉત્પાદન"** એટલે વિદ્યુત અને થર્મલ ઊર્જાનું સહ-ઉત્પાદન જેને સંયુક્ત ગરમી અને શક્તિ (**CHP**) પણ કહેવાય છે;
૧૨. **"સંગ્રહ"** એટલે નિયુક્ત સંગ્રહ બિંદુ અથવા અન્ય કોઈપણ સ્થળેથી મ્યુનિસિપલ ઘન કચરો ઉપાડવો અને દૂર કરવો
૧૩. **"સ્ત્રોત પર સંગ્રહ"** એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા કોઈપણ ઇમારતના પરિસર અથવા ઇમારતોના જૂથના સામાન્ય પરિસરમાંથી સીધા જ મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાનો સંગ્રહ. આને ડોર-ટુ-ડોર કલેક્શન અથવા "પ્રાથમિક સંગ્રહ" તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે;
૧૪. **"સમુદાય"** એટલે પરસ્પર સંપર્ક કરનારા લોકોનો સમૂહ, જે અમુક નિકટતામાં રહે છે (એટલે કે, અવકાશ, સમય અથવા સંબંધમાં). તે એક સામાજિક એકમનો ઉલ્લેખ કરે છે જે ઘર કરતાં મોટું હોય છે જે સામાન્ય મૂલ્યો ધરાવે છે અને સામાજિક એકતા ધરાવે છે;
૧૫. **"સમુદાય ડબ્બો"** એટલે કચરાના સંગ્રહ માટે માન્ય પાત્ર જે ખાનગી રસ્તાઓ, બાય-લેન વગેરેની બાજુમાં અથવા સોસાયટીઓ, એપાર્ટમેન્ટ્સ, બંગલા વગેરેના પરિસરમાં મૂકવામાં આવે છે. જે આ બાયલોઝના સંદર્ભમાં સોસાયટીના માલિક/મેનેજમેન્ટ દ્વારા પૂરું પાડવામાં આવે છે;

^૩ ISO 1990 પાણીની ગુણવત્તા - 5 દિવસ પછી બાયોકેમિકલ ઓક્સિજન માંગનું નિર્ધારણ (BOD5), મંદન અને બીજી પદ્ધતિ આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણ ISO 5815, આંતરરાષ્ટ્રીય માનકીકરણ સંગઠન, જીનીવા

૧૬. "સક્ષમ સત્તા" એટલે કોઈપણ વ્યક્તિ/વ્યક્તિઓ અથવા સત્તા/સત્તા જે કેસ હોય તે રીતે નિર્ધારિત સત્તા દ્વારા આ નિયમો હેઠળ ઉલ્લેખિત કાર્યો કરવા માટે અધિકૃત છે
૧૭. "કમ્પોસ્ટિંગ" એ નિયંત્રિત મુખ્યત્વે એરોબિક પરિસ્થિતિઓ હેઠળ બાયોડિગ્રેડેબલ ધન કચરાનું જૈવિક વિઘટન છે જે ઉપદ્રવ-મુક્ત સંગ્રહ અને હેન્ડલિંગ માટે પૂરતી સ્થિર હોય અને કૃષિમાં સલામત ઉપયોગ માટે સંતોષકારક રીતે પરિપક્વ હોય.⁴
૧૮. "સમુદાય કન્ટેનર" એટલે એક માન્ય પાત્ર જે જાહેર રસ્તાઓ અથવા શેરીઓની બાજુમાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ પેટા-નિયમોની દ્રષ્ટિએ પૂરા પાડવામાં આવેલા કચરાના કામચલાઉ સંગ્રહ માટે મૂકવામાં આવે છે;
૧૯. "સમાધાન ફી" એટલે GPMC અધિનિયમ, ૧૯૪૯ ની કલમ ૪૮૧(b) હેઠળ ગુનેગાર દ્વારા આ પેટા-નિયમોની અનુસૂચિ I માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ ગુનાના ભંગ સામે લાદવામાં આવતી ફી.
૨૦. "કોર્પોરેશન" એટલે ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ હેઠળ સ્થાપિત નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન;
૨૧. "ડિલિવરી" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કાર્યકર અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત, અધિકૃત અથવા લાઇસન્સ પ્રાપ્ત વ્યક્તિઓને આવા કચરાના ડિલિવરી લેવા અથવા તેને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા કોઈપણ વાહનમાં અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા કોઈપણ લાઇસન્સ પ્રાપ્ત વ્યક્તિઓ દ્વારા જમા કરાવવા માટે કોઈપણ શ્રેણીના ધન કચરાને સોંપવો;
૨૨. "પાયન" એ પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા સજીવો કાઢવને તોડી નાખે છે, જેનાથી મિથેન ગેસ, કાર્બન ડાયોક્સાઇડ, ધન કાર્બનિક પદાર્થો અને પાણી ઉપ-ઉત્પાદનો તરીકે બને છે;
૨૩. "ડોર-ટુ-ડોર કલેક્શન સિસ્ટમ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા મ્યુનિસિપલ ધન કચરાના પ્રાથમિક સંગ્રહ માટે પૂરા પાડવામાં આવેલ ઘંટડી વગાડતું વાહન (જેમાં ગાડી, ગાડી, વાન, ડ્રે, ટ્રક, હાથગાડી, સાયકલ, સાયકલ-રિક્ષા, ઓટો-રિક્ષા, મોટર વાહન અને દરેક પૈડાવાળા વાહનનો સમાવેશ થાય છે જેનો ઉપયોગ થાય છે અથવા શેરીમાં ઉપયોગ કરી શકાય છે).
૨૪. "નિકાલ" એટલે ભૂગર્ભજળ, સપાટીના પાણી અને આસપાસની હવાની ગુણવત્તાના દૂષણને રોકવા માટે નિર્દિષ્ટ પગલાંના સંદર્ભમાં મ્યુનિસિપલ ધન કચરા અને પ્રવાહી કચરાનો અંતિમ નિકાલ;⁵
૨૫. "જીવાણુ નાશક્રિયા" એટલે તૃતીય કચરાના પાણીની શુદ્ધિકરણ પ્રક્રિયામાં અંતિમ પગલું, જ્યારે રોગ પેદા કરતા જીવાણુઓને મારવા માટે ટ્રીટ કરેલા પાણીમાં ક્લોરિન અથવા સોડિયમ હાઇપો-ક્લોરાઇડ ઉમેરવામાં આવે છે. અલ્ટ્રાવાયોલેટ પ્રકાશ એ જીવાણુ નાશક્રિયાનું બીજું એક માધ્યમ છે;
૨૬. "ડ્રેન" માં ગટર, ટનલ, પાઇપ, ખાડો, ગટર અથવા ચેનલ અને કોઈપણ કુંડ, ફ્લશ ટાંકી, સેપ્ટિક ટાંકી અથવા ગટર, વાયુયુક્ત પદાર્થો, પ્રદૂષિત પાણી, કાદવ, ગંદુ પાણી, વરસાદી પાણી અથવા

⁴ ટકાઉ વિકાસના સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સૂચકાંકો: માર્ગદર્શિકા અને ટેકનોલોજી, પદ્ધતિ શીટ્સ

⁵ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 304

ભૂગર્ભ પાણીને વહન કરવા અથવા શુદ્ધ કરવા માટેનું અન્ય ઉપકરણ અને કોઈપણ કલ્વર્ટ, વેન્ટિલેશન શાફ્ટ અથવા પાઇપ અથવા તેની સાથે જોડાયેલ અન્ય ઉપકરણ અથવા ફિટિંગ, અને કોઈપણ ઇજેક્ટર, કોમ્પ્રેસ્સ એર મેઇન્સ, સીલબંધ ગટર મેઇન્સ અને કોઈપણ જગ્યાએથી ગટર અથવા વાયુયુક્ત પદાર્થોને બહાર કાઢવા અથવા દૂર કરવા માટે ખાસ મશીનરી અથવા ઉપકરણનો સમાવેશ થાય છે;⁶

૨૭. "ડમ્પ" નો અર્થ મંજૂર કરાયેલ પાત્ર, અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા કચરાના સંચાલન સુવિધા અથવા કચરાના નિકાલ સુવિધા તરીકે નિયુક્ત સ્થળ સિવાય અન્ય કોઈ જગ્યાએ કચરો નાખવાનો છે;

૨૮. "એફલુઅન્ટ" એટલે કોઈપણ ટ્રીટમેન્ટ પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટમાંથી નીકળતું પ્રવાહી;⁷

૨૯. "વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી" એટલે "ઉત્પાદકો", અથવા "ઉત્પાદકો", અથવા "બ્રાન્ડ માલિકો", અથવા સમાન હિસ્સેદારોને તેમના અંતિમ જીવનકાળના ઉત્પાદનોના પર્યાવરણીય રીતે યોગ્ય સંચાલન સુધી ઉત્પાદન ઉપરાંત સંગ્રહ, અલગીકરણ, રિસાયકલિંગ અથવા અન્ય કોઈપણ સોંપાયેલ પ્રવૃત્તિ માટે સોંપવામાં આવેલી જવાબદારી, જેમાં ભારત સરકાર દ્વારા સૂચિત નિયમોમાં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં શામેલ છે:

- પ્લાસ્ટિક કચરો વ્યવસ્થાપન અને સંભાળ નિયમો, 2016, અને તેના કોઈપણ સુધારા;
- ઈ-કચરો વ્યવસ્થાપન અને સંભાળ નિયમો, 2016, અને તેના કોઈપણ સુધારા;
- સમયાંતરે સૂચિત અને/અથવા સુધારી શકાય તેવા કોઈપણ અન્ય નિયમો.

૩૦. "ગંદકી" માં ગટર, રાત્રિની માટી અને બધા જ પ્રકારના વાંધાજનક પદાર્થોનો સમાવેશ થાય છે;⁸

૩૧. "ખોરાકજન્ય રોગો" એટલે દૂષિત ખોરાક, રોગકારક બેક્ટેરિયા, વાયરસ અથવા પરોપજીવીઓ જે ખોરાકને દૂષિત કરે છે, તેમજ ઝેરી મશરૂમ જેવા રાસાયણિક અથવા કુદરતી ઝેરના સેવનથી થતી બીમારી;

૩૨. "કચરાનું ઉત્પાદક" એટલે પ્રકરણ ૪ ના પેટા-નિયમ નં. ૬ માં સૂચિબદ્ધ ઉત્પાદક;

૩૩. "વોટર/સલેજ/સેપ્ટેજ" એટલે વ્યક્તિગત ધોવા, કપડાં ધોવા, રસોઈ અને સફાઈ પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન ઉત્પન્ન થતું ઘરેલું ગંદુ પાણી;

૩૪. "ગ્રિટ ચેમ્બર" એટલે ટાંકી જેમાં ગંદા પાણીનો પ્રવાહ ધીમો પડી જાય છે, જેનાથી કાંકરા, રેતી, કોફી ગ્રાઉન્ડ અને ઈંડાના શેલ જેવા ભારે ઘન પદાર્થો તળિયે ડૂબી જાય છે;

૩૫. "જોખમી પદાર્થ" એટલે કોઈપણ પદાર્થ અથવા તૈયારી જે તેના રાસાયણિક અથવા ભૌતિક-રાસાયણિક ગુણધર્મો અથવા હેન્ડલિંગને કારણે, મનુષ્યો, અન્ય જીવંત પ્રાણીઓ, છોડ, સૂક્ષ્મજીવ, મિલકત અથવા પર્યાવરણને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે;⁹

૩૬. "હેડ વર્ક્સ" એટલે ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટનો વિસ્તાર જ્યાં પ્રભાવક ટ્રીટમેન્ટ શરૂ કરે છે

⁶ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

⁷ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 452

⁸ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

⁹ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 4

૩૭. "આરોગ્ય" એટલે સંપૂર્ણ શારીરિક, માનસિક અને સામાજિક સુખાકારીની સ્થિતિ અને માત્ર રોગ અથવા બીમારીની ગેરહાજરી જ નહીં;
૩૮. "ઘર-ગલી ટ્રેપ" એટલે જમીનનો એક માર્ગ અથવા પટ્ટી, જે ગટર તરીકે સેવા આપવા અથવા શૌચાલય, પેશાબ, સેસપુલ અથવા અન્ય વાસણમાં ગંદા અથવા અન્ય પ્રદૂષિત પદાર્થો માટે પ્રવેશ પૂરો પાડવા માટે બનાવવામાં આવે છે, અલગ કરવામાં આવે છે અથવા ઉપયોગમાં લેવાય છે;¹⁰
૩૯. "ઘર" એટલે વ્યક્તિઓનો એક જૂથ જે સામાન્ય રીતે સાથે રહે છે અને સામાન્ય રસોડામાંથી ભોજન લે છે સિવાય કે કામની આવશ્યકતાઓ તેમાંથી કોઈપણને આમ કરવાથી અટકાવે. ઘરના વ્યક્તિઓ સંબંધિત અથવા અસંબંધિત અથવા બંનેનું મિશ્રણ હોઈ શકે છે;
૪૦. "ચેપી રોગો" એટલે ચેપી રોગો જેમાં વ્યક્તિગત યજમાન સજીવમાં ચેપ, રોગકારક જૈવિક એજન્ટોની હાજરી અને વૃદ્ધિના પરિણામે ક્લિનિકલી સ્પષ્ટ બીમારીનો સમાવેશ થાય છે. કેટલાક કિસ્સાઓમાં, ચેપી રોગો આપેલ યજમાનમાં તેમના મોટા ભાગના અથવા તો સંપૂર્ણ અભ્યાસક્રમ માટે એસિમ્પ્ટમેટિક હોઈ શકે છે;
૪૧. "પ્રવાહક" એટલે શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટમાં વહેતું શુદ્ધિકરણ ન કરાયેલ ગંદુ પાણી;
૪૨. "ઇન્ફલુઅન્ટ સ્કીન" એટલે ગંદા પાણીની શુદ્ધિકરણ પ્રક્રિયાનું પ્રથમ પગલું, જ્યાં ગંદા પાણીને બારમાંથી પસાર થવા દેવામાં આવે છે, પરંતુ મોટી વસ્તુઓને રોકવામાં આવે છે"
૪૩. "ઇન્ફાસ્ટ્રક્ચર" એટલે રસ્તાઓ, શેરીઓ, ખુલ્લી જગ્યાઓ, ઉદ્યાનો, રમતના મેદાનો, મનોરંજનના મેદાનો, પાણી અને વીજળી પુરવઠો, શેરી લાઇટિંગ, ગટર, ડ્રેનેજ, તોફાની પાણીના ડ્રેનેજ, જાહેર બાંધકામો અને અન્ય ઉપયોગિતા સેવાઓ અને સુવિધા;
૪૪. "લેન્ડફિલ" એટલે ભૂગર્ભજળ, સપાટીના પાણી અને હવાના પ્રદૂષણ, ધૂળ, પવનથી ફૂંકાતા કચરો, ખરાબ ગંધ, આગનો ખતરો, પક્ષીઓનો ભય, જીવાતો અથવા ઉંદરો, ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જન, ઢાળ અસ્થિરતા અને ધોવાણ સામે રક્ષણાત્મક પગલાં સાથે રચાયેલ સુવિધામાં જમીન પર અવશેષ ઘન કચરાનો નિકાલ.¹¹
૪૫. "કચરો" એટલે કચરો એવી જગ્યાએ મૂકવો કે જ્યાં તે પડે, અથવા પડવાની શક્યતા હોય, નીચે પડે, ફૂંકાય, ધોવાય, ઝબકે અથવા અન્યથા કોઈપણ જાહેર સ્થળે અથવા તેના પર છટકી જાય; અથવા કચરાને પડવા, નીચે ઉતરવા, ફૂંકવા, ઝબકવા અથવા અન્યથા કોઈપણ જાહેર સ્થળે અથવા તેના પર છટકી જવા દેવું;
૪૬. "બજાર" એટલે એવી કોઈ પણ જગ્યા જ્યાં વ્યક્તિઓ માંસ, માછલી, ફળો, શાકભાજી, માનવ ખોરાક માટે બનાવાયેલ પ્રાણીઓ અથવા માનવ ખોરાકની કોઈપણ અન્ય ચીજવસ્તુઓના વેચાણ માટે અથવા વેચાણના હેતુ માટે ભેગા થાય છે, તે સ્થળના માલિકની સંમતિથી અથવા તેના વગર, ખરીદદારો અને વેચાણકર્તાઓના ટોળા માટે કોઈ સામાન્ય નિયમન ન હોવા છતાં અને તે સ્થળના માલિક દ્વારા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા બજારમાં વારંવાર આવતા વ્યક્તિના વ્યવસાય પર કોઈ નિયંત્રણ હોય કે ન હોય;¹²

¹⁰ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

¹¹ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 304

¹² સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

૪૭. "મ્યુનિસિપલ કમિશનર" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર;
૪૮. "ઉપદ્રવ" માં કોઈપણ કૃત્ય, અવગણના, સ્થળ અથવા વસ્તુનો સમાવેશ થાય છે જે દૃષ્ટિ, ગંધ અથવા સાંભળવાની ઇન્દ્રિયને ઇજા, ભય, હેરાનગતિ અથવા ગુનો કરે છે અથવા થવાની સંભાવના છે અથવા જે જીવન માટે જોખમી છે અથવા આરોગ્ય, મિલકત અને પર્યાવરણ માટે નુકસાનકારક છે અથવા હોઈ શકે છે;¹³
૪૯. "ન્યુસન્સ ડિટેક્ટર" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ જેમને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે અને આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘન કરનારાઓ પાસેથી સમાધાન ફી/વહીવટી ખર્ચ વસૂલવા માટે સત્તા આપવામાં આવી છે;
૫૦. "સૂચિત વિસ્તાર" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા જી.પી.એમ.સી. અધિનિયમ, ૧૯૪૯ હેઠળ સૂચિત વિસ્તારો
૫૧. "કબજેદાર/કબજેદાર" માં શામેલ છે:
- કોઈપણ વ્યક્તિ જે હાલમાં માલિકને ભાડું અથવા જમીન અથવા મકાનના ભાડાનો કોઈપણ ભાગ ચૂકવી રહી છે અથવા ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે જેના સંદર્ભમાં આવું ભાડું ચૂકવવામાં આવે છે અથવા ચૂકવવાપાત્ર છે,
  - તેની જમીન અથવા મકાનમાં રહેતો અથવા અન્યથા ઉપયોગ કરતો માલિક,
  - ભાડામુક્ત ભાડૂત,
  - કોઈપણ જમીન અથવા મકાનનો કબજો ધરાવતો લાઇસન્સધારક, અને
  - કોઈપણ વ્યક્તિ જે કોઈપણ જમીન અથવા મકાનના ઉપયોગ અને કબજા માટે માલિકને નુકસાન ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે.¹⁴
૫૨. "સુવિધાના સંચાલક" નો અર્થ એવી વ્યક્તિ છે જે મ્યુનિસિપલ ધન કચરા અને પ્રવાહી કચરાના સંગ્રહ, અલગીકરણ, સંગ્રહ, પરિવહન, પ્રક્રિયા અને નિકાલ માટે સુવિધા ધરાવે છે અથવા ચલાવે છે અને તેમાં મ્યુનિસિપલ ધન કચરા અને પ્રવાહી કચરાના વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન માટે મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળા દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ કોઈપણ અન્ય એજન્સીનો પણ સમાવેશ થાય છે;
૫૩. "વાંધાજનક વસ્તુ" એટલે પ્રાણીઓના મૃતદેહ, રસોડું અથવા તબ્બેલાના કચરાનો છાણ, ગંદકી અને ગંદકી સિવાયના સડી ગયેલા અથવા સડી જતા પદાર્થો;¹⁵
૫૪. "અનાથ કચરો" એટલે કોઈપણ પ્રકારનો કચરો, જેનો ઉત્પાદક ઓળખી શકાતો નથી અથવા હવે વ્યવસાયમાં નથી અને તેનો કોઈ વારસદાર નથી જેમ કે ઇલેક્ટ્રોનિક કચરો, પ્લાસ્ટિક કચરો, મૃત પ્રાણીઓ, બાયોડિગ્રેડેબલ કચરો, બાયોમેડિકલ કચરો અથવા જોખમી કચરો, સી એન્ડ ડી કચરો વગેરે;¹⁶

¹³ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

¹⁴ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪

¹⁵ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪

¹⁶ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 388T

પપ. "માલિક" એટલે

- a) કોઈપણ જગ્યાના સંદર્ભમાં ઉપયોગમાં લેવાતી વખતે, તે વ્યક્તિ જે ઉપરોક્ત જગ્યાનું ભાડું મેળવે છે, અથવા જો જગ્યા ભાડે આપવામાં આવે તો તેનું ભાડું મેળવવા માટે હકદાર હશે અને તેમાં શામેલ છે.

I. એજન્ટ અથવા ટ્રસ્ટી જે માલિકના નામે આવું ભાડું મેળવે છે,

II. સક્ષમ અધિકારક્ષેત્રની કોઈપણ અદાલત દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ રીસીવર, સીક્રેટરી અથવા મેનેજર, જે ઉપરોક્ત જગ્યાનો હવાલો સંભાળવા અથવા તેના માલિકના અધિકારોનો ઉપયોગ કરવા માટે નિયુક્ત કરવામાં આવે છે, અને

III. ગીરો ધરાવનાર-કબજો, અને

- b) જ્યારે કોઈપણ પ્રાણી, વાહન અથવા હોડીના સંદર્ભમાં ઉપયોગ થાય છે, ત્યારે તે પ્રાણી, વાહન અથવા હોડીનો હવાલો સંભાળતી વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે.¹⁷

પદ. "વ્યક્તિ" એટલે રહેણાંક ઇમારતોના કબજેદાર/માલિક કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓ અને તેમાં કોઈપણ દુકાન, સ્થાપના, પેઢી, કંપની, સંગઠન અથવા વ્યક્તિઓના જૂથના એજન્ટો, સોંપણી કરનારાઓ, માલિક, ભાડૂઆત વગેરેનો સમાવેશ થાય છે, પછી ભલે તે સમાવિષ્ટ હોય કે ન હોય.

પૃ. "પોઇન્ટ ટુ પોઇન્ટ કલેક્શન" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત ચોક્કસ પિક-અપ પોઇન્ટ્સ પરથી મ્યુનિસિપલ ધન કચરાના સંગ્રહની સિસ્ટમ, જ્યાં જનરેટરે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત વાહન સુધી પહોંચાડવા માટે એકત્રિત અને સંગ્રહિત કચરો લાવવો આવશ્યક છે.¹⁸

પઠ. "પ્રદૂષણ" એટલે પર્યાવરણમાં કોઈપણ ફેરફાર જે નીચેના કારણે થાય છે:

a. પદાર્થો;

b. કિરણોત્સર્ગી અથવા અન્ય તરંગો; અથવા

c. અવાજ, ગંધ, ધૂળ અથવા ગરમી;

d. કોઈપણ પ્રવૃત્તિમાંથી ઉત્સર્જિત, જેમાં કચરો અથવા પદાર્થોનો સંગ્રહ અથવા પ્રક્રિયા, બાંધકામ અને સેવાઓની જોગવાઈ, પછી ભલે તે કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા રાજ્યના કોઈ અંગ દ્વારા કરવામાં આવે, જ્યાં તે પરિવર્તન માનવ સ્વાસ્થ્ય અથવા સુખાકારી પર અથવા કુદરતી અથવા સંચાલિત ઇકોસિસ્ટમની રચના, સ્થિતિસ્થાપકતા અને ઉત્પાદકતા પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે, અથવા ભવિષ્યમાં તે અસર કરશે;

પઠ. "પરિસર" માં ઇમારતો, ઇમારતમાં રહેઠાણો, ઘર, આઉટહાઉસ, તબેલા, શેડ, ઝૂંપડું અને યજ્ઞતર, ઈંટ, માટી, લાકડું, ધાતુ અથવા કોઈપણ અન્ય સામગ્રીની બનેલી કોઈપણ અન્ય રચના અને કોઈપણ માલિકીની જમીન, પછી ભલે તે ખુલ્લી હોય કે બંધ હોય, શામેલ છે. રહેઠાણ, વેપાર, ઉદ્યોગ, સેવા, સેવા, રાજ્ય અથવા લગ્ન, સમારંભો, સમૂહો, પ્રદર્શનો, સંગઠિત કાર્યક્રમો વગેરે સહિત અન્ય કોઈપણ જાહેર અથવા ફાળવણી બનાવવામાં આવેલ અથવા હાલમાં ન લેવાતો હોય. જાહેર કરાયેલા કોઈપણ ભાગનો પણ સમાવેશ થાય છે

¹⁷ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

¹⁸ સ્ત્રોત: ગુજરાત પ્રાંતીય મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯

સામગ્રીની મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા વાહન પાર્કિંગ, શેર વેચાણ, કાર્યસ્થળ પર સંગ્રહ અથવા ક્ષમતાનો ઉપયોગ અવરજવરના કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી મકાન માટે પરવાનગી આપવામાં આવે છે;

૬૦. "પ્રાથમિક કચરો શુદ્ધિકરણ" એટલે ગંદા પાણીમાંથી ઘન પદાર્થો, ગ્રીસ અને મેલનું યાંત્રિક રીતે અલગીકરણ. ફ્લોક્યુલેટિંગ એજન્ટોની મદદથી, પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ ૫૦-૬૫% સસ્પેન્ડેડ ઘન પદાર્થોને દૂર કરી શકે છે. પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ દ્વારા દૂર કરાયેલા ઘન પદાર્થોમાં પાણીના મૂળ **BOD** નો ૩૦-૪૦% જેટલો સમાવેશ થઈ શકે છે.

૬૧. "ખાનગી શેરી" એટલે એવી કોઈપણ શેરી જે જાહેર શેરી નથી અને તેમાં એક જ અથવા અલગ માલિકોની માલિકીની બે કે તેથી વધુ જગ્યાઓ સુધી પહોંચવા માટેનો કોઈપણ માર્ગ શામેલ છે.

૬૨. "પ્રોસેસિંગ" એટલે એવી કોઈપણ વૈજ્ઞાનિક પ્રક્રિયા જેના દ્વારા કચરાને રિસાયક્લિંગ અથવા જમીન ભરવા માટે યોગ્ય બનાવવાના હેતુ માટે પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે.¹⁹

૬૩. "જાહેર આરોગ્ય" એટલે સમાજ, સંગઠનો, જાહેર અને ખાનગી, સમુદાયો અને વ્યક્તિઓના સંગઠિત પ્રયાસો અને જાણકાર પસંદગીઓ દ્વારા રોગ અટકાવવા, જીવન લંબાવવા અને આરોગ્યને પ્રોત્સાહન આપવાનું વિજ્ઞાન અને કલા અને તેમાં પર્યાવરણીય સ્વાસ્થ્ય, સમુદાય આરોગ્ય, વર્તણૂકીય સ્વાસ્થ્ય, આરોગ્ય અર્થશાસ્ત્ર, જાહેર નીતિ અને વ્યવસાયિક સ્વાસ્થ્યનો સમાવેશ થાય છે.

૬૪. "જાહેર ઉપદ્રવ" એટલે કોઈપણ કૃત્ય, અવગણના, સ્થળ અથવા વસ્તુ જે કોઈપણ જાહેર સ્થળે ઉપદ્રવનું કારણ બને છે અથવા થવાની સંભાવના છે.

૬૫. "જાહેર સ્થળ" માં કોઈપણ રસ્તો, કમાન માર્ગ, વાયાડકટ, લેન, ફૂટપાથ, ગલી અથવા માર્ગ, હાઇવે, કોઝવે, પુલ, ચોરસ ગલી અથવા માર્ગ, પછી ભલે તે માર્ગ હોય કે ન હોય જેના પરથી જાહેર જનતાને પસાર થવાની વિધિ હોય, અને એવી જગ્યાઓ જ્યાં જાહેર જનતાને પ્રવેશ મળે છે જેમ કે ઉદ્યાનો, બગીચા, મનોરંજનના મેદાનો, રમતના મેદાનો, દરિયાકિનારા, જળસ્રોતો, જળમાર્ગો, જાહેર પ્લાઝા અને સહેલગાહ, સરકારી અને મ્યુનિસિપલ ઇમારતો, જાહેર હોસ્પિટલો, બજારો, કતલખાનાઓ, કોર્ટ, વગેરે;

૬૬. "જાહેર માર્ગ" એટલે કોઈપણ રસ્તો, શેરી અથવા માર્ગ અથવા કોઈપણ અન્ય સ્થળ (ભલે તે માર્ગ હોય કે ન હોય) જેનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે જાહેર જનતા અથવા તેના કોઈપણ ભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે અથવા જ્યાં જાહેર જનતાને પ્રવેશનો અધિકાર છે, અને તેમાં

- a. આવા કોઈપણ રસ્તા, શેરી અથવા માર્ગનો ધાર
- b. કોઈપણ પુલ, ફેરી અથવા ડ્રિફ્ટ જે આવા કોઈપણ રસ્તા, શેરી અથવા માર્ગ દ્વારા પસાર થાય છે અને
- c. આવા રસ્તા, શેરી અથવા માર્ગનો ભાગ બનતું અથવા તેની સાથે જોડાયેલું અથવા સંબંધિત કોઈપણ અન્ય કાર્ય અથવા વસ્તુ.

૬૭. "રિસેપ્ટકલ" એટલે કન્ટેનર, જેમાં ડબ્બા અને બેગનો સમાવેશ થાય છે, જે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે નિર્ધારિત કરાયેલ કોઈપણ શ્રેણીના મ્યુનિસિપલ કચરાના સંગ્રહ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે;

¹⁹ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 305

૬૮. "રિસાયકલિંગ" એટલે અલગ કરાયેલા બિન-જૈવવિઘટનક્ષમ ઘન કચરાને નવા ઉત્પાદનો બનાવવા માટે કાચા માલમાં રૂપાંતરિત કરવાની પ્રક્રિયા, જે મૂળ ઉત્પાદનો જેવી હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે.²⁰

૬૯. "રિફ્યુઝ" એટલે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ, પ્રક્રિયાઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો કોઈપણ કચરો, કાં તો વિઘટનક્ષમ/અવિઘટનક્ષમ/પ્રકૃતિમાં અન્ય, ઘન અથવા અર્ધ-ઘન સ્વરૂપમાં, જેનો ઉપયોગ ઉત્પાદક દ્વારા તેના હાલના સ્વરૂપમાં કરી શકાતો નથી, ઉપયોગ કરી શકાતો નથી અથવા પ્રક્રિયા કરી શકાતો નથી.

૭૦. "સેનિટરી સીવેજ" એટલે ઘરેલું, વાણિજ્યિક અને અન્ય બિન-ઔદ્યોગિક સ્થળોમાંથી ગ્રે પાણી અને કાળું પાણી.

૭૧. "શેડ્યૂલ" એટલે આ પેટા-નિયમોમાં જોડાયેલ શેડ્યૂલ;

૭૨. "સ્કમ" એટલે સેપ્ટિક ટાંકીમાં ગંદા પાણીની સપાટી પર તરતા વાળ, ગ્રીસ, તેલ અને સાબુ જેવા હળવા ઘન પદાર્થોનો સમૂહ;

૭૩. "ગૌણ કચરો શુદ્ધિકરણ" એટલે વિવિધ પ્રકારની સિસ્ટમોનું પ્રક્રિયા જે ઓગળેલા અને કોલોઇડલ કાર્બનિક દૂષકોને વિઘટિત કરવા માટે વાયુમિશ્રણ અને જૈવિક ઓક્સિડેશન તબક્કાઓનો ઉપયોગ કરે છે;

૭૪. "સેડિમેન્ટેશન ટાંકીઓ" એટલે એવી ટાંકીઓ જે શાંત સમયગાળા માટે પૂરી પાડવામાં આવે છે જે દરમિયાન સસ્પેન્ડેડ કચરો ટાંકીના તળિયે સ્થિર થાય છે અને હોપરમાં સ્કેપ કરીને નિકાલ માટે બહાર કાઢવામાં આવે છે.

૭૫. "વિભાજન" એટલે મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાને બાયો-ડિગ્રેડેબલ, જોખમી, બાયો-મેડિકલ, બાંધકામ અને ડિમોલિશન, બ્લક ગાર્ડન અને બાગાયતી અને અન્ય તમામ કચરાના નિર્દિષ્ટ જૂથોમાં અલગ કરવાનો;

૭૬. "સેપ્ટિક ટાંકી" એટલે વોટર ટાઇટ રીસેપ્ટેકલ જે ઇમારતમાંથી ગટર મેળવે છે અને પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પૂરું પાડે છે;

૭૭. "ગટર શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનનો અધિકૃત કચરો શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ જેમાં ટાંકી, સ્ક્રીન, ફિલ્ટર અને અન્ય પ્રક્રિયાઓનો સમાવેશ થાય છે જેના દ્વારા ગટરમાંથી પ્રદૂષકો દૂર કરવામાં આવે છે.

૭૮. "ગટર" એટલે ઘરગથ્થુ અને ઔદ્યોગિક કચરો, તેમજ વરસાદી પાણીના વહેણને એકત્ર કરવા માટે વપરાતી પાઈપોની સિસ્ટમ.²¹

૭૯. "ગટર" એટલે ગટર વ્યવસ્થા, ગટર વ્યવસ્થા દ્વારા કચરાના પદાર્થોનું નિકાલ;

૮૦. "કાદવ" એટલે ભારે ઘન પદાર્થો જે સેપ્ટિક ટાંકીની અંદર ગંદા પાણીથી અલગ પડે છે અને તળિયે ડૂબી જાય છે. આ ઘન પદાર્થો ટાંકીમાં બેક્ટેરિયા દ્વારા સતત વિઘટન પ્રવૃત્તિને આધીન છે; જોકે, ભંગાણ ક્યારેય સંપૂર્ણ ન હોવાથી ઘન પદાર્થો એકઠા થાય છે અને સમયાંતરે પમ્પિંગ દ્વારા દૂર કરવા આવશ્યક છે;

૮૧. "ઘન કચરો" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની મર્યાદામાં ઉત્પન્ન થતી અથવા લાવવામાં આવતી કોઈપણ કાઢી નાખવામાં આવેલી ઘન અથવા અર્ધ ઘન સામગ્રી.

²⁰ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 114

²¹ સ્ત્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 452

૯૨. "સ્રોત" એટલે એવી જગ્યા જ્યાં કચરો ઉત્પન્ન થાય છે;

૯૩."સંગ્રહ" એટલે મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાને, પાત્રોમાં કામચલાઉ રીતે સંગ્રહિત કરવો; કચરો ફેંકવાથી, વેક્ટર્સ, રખડતા પ્રાણીઓ અને અતિશય દુર્ગંધથી બચાવવું;²²

૯૪."સ્ટોર્મ ડ્રેઇન" એટલે એવી પાઇપલાઇન અથવા ચેનલ સિસ્ટમ જે સપાટી પરના પાણી અને/અથવા વહેતા પાણીને જાહેર પાણીમાં વહન કરે છે, પરંતુ ગટર વ્યવસ્થામાં પ્રવેશતું નથી;

૯૫. "શેરી" માં કોઈપણ રસ્તો, રસ્તો, ગલી, ચોરસ, કોર્ટ, ગલી, ગલી, માર્ગ, ભલે તે માર્ગ હોય કે ન હોય અને તેના પર બાંધવામાં આવે કે ન હોય, જેના પર જાહેર જનતાનો માર્ગનો અધિકાર હોય અને કોઈપણ પુલ અથવા કોઝવે પરનો રસ્તો અથવા ફૂટપાથ પણ શામેલ છે;

૯૬. "શેરી સાફ કરવી" એટલે શેરીઓ, પગપાળા રસ્તાઓ, ગલીઓ, ઉદ્યાનો અને ખાલી જગ્યાઓમાંથી એકત્ર કરાયેલ કચરો.

૯૭."સર્વેલન્સ" એટલે ચેપી રોગોના કબજામાં રહેલા અથવા અસરગ્રસ્ત થવાની શંકા ધરાવતા વિસ્તારના ડેટાનો સંગ્રહ, જેનો હેતુ પહેલાથી જ અસરગ્રસ્ત અથવા અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતા તમામ કેસોની પાઉટ ફિલ્ડ તપાસ હાથ ધરવાનો છે જેથી ચેપનો સ્રોત શોધી શકાય અને તાત્કાલિક નિયંત્રણ પગલાં લઈ શકાય, સાથે સાથે પરિસ્થિતિ પર નજર રાખી શકાય;

૯૮."સ્થગિત ઘન પદાર્થો" એટલે ગટરમાં ભૌતિક રીતે લટકાવેલા ઘન પદાર્થો જે યોગ્ય પ્રયોગશાળા ફિલ્ટરિંગ દ્વારા દૂર કરી શકાય છે;

૯૯."તૃતીય કચરાની સારવાર" એટલે ગૌણ સારવાર પછીની સારવાર, સ્પષ્ટ કરેલ પ્રવાહને ગૌણ સારવાર તબક્કામાંથી બાકી રહેલા બેક્ટેરિયાનો નાશ કરવા અને શેષ BOD ના ઓક્સિડેશન માટે જરૂરી ઓગળેલા ઓક્સિજનની સામગ્રી વધારવા માટે વધારાના વાયુમિશ્રણ અને/અથવા અન્ય રાસાયણિક સારવારની જરૂર પડી શકે છે;

૯૦."પરિવહન" એટલે ખાસ રચાયેલ પરિવહન પ્રણાલી દ્વારા મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાને સ્વચ્છતાપૂર્વક એક જગ્યાએથી બીજા સ્થાને પહોંચાડવો, જેથી દુર્ગંધ, કચરો, ઢોળાઈ જતી ખરાબ સ્થિતિ અને વાહકો સુધી પહોંચ અટકાવી શકાય.²³

૯૧. "વપરાશકર્તા ચાર્જ/સફાઈ ચાર્જ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે વિવિધ શ્રેણીના કચરાના ઉત્પાદકમાંથી મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાના સંગ્રહ, પરિવહન, પ્રક્રિયા અને નિકાલ માટે સૂચિત ફી/ચાર્જ અને મ્યુનિસિપલ ઘન કચરા (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો, ૨૦૧૬ હેઠળ વસૂલવામાં આવતા ફી/ચાર્જ.

૯૨."રસી નિવારણ રોગો" એટલે ચેપી રોગો જેના માટે અસરકારક નિવારક રસી અસ્તિત્વમાં છે;

૯૩. "વેક્ટર" એટલે માનવજાત જંતુ, એક જૈવિક એન્ટિટી જ્યાં રોગકારક જીવ તેના ડંખ દ્વારા બીજા યજમાન (સામાન્ય રીતે મનુષ્યો) માં પસાર થાય તે પહેલાં તેના શરીરમાં ગુણાકાર અથવા કેટલાક વિકાસ ચાર્જમાંથી પસાર થાય છે જે રોગોનું પ્રસારણ કરે છે;

²² સ્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 305

²³ સ્રોત: પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012, પૃષ્ઠ 305

૯૪. "વેક્ટરજન્ય રોગો" એટલે એવો રોગ જેમાં રોગકારક સૂક્ષ્મજીવ ચેપગ્રસ્ત વ્યક્તિમાંથી બીજા વ્યક્તિમાં આર્થ્રોપોડ અથવા અન્ય એજન્ટ દ્વારા ફેલાય છે, ક્યારેક મધ્યસ્થી યજમાન તરીકે સેવા આપતા અન્ય પ્રાણીઓ દ્વારા;

૯૫. "વાહન" એટલે ગાડી, ટ્રક, હાથગાડી, સાયકલ, ટ્રાઇસાઇકલ, ઓટોરિક્ષા, મોટર વાહન અને દરેક પૈડાવાળું વાહન જેનો ઉપયોગ થાય છે અથવા શેરીમાં ઉપયોગ કરી શકાય છે.

૯૬. "વોર્ડ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનનો વહીવટી વોર્ડ, સિવાય કે અન્યથા ઉલ્લેખિત હોય;

૯૭. "કચરો" માં શામેલ છે:

- કોઈપણ પદાર્થ (પછી તે ઘન, પ્રવાહી અથવા વાયુયુક્ત) જે છોડવામાં આવે છે, ઉત્સર્જિત થાય છે અથવા પર્યાવરણમાં એવા જથ્થા, સમૂહ અથવા રીતે જમા થયેલ છે કે જેથી પર્યાવરણમાં ફેરફાર થાય; અથવા
- કોઈપણ ફેંકી દેવાયેલ, નકારાયેલ, અનિચ્છનીય, સરખસ અથવા ત્યજી દેવાયેલ પદાર્થ; અથવા
- કોઈપણ અન્યથા ફેંકી દેવાયેલ, નકારાયેલ, અનિચ્છનીય, સરખસ અથવા ત્યજી દેવાયેલ પદાર્થ જે વેચાણ માટે અથવા રિસાયક્લિંગ, પુનઃપ્રક્રિયા, પુનઃપ્રાપ્તિ અથવા શુદ્ધિકરણ માટે બનાવાયેલ પદાર્થથી અલગ કામગીરી દ્વારા પદાર્થ ઉત્પન્ન કરે છે, અથવા
- આ પેટા-નિયમો અથવા અન્ય કોઈપણ કાયદાના અનુસૂચિ II માં કચરા તરીકે સૂચવવામાં આવેલ કોઈપણ પદાર્થ;

૯૮. "પાણીજન્ય રોગો" નો અર્થ રોગકારક સૂક્ષ્મસજીવોથી થતા રોગો છે જે મોટાભાગે દૂષિત તાજા પાણીમાં ફેલાય છે. ચેપ સામાન્ય રીતે સ્નાન, ધોવા, પીવા, ખોરાક તૈયાર કરતી વખતે અથવા આ રીતે ચેપગ્રસ્ત ખોરાકના વપરાશ દરમિયાન થાય છે;

૯૯. "રેપર" નો અર્થ પ્લાસ્ટિક અથવા અન્ય યોગ્ય અથવા માન્ય સામગ્રી છે જે કોમ્પેક્ટેડ કચરાના ગાંસડીઓ અથવા સ્વગ્સને સંપૂર્ણપણે આવરી લે છે.

પ્રકરણ - III કચરાનું વર્ગીકરણ

પ. કચરાનું વર્ગીકરણ: કચરાનું વર્ગીકરણ નીચે મુજબ કરવામાં આવશે:-

1. રાખ
2. જૈવિક-વિઘટનશીલ કચરો/ભીનો કચરો
3. જૈવિક-તબીબી કચરો
4. બલ્ક ગાર્ડન અને બાગાયતી કચરો
5. જૈવિક કચરો
6. વાણિજ્યિક કચરો
7. વાણિજ્યિક/ઘરગથ્થુ જોખમી કચરો
8. બાંધકામ અને તોડી પાડવાનો કચરો (C&D કચરો)
9. મૃત પ્રાણીઓ
10. ઘરગથ્થુ ગટર
11. કસાઈખાનું/મટન/ચિકન કચરો
12. ઈ-કચરો
13. કચરો/હોટેલ રસોડું અને અન્ય રસોડાનો ખોરાકનો કચરો
14. બગીચાનો કચરો
15. જોખમી કચરો
16. ઘરગથ્થુ/રહેણાંક કચરો
17. ઔદ્યોગિક ધન અને પ્રવાહી કચરો
18. નિષ્ક્રિય ધન કચરો
19. સંસ્થાકીય કચરો
20. પ્રવાહી કચરો
21. મ્યુનિસિપલ ધન કચરો
22. મ્યુનિસિપલ કચરો
23. રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો
24. સેપ્ટેજ
25. ગટર પ્રવાહી કચરો
26. ગટર ધન કચરો
27. શેરી સફાઈ
28. ઉપયોગિતા કચરો
29. પ્લાસ્ટિક કચરો
30. રેડિયો-સક્રિય કચરો

31. ઓટોમોબાઈલ ક્યરો

32. કાપડ/ચીંડી ક્યરો

1. **રાખ** ધરો, સંસ્થાઓ અને નાના ઔદ્યોગિક મથકોમાં રસોઈ અને ગરમી માટે વપરાતા લાકડા, કોલસો, કોલસો, કોક અને અન્ય જ્વલનશીલ પદાર્થોના બાળવાથી ઉદ્ભવતા અવશેષોનો સમાવેશ થવો જોઈએ. આમાં બારીક પાવડરી અવશેષો; સિન્ડર્સ અને કિલંકરનો પણ સમાવેશ થાય છે જે ઘણીવાર ધાતુ અને કાચના નાના ટુકડાઓ સાથે મિશ્રિત થાય છે.
2. **જૈવ-વિઘટનશીલ ક્યરો/ભીનો ક્યરો** નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હદમાં ઉત્પન્ન થતો નીચે મુજબનો ક્યરો હશે: (લીલો અને બગીચાનો ક્યરો, ચાના પાન, ઈંડાના છીપ, ફળ અને શાકભાજીની છાલ, પ્રાણીઓનો ક્યરો જેમાં પેશીઓ, લોહી, માંસ, માછલી અને હાડકાં અને અન્ય માંસાહારી વસ્તુઓનો ક્યરો, બગીચા અને પાંદડાનો ક્યરો, જેમાં ફૂલો, પ્રાણીઓનો ક્યરો, ગંદા કાગળ, નાળિયેરના છીપ અને અન્ય કોઈપણ ક્યરો જે પ્રકૃતિમાં જૈવ-વિઘટનશીલ હોય છે)
3. **જૈવ-તબીબી ક્યરામાં** કોઈપણ ક્યરો હશે જે માનવ અથવા પ્રાણીઓના નિદાન, સારવાર અથવા રસીકરણ દરમિયાન અથવા તેને લગતી સંશોધન પ્રવૃત્તિઓમાં અથવા સંસ્થામાંથી જૈવિક સામગ્રીના ઉત્પાદન અથવા પરીક્ષણ દરમિયાન ઉત્પન્ન થાય છે જેમાં હોસ્પિટલ, નર્સિંગ હોમ, ક્લિનિક, દવાખાનું, પશુચિકિત્સા સંસ્થા, પશુ ગૃહ, પેથોલોજીકલ પ્રયોગશાળા, બ્લડ બેંક વગેરેનો સમાવેશ થાય છે પરંતુ તે મર્યાદિત નથી. આ ક્યરાને વધુ નીચેનામાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવશે:
  - (1) માનવ પેશીઓ, અવયવો, શરીરના ભાગોનો સમાવેશ થાય છે
  - (2) પશુ ક્યરો (પ્રાણીઓના પેશીઓ, અવયવો, શરીરના ભાગો શબ, રક્તસ્રાવ ભાગો, પ્રવાહી, લોહી અને સંશોધનમાં વપરાતા પ્રાયોગિક પ્રાણીઓ, પશુચિકિત્સા દ્વારા ઉત્પન્ન થતો ક્યરો હોસ્પિટલો કોલેજો, હોસ્પિટલો, પશુ ગૃહોમાંથી વિસર્જન)
  - (3) સૂક્ષ્મજીવવિજ્ઞાન અને બાયોટેકનોલોજી ક્યરો (પ્રયોગશાળા સંસ્કૃતિઓમાંથી ક્યરો, જીવંત અથવા ક્ષતિગ્રસ્ત રસીઓના સ્ટોક અથવા નમૂનાઓ, સંશોધનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા માનવ અને પ્રાણી કોષ સંસ્કૃતિ અને સંશોધન અને ઔદ્યોગિક પ્રયોગશાળાઓમાંથી ચેપી એજન્ટો, જૈવિક ઉત્પાદનમાંથી ક્યરો, ઝેર, વાનગીઓ અને સંસ્કૃતિઓના સ્થાનાંતરણ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ઉપકરણો)
  - (4) ક્યરાના શાર્પ: (સોય, સિરીજ, સ્કેલ્પલ્સ, બ્લેડ, કાચ, વગેરે જે પંચર અને કાપનું કારણ બની શકે છે. આમાં વપરાયેલી અને ન વપરાયેલી શાર્પ બંનેનો સમાવેશ થાય છે)
  - (5) કાઢી નાખવામાં આવેલી દવાઓ અને સાયટોટોક્સિક દવાઓ (જૂની, દૂષિત અને કાઢી નાખવામાં આવેલી દવાઓનો ક્યરો)
  - (6) ઘન ક્યરો (લોહીથી દૂષિત વસ્તુઓ, અને કપાસ સહિત શરીરના પ્રવાહી, ડ્રેસિંગ, ગંદા પ્લાસ્ટરના કાસ્ટ, શણ, પથારી, લોહીથી દૂષિત અન્ય સામગ્રી)
  - (7) ઘન ક્યરો (ટ્યુબ, કેથેટર, ઇન્ટ્રાવેનસ સેટ વગેરે જેવા ક્યરાના શાર્પ સિવાયના નિકાલજોગ વસ્તુઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો ક્યરો)
  - (8) પ્રવાહી ક્યરો (તબીબી/પેથોલોજીકલ પ્રયોગશાળા અને ઘોવા, સફાઈ, ઘરકામ અને જંતુનાશક પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો ક્યરો)
  - (9) ભસ્મીકરણ રાખ (કોઈપણ જૈવિક-તબીબી ક્યરાને બાળવાથી થતી રાખ)
  - (10) રાસાયણિક ક્યરો (જૈવિક, જીવાણુ નાશકક્રિયામાં વપરાતા રસાયણો અને જંતુનાશકો તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા રસાયણો વગેરેના ઉત્પાદનમાં વપરાતા રસાયણો)

૪.બલ્ક ગાર્ડન અને હોર્ટિકલ્ચર કચરામાં ઉદાનો, બગીચાઓ, ટ્રાફિક ટાપુઓ વગેરેનો બલ્ક કચરો હોવો જોઈએ અને તેમાં ઘાસના ટુકડા, નીંદણ, લાકડાના 'ભૂરા' કાર્બનથી ભરપૂર સામગ્રી જેમ કે કાપણી, ડાળીઓ, ડાળીઓ, લાકડાના કાપ, સ્ટ્રો અથવા મૃત પાંદડા અને ઝાડના કાપનો સમાવેશ થાય છે, જેને બાયો-ડિગ્રેડેબલ કચરા માટે દૈનિક સંગ્રહ પ્રણાલીમાં સમાવી શકાતા નથી.

૫.બલ્ક કચરામાં વાણિજ્યિક/રહેણાંક કચરો હોવો જોઈએ જે તેના સમૂહ, આકાર, કદ અથવા જથ્થાને કારણે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મતે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી નિયમિત ડોર ટુ ડોર સેવાઓમાં દૂર કરવા માટે અસુવિધાજનક છે.

૬. વાણિજ્યિક કચરામાં ઓફિસો, જથ્થાબંધ અને છૂટક દુકાનો, બજારો, વેરહાઉસ અને કોઈપણ વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલા અન્ય વ્યાપારી સંસ્થાઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો કચરો હોવો જોઈએ. આ કચરામાં કચરો અને કચરો શામેલ છે.

૭. વાણિજ્યિક/ઘરગથ્થુ જોખમી કચરામાં નીચેનાનો સમાવેશ થવો જોઈએ:

(૧) ઘરગથ્થુ સફાઈ કામદારો:

- ઘર્ષક પાવડર
- એરોસોલ કેન
- એમોનિયા અને એમોનિયા આધારિત સફાઈ કામદારો
- ક્લોરિન બ્લી
- ડ્રેઇનઓપનર્સ
- ફર્નિચર પોલિશ
- ગ્લાસ ક્લીનર્સ
- ઓવન ક્લીનર
- શૂ પોલિશ
- સિલ્વર પોલિશ
- સ્પોટ રિમૂવર્સ
- ટોઇલેટ બાઉલ ક્લીનર
- અપહોલ્સ્ટરી અને કાર્પેટ ક્લીનર્સ

(૨) પર્સનલ કેર પ્રોડક્ટ્સ:

- મેડિકેટેડ શેમ્પૂ
- નેઇલ પોલીશ રિમૂવર
- બધી કોસ્મેટિક વસ્તુઓ

(૩) ઓટોમોટિવ પ્રોડક્ટ્સ:

- બ્રેક અને ટ્રાન્સમિશન ફ્લુઇડ્સ
- કાર બેટરી
- સ્પેન્ટ ડીઝલ, કેરોસીન અને ગેસોલિન જેવા ઇંધણ
- વેસ્ટ એન્જિન અને લુબ્રિકેટિંગ ઓઇલ
- ઓઇલ ફિલ્ટર્સ અને કાર કેર પ્રોડક્ટ્સ અને કન્ઝ્યુમેબલ્સ

(૪) પેઇન્ટ પ્રોડક્ટ્સ:

- દંતવલ્ક
- તેલ આધારિત, લેટેક્સ અથવા પાણી આધારિત પેઇન્ટ્સ
- પેઇન્ટ સોલવન્ટ્સ અને પાતળા
- તેલ, ગુંદર અને તેમના ખાલી કન્ટેનર

(૫) વિવિધ ઉત્પાદનો:

- ફ્લેશ લાઇટ અને બટન સેલમાંથી બેટરી
- ફોટોગ્રાફિક રસાયણો
- શૌચાલયની સફાઈ માટે વપરાતું એસિડ
- જંતુનાશકો, હર્બિસાઇડ્સ અને કીડી, વંદો અને મચ્છર નાશક અને તેમના ખાલી
- રાસાયણિક ખાતરો
- અગ્નિથી પ્રકાશિત બલ્બ, તમામ પ્રકારના ટ્યુબ લાઇટ, કોમ્પેક્ટ ફ્લોરોસન્ટ લેમ્પ્સ
- **(CFL), LED** બલ્બ અને ટ્યુબ, સોડિયમ અને મર્ક્યુરી વેપર લેમ્પ્સ અને ઉપર ઉલ્લેખિત ન હોય તેવા કોઈપણ પ્રકારના લાઇટિંગ ઉપકરણો
- થર્મોકોલ સામગ્રી સહિત નવા ઉપકરણોમાંથી સ્ટાયરોફોમ અને સોફ્ટ ફોમ પેકેજિંગ
- ઇન્જેક્શન સોય અને સિરીજ; તીક્ષ્ણ વગેરે તેમને વિકૃત કર્યા પછી
- પ્રવાહી અને ગોળીઓ સહિત કાઢી નાખવામાં આવેલી અને જૂની દવાઓ
- થર્મોમીટર અને પારો ધરાવતા ઉત્પાદનો
- સેનિટરી નેપકિન્સ, ટુવાલ, નિકાલજોગ ડાયપર અને ઇન્કોન્ટિનન્સ પેડ્સ (નિકાલ પહેલાં પોલિથીન બેગમાં યોગ્ય રીતે પેક કરેલા)

૮.બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો (C & D કચરો) માં બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો 2016 માં સૂચિબદ્ધ ઘરો, વાણિજ્યિક ઇમારતો અને અન્ય માળખાઓના બાંધકામ,

નવીનીકરણ, સમારકામ અને તોડી પાડવાથી ઉત્પન્ન થતા કચરાના પદાર્થોનો સમાવેશ થશે. તેમાં મુખ્યત્વે નીચેનાનો સમાવેશ થશે:

1. **મુખ્ય ઘટકો** (સિમેન્ટ કોંક્રિટ, ઇંટો, સિમેન્ટ પ્લાસ્ટર, પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસ, સ્ટીલ (R.C.C, દરવાજા/બારીના ફ્રેમ, છતનો ટેકો, સીડીની રેલિંગ વગેરેમાંથી), કાટમાળ, પથ્થર (આરસ, ગ્રેનાઈટ, રેતીનો પથ્થર વગેરે), લાકડું/લાકડું (ખાસ કરીને જૂની ઇમારતોનું તોડી પાડવું, છત સામગ્રી)
2. **ગૌણ ઘટકો** (નળીઓ (લોખંડ, પ્લાસ્ટિક), પાઇપ (G, લોખંડ, પ્લાસ્ટિક), ઇલેક્ટ્રિકલ અને પ્લમ્બિંગ ફિક્સર, પેનલ (લાકડાના, લેમિનેટેડ), અન્ય કચરો (ચમકદાર ટાઇલ્સ, કાચના પતરા વગેરે)

૯. **મૃત પ્રાણીઓમાં** કુદરતી રીતે મૃત્યુ પામેલા અથવા આકસ્મિક રીતે માર્યા ગયેલા મૃત પ્રાણીઓનો સમાવેશ થશે.

- તેમાં કતલખાનાઓમાંથી શબ અને પ્રાણીઓના ભાગોનો સમાવેશ થશે નહીં.

૧૦. **ઘરેલું ગટરવ્યવસ્થામાં** માનવ મળમૂત્ર અને ખોરાક અને પીણા, વાસણ ધોવા, સ્નાન કરવા, સ્નાન કરવા અને સામાન્ય ઘરની સફાઈ અને કપડાં ધોવામાંથી નીકળતો પાણીજન્ય કચરો હોવો જોઈએ, સિવાય કે સ્વ-સેવા લોન્ડ્રીમેટમાંથી નીકળતો પાણીજન્ય કચરો;

૧૧. **કતલખાના/મટન/ચિકન** કચરામાં કતલખાના, માંસ અને ચિકન સ્ટોલ અને આઉટલેટ્સ પર ઉત્પન્ન થતો કચરો હોવો જોઈએ.

૧૨. **ઈ-કચરામાં** ઈ-કચરાના વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન નિયમો, 2016 ની અનુસૂચિ 1 માં સૂચિબદ્ધ નીચેના ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણોનો સમાવેશ થશે, જે સમયાંતરે સુધારી શકાય છે, સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે અથવા તેમના ઉત્પાદન અને સમારકામ પ્રક્રિયામાંથી નકારી કાઢવામાં આવે છે, જેનો નિકાલ કરવાનો હેતુ છે:

(1) માહિતી ટેકનોલોજી અને ટેલિકોમ્યુનિકેશન સાધનો

- સેન્ટ્રલાઇઝ્ડ ડેટા પ્રોસેસિંગ
- મેઇનફ્રેમ્સ, મીની કમ્પ્યુટર્સ
- પર્સનલ કમ્પ્યુટિંગ
- પર્સનલ કમ્પ્યુટર્સ (ઇનપુટ/આઉટપુટ ઉપકરણો સાથે સેન્ટ્રલ પ્રોસેસિંગ યુનિટ)
- લેપટોપ કમ્પ્યુટર્સ (ઇનપુટ/આઉટપુટ ઉપકરણો સાથે સેન્ટ્રલ પ્રોસેસિંગ યુનિટ)
- નોટબુક કમ્પ્યુટર્સ
- નોટપેડ કમ્પ્યુટર્સ
- કારતુસ સહિત પ્રિન્ટર્સ
- કોર્પોગ સાધનો

- ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ટાઇપરાઇટર
- યુઝર ટર્મિનલ્સ અને સિસ્ટમ્સ
- ફેક્સમાઇલ
- ટેલેક્સ
- ટેલિફોન્સ
- પે ટેલિફોન્સ
- કોર્ડલેસ ટેલિફોન
- સેલ્યુલર ટેલિફોન
- જવાબ આપતી સિસ્ટમો

(૨) કન્ઝ્યુમર ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ

- ટેલિવિઝન સેટ (લિક્વિડ ક્રિસ્ટલ ડિસ્પ્લે અને લાઇટ એમિટિંગ ડાયોડ ટેકનોલોજી પર આધારિત સેટ સહિત), રેફ્રિજરેટર્સ, વોશિંગ મશીન, એર કન્ડીશનર (સેન્ટ્રાઇઝ્ડ એર કન્ડીશનીંગ પ્લાન્ટ સિવાય)

(૩) વિવિધ ઘરગથ્થુ ઉપકરણો

- ટ્યુબલાઇટ અને એસેસરીઝ અને સહાયક વસ્તુઓ
- ઇલેક્ટ્રિકલ વાયર
- સ્વિચ બોર્ડ અને એસેસરીઝ
- MCB, OCB, રિલે વગેરે.
- અન્ય તમામ પ્રકારના ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક સામાન

૧૩. કચરો/હોટલ કિચન અને અન્ય કિચન ફૂડ વેસ્ટમાં આવા ખોરાકના હેન્ડલિંગ, સંગ્રહ અને વેચાણ, તૈયારી, રસોઈ અને પીરસવાના પરિણામે માંસાહારી ખાદ્ય પદાર્થો અને શાકભાજીનો કચરો હોવો જોઈએ.

૧૪. બગીચાના કચરામાં સામાન્ય ઘરગથ્થુ બાગકામ પ્રવૃત્તિઓના પરિણામે ઉત્પન્ન થતો કચરો હોવો જોઈએ, જેમાં ઘાસના કાપ, પાંદડા, છોડ, ફૂલો અને અન્ય સમાન નાના અને હળવા કાર્બનિક પદાર્થોનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તેમાં 40 મીમીથી વધુ વ્યાસ ધરાવતી ઝાડની ડાળીઓ, વિશાળ કચરો, મકાનનો કચરો અથવા બગીચા સેવા પ્રવૃત્તિઓના પરિણામે ઉત્પન્ન થતો કોઈપણ કચરો શામેલ નથી;

૧૫. જોખમી કચરામાં કોઈપણ કચરો હોવો જોઈએ જે તેના કોઈપણ ભૌતિક, રાસાયણિક, પ્રતિક્રિયાશીલ, ઝેરી, જ્વલનશીલ, વિસ્ફોટક અથવા કાટ લાગતા લક્ષણોને કારણે આરોગ્ય અથવા પર્યાવરણ માટે જોખમી અથવા જોખમી હોઈ શકે છે, પછી ભલે તે એકલા હોય અથવા અન્ય કચરા અથવા પદાર્થોના સંપર્કમાં હોય. તેમાં 1991 માં સુધારેલા પર્યાવરણ (સંરક્ષણ) અધિનિયમ 1986 હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પ્રકાશિત જોખમી

કચરા (વ્યવસ્થાપન, સંચાલન અને સરહદ પાર) નિયમો, 2009 ના નિયમ 3 (I) માં ઉલ્લેખિત જોખમી કચરાનો પણ સમાવેશ થશે.

૧૬. ધરગથ્થુ/રહેણાંક કચરામાં રસોઈ, સફાઈ, સમારકામ, શોખ, સજાવટ, ખાલી કન્ટેનર, પેકેજિંગ, કપડાં, પુસ્તકો, લેખન કાગળો, અખબારો, રાયરચીલું વગેરે જેવી ધરગથ્થુ પ્રવૃત્તિઓના પરિણામે એકલ અને બહુ-પરિવારના ધરગથ્થુ એકમોમાંથી ઉત્પન્ન થતો કચરો શામેલ હશે;

૧૭. ઔદ્યોગિક ધન અને પ્રવાહી કચરામાં ઉત્પાદન પ્રક્રિયાઓ અને ઔદ્યોગિક કામગીરીમાંથી નિકાલ કરાયેલ બિન-જોખમી ધન સામગ્રીનો સમાવેશ થશે જે દરેક ઉદ્યોગ માટે અનન્ય પદાર્થોની વિશાળ શ્રેણીને આવરી લે છે. તેમાં નાના ઔદ્યોગિક પ્લાન્ટોમાંથી નીકળતો ધન કચરો અને પાવર પ્લાન્ટોમાંથી રાખ અને કતલખાનાઓમાંથી મૃતદેહો અને પ્રાણીઓના ભાગોનો પણ સમાવેશ થશે જેનો વારંવાર મ્યુનિસિપલ લેન્ડફિલ્સમાં નિકાલ કરવામાં આવે છે. તેમાં કોઈપણ પ્રકારના જોખમી અથવા બિન-જોખમી ઉદ્યોગમાંથી ઉત્પન્ન થતા પ્રવાહી ગંદા પાણીનો પણ સમાવેશ થાય છે અને સામાન્ય ગટર સાથે ભળી જાય છે અથવા ખુલ્લી જમીન અથવા અન્ય પાણીના સ્ત્રોતોમાં નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૮. નિષ્ક્રિય ધન કચરામાં કોઈપણ બિન-જોખમી ધન કચરો અથવા પ્રક્રિયાના અવશેષોનો સમાવેશ થશે જેના ભૌતિક, રાસાયણિક અને જૈવિક ગુણધર્મો તેને સેનિટરી લેન્ડ ભરવા માટે યોગ્ય બનાવે છે;

૧૯. સંસ્થાકીય કચરામાં શાળાઓ, કોલેજો, જાહેર પુસ્તકાલયો, યુનિવર્સિટીઓ, સંશોધન સંસ્થાઓ વગેરે જેવી સંસ્થાઓમાંથી ઉદ્ભવતા કચરાનો સમાવેશ થશે.

૨૦. પ્રવાહી કચરામાં ગટરના પ્રવાહી કચરો (શૌચાલયમાંથી ઉત્પન્ન થતો કાળો પાણી) અને સેપ્ટેજ કચરો તેમજ રસોડાના ધોવા, કપડા અને વાસણો ધોવા, સ્નાન વગેરેમાંથી ઉત્પન્ન થતો ગંદકી અથવા ગ્રે પાણીનો સમાવેશ થશે.

૨૧. મ્યુનિસિપલ ધન કચરામાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હદમાં ઉત્પન્ન થતો વાણિજ્યિક, રહેણાંક અને અન્ય કચરો ધન અથવા અર્ધ-ધન સ્વરૂપમાં ઔદ્યોગિક જોખમી કચરાને બાદ કરતાં હશે અને તેમાં ટ્રીટેડ બાયો-મેડિકલ કચરો પણ શામેલ હશે;

૨૨. મ્યુનિસિપલ કચરામાં મ્યુનિસિપલ પ્રવૃત્તિઓ અને સેવાઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો કચરો હશે અને તેમાં શેરી કચરો, મૃત પ્રાણીઓ, બજારનો કચરો વગેરે જેવા જાહેર સ્થળોએ ફેંકવામાં આવતો કચરો પણ શામેલ હશે.

૨૩. રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરા/સૂકા કચરામાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હદમાં ઉત્પન્ન થતો નીચે મુજબનો કચરો હશે.

- (1) કાગળના ઉત્પાદનો - અખબાર, કોમ્પ્યુટર પ્રિન્ટઆઉટ, લેખન કાગળ, પરબિડીયાઓ, કાર
- (2) પાર્ક ફૂપન્સ, બ્રોશરો અથવા પેમ્ફલેટ, મેગેઝિન, પુસ્તકો, કાર્ડબોર્ડ અને કાગળનું પેકેજિંગ (જેમ કે અનાજના બોક્સ અને પીણાના કાર્ટન) કાગળના ફૂડ રેપર અને અન્ય કાગળના ઉત્પાદનો
- (3) ધાતુના ઉત્પાદનો - સોફ્ટ ડ્રિંક કેન, દૂધના પાવડરના ટીન અને ખાદ્ય પદાર્થો જેવા ધાતુના બનેલા કેન અથવા કન્ટેનર
- (૪) પ્લાસ્ટિક અને રબરના ઉત્પાદનો - પ્લાસ્ટિકની બનેલી બોટલો અથવા કન્ટેનર જેમ કે ડિટર્જન્ટ કન્ટેનર, દૂધના કન્ટેનર, મિનરલ વોટર બોટલ, સોફ્ટ ડ્રિંક બોટલ, જ્યુસ બોટલ, પ્લાસ્ટિક બેગ, પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ અને અન્ય તમામ પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદનો.

(પ) કાચના ઉત્પાદનો - જાર, બોટલ, બારી કાચ, પોર્સેલિન, સિરામિક અને માછલીની ટાંકી પરંતુ લાઇટ બલ્બ સિવાય.

(ઢ) કોઈપણ અન્ય સામગ્રી જે પ્રકૃતિમાં રિસાયકલ કરી શકાય છે

(ઝ) બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો (C&D કચરો)

(ઞ) તમામ પ્રકારના E – કચરો

૨૪. સેપ્ટેજ કચરામાં સેપ્ટિક ટાંકી સ્વજનો સમાવેશ થવો જોઈએ જે કાચા પ્રાથમિક સ્વજ અને એરોબિકલી ઉત્પાદિત કાચા સ્વજનું મિશ્રણ હોય છે અને જેમાં ગંધ, દેખાવ અને નોંધપાત્ર પ્રમાણમાં ગ્રીસ, કપચી, વાળ, કાટમાળ અને રોગકારક સૂક્ષ્મજીવોનો સમાવેશ થાય છે. આ કચરાને વધુ નીચેનામાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવશે:

a. ઘરેલું સેપ્ટેજ

b. ઔદ્યોગિક સેપ્ટેજ

c. ગ્રીસ સેપ્ટેજ

૨૫. ગટરના ઘન કચરામાં કાચા અને શુદ્ધ ગટર બંનેમાંથી કાર્બનિક કાદવના શુદ્ધિકરણમાંથી મેળવેલા ઘન ઉપ-ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થવો જોઈએ

૨૬. ગટર પ્રવાહી કચરામાં ઘરો, વાણિજ્યિક સંસ્થાઓ, સંસ્થાઓ અથવા જાહેર શૌચાલયમાંથી ઉત્પન્ન થતા ગટરનો સમાવેશ થવો જોઈએ અને તેમાં વાયુયુક્ત ઉત્સર્જન અને ગંદા પાણીનો સમાવેશ થવો જોઈએ.

૨૭. શેરી સફાઈમાં શેરીઓ, પગપાળા રસ્તાઓ, ગલીઓ, ઉદ્યાનો અને ખાલી જગ્યાઓમાંથી એકત્રિત કરવામાં આવતો કચરો શામેલ હશે.

૨૮. ઉપયોગિતા કચરામાં કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકારના કોન્ટ્રાક્ટરો/એજન્સીઓ/એજન્ટો/વ્યક્તિઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતા જાહેર માળખાકીય પ્રોજેક્ટ્સ જેવા કે રસ્તાઓ, પુલો, ટોલ બૂથ વગેરેમાંથી કચરો શામેલ હશે.

૨૯. પ્લાસ્ટિક કચરામાં કેરી બેગ, પાઉચ અથવા બહુસ્તરીય પેકેજિંગ જેવા કોઈપણ પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થશે, જેનો ઉપયોગ કર્યા પછી અથવા તેની ઇન્ડેન્ટેડ લાઇફ સમાપ્ત થયા પછી નિકાલ કરવામાં આવ્યો હોય

૩૦. રેડિયો-એક્ટિવ મટિરિયલ/પદાર્થમાં રેડિયો ન્યુક્લાઇડ્સ ધરાવતી કોઈપણ કચરો સામગ્રીનો સમાવેશ થશે જે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા સત્તાવાર ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા નિર્ધારિત માત્રામાં અથવા સાંદ્રતામાં હોય

૩૧. ઓટોમોબાઈલ કચરામાં ઓટોમોબાઈલ વર્કશોપ, ગેરેજ, શેરી પર રિપેરર્સ, નાની મિકેનિક દુકાનો વગેરેમાંથી ઉત્પન્ન થતો કચરો શામેલ હશે અને તેમાં ઉપરોક્ત પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો તમામ પ્રકારનો કચરો શામેલ હશે જેમાં ટાયર, ટ્યુબ, બેટરી, 2/3/4 વ્હીલર વાહનના ઘટકો, નકામા કપડાં, વપરાયેલ તેલ, ગ્રીસ અને ઉપરોક્ત પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો કોઈપણ કચરો શામેલ હશે.

૩૨.કાપડ/ચીઘી કચરામાં કાપડ ઉત્પાદન, સંગ્રહ, હોલસેલ અને રિટેલ વેચાણ, વેપાર, તમામ પ્રકારના કાપડમાંથી ઉત્પન્ન થતો બિનઉપયોગી કાપડનો કચરો હશે, જેમાં તેમના અંતિમ ઉત્પાદનો અથવા મધ્યવર્તી ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થાય છે જે ઉપયોગી નથી અને કચરા તરીકે ઉત્પન્ન થાય છે.

સંદર્ભ:

- મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ પર CPHEEO મેન્યુઅલ, 2016

પ્રકરણ -IV કચરા ઉત્પન્ન કરનારા

૬.. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે, કોઈપણ માલિક, પ્રમુખ, સચિવ, ટ્રસ્ટી, મેનેજર, કબજેદાર, મુખ્ય અધિકારી અથવા નીચે ઉલ્લેખિત વિષય જૂથનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી અથવા હાલમાં ચાર્જ, નિયંત્રણ અથવા સંચાલન વગેરેમાં રહેલી કોઈપણ વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.

રહેણાંક

- (૧) વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો
- (૨) સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ
- (૩) બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ, ટાઉનશીપ, હોસ્ટેલ
- (૪) ઝૂંપડપટ્ટી અને ચાલ

વાણિજ્યિક

- (૫) હોટલ, રેસ્ટોરાં અને અન્ય ખાણીપીણીની દુકાનો
- (૬) દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વ્યાપારી સંસ્થાઓ
- (૭) લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે.
- (૮) શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ
- (૯) માછલી, માંસ બજારો/કતલખાનાઓ અને માંસના સ્ટોલની દુકાનો/હોકર્સ
- (૧૦) શેરી વિકેતાઓ, ગુજરાત બજાર અને પઠાણખાના
- (૧૧) બાંધકામ સ્થળો
  - a) બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરા માટે બલ્ક ઉત્પાદક
  - b) બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરા માટે નાના ઉત્પાદક
- અન્ય
- (૧૨) શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ
- (૧૩) દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રસાયણોના ડીલરો સહિત હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ
- (૧૪) જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ
- (૧૫) વારસાગત ઇમારતો
- (૧૬) ધાર્મિક સ્થળો
- (૧૭) ઉદ્યોગો
- (૧૮) ઘરગથ્થુ ઉદ્યોગો
- (૧૯) ડેરી અને પશુપાલન અને પશુઓના શેડ

(૨૦) વર્કશોપ અને ગેરેજ

(૨૧) સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ

(૧) **૧.૦ "વ્યક્તિગત"** એટલે મ્યુનિસિપલ વિસ્તારમાં મુસાફરી કરતી/રહેતી/સ્થળાંતર કરતી કોઈપણ વ્યક્તિ.

૧.૦ બ "વ્યક્તિગત ઘર" એટલે હાઉસિંગ યુનિટમાં રહેતી બધી વ્યક્તિઓ. હાઉસિંગ યુનિટ એટલે ઘર, એપાર્ટમેન્ટ, મોબાઇલ હોમ, રૂમનો સમૂહ, એક ઓરડો જે અલગ રહેઠાણ તરીકે રહે છે (અથવા જો ખાલી હોય તો). આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે ઘરના માલિક અથવા કબજેદાર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.

(૨) **"સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ"** એટલે સમુદાયના સભ્યો તરીકે સાથે રહેતા વ્યક્તિઓના જૂથનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે સોસાયટીના પ્રમુખ, સચિવ અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિને ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે. જો રજિસ્ટર્ડ સહકારી મંડળી અસ્તિત્વમાં ન હોય તો, ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત જનરેટરોને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈ માટે સ્વચ્છતા સંકલનકારની નિમણૂક કરવા વિનંતી કરવામાં આવશે.

(૩) **"બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ્સ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ્સ, ટાઉનશીપ"** એટલે બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ્સ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ્સ અથવા ટાઉનશીપમાં રહેતા તમામ વ્યક્તિઓ. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે માલિક, કબજેદાર, પ્રમુખ, સેક્રેટરી અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે. જો રજિસ્ટર્ડ સહકારી મંડળી અસ્તિત્વમાં ન હોય, તો ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત જનરેટર્સને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈ માટે સ્વચ્છતા સંકલનકારની નિમણૂક કરવા વિનંતી કરવામાં આવશે.

(૪) **"ઝૂંપડપટ્ટી"** એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હદમાં આવતી તમામ ઝૂંપડપટ્ટીઓ અને ચાલનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે, વ્યક્તિગત રહેઠાણોના માલિકો અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે. જો ઝૂંપડપટ્ટીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી કોઈપણ સમુદાય આધારિત સંસ્થાઓ/જૂથો અસ્તિત્વમાં ન હોય, તો રહેવાસીઓને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ પેટા કાયદાઓની જોગવાઈઓના અમલીકરણ માટે સ્વચ્છતા સંયોજકની નિમણૂક કરવા વિનંતી કરવામાં આવશે.

(૫) **"હોટેલ, રેસ્ટોરાં અને અન્ય ખાણીપીણીની દુકાનો"** એટલે કે ૫/૪/૩/૨/૧ સ્ટાર હોટેલ, સ્ટાર કેટેગરી સિવાયની હોટેલ, રેસ્ટોરાં, નાસ્તા કેન્દ્રો, બેકરીઓ, કેન્ટીન, ફૂડ કોર્ટ અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત વિભાગ પાસેથી ચલાવવા માટે લાયસન્સની જરૂર હોય તેવી અન્ય તમામ ખાણીપીણીની દુકાનો, જેમાં વિકેતાઓ અને ફેરિયાઓ શામેલ નથી. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે માલિક/લાયસન્સધારકને ઉત્પાદક ગણવામાં આવશે.

(૬) **"દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સંસ્થાઓ"** એટલે કે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં સંબંધિત વિભાગ પાસેથી દુકાનો અને સ્થાપના નોંધણીની જરૂર હોય તેવી બધી સંસ્થાઓ. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે, માલિક/કબજાર/મેનેજર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિને ઉત્પાદક ગણવામાં આવશે.

(૭) **"લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે."** આ શ્રેણીના ઉત્પાદકમાં જાહેર સ્થળોએ યોજાતા જાહેર મેળાવડા અને કાર્યક્રમોના આયોજકોનો પણ સમાવેશ

થાય છે જેમાં સરઘસ, પ્રદર્શનો, સર્કસ, મેળા, રાજકીય રેલીઓ, વાણિજ્યિક, ધાર્મિક, સામાજિક-સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિરોધ પ્રદર્શનો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે ઉપરોક્ત સુવિધાના માલિક/મેનેજર/આયોજકને ઉત્પાદક ગણવામાં આવશે.

(૮)"શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ" માં મ્યુનિસિપલ અને ખાનગી બજારોમાં ફેરિયાઓ/રોડ સાઇડ વિકેતાઓ બંનેનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે, સુવિધાના માલિક અથવા કબજેદાર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરનાર વ્યક્તિને ઉત્પાદક ગણવામાં આવશે.

(૯)"માછલી, માંસ બજારો/કબજાર અને માંસ સ્ટોલની દુકાનો/હોકર્સ" માં મ્યુનિસિપલ અને ખાનગી માછલી, માંસ બજારો/કબજાર બજારોમાં ફેરિયાઓ અને કબજેદાર બંનેનો સમાવેશ થાય છે. તેમાં મટન અને ચિકન સ્ટોલ અને અન્ય માંસ ઉત્પાદન આઉટલેટ્સનો પણ સમાવેશ થાય છે. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે, સુવિધાના માલિક અથવા કબજેદાર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરનાર વ્યક્તિને ઉત્પાદક ગણવામાં આવશે.

(૧૦)"શેરી વિકેતાઓ, ગુજરાત બજાર અને પઠાણ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત વિભાગ પાસેથી શેરી વિકેતા નોંધણીની જરૂર હોય તેવા તમામ વ્યક્તિઓ. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે, સુવિધાના માલિક અથવા કબજેદાર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.

(૧૧) બાંધકામ સ્થળોનો અર્થ થાય છે અને તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

a."બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરાનું બલ્ક ઉત્પાદક" એટલે કે નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

i.ખાનગી ક્ષેત્ર/સરકારી માલિકીના અથવા નિયંત્રિત ક્ષેત્રના બિલ્ડરો અને ડેવલપર્સ, જેમને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી બાંધકામ માટે પરવાનગીની જરૂર હોય છે, જેમાં વિવિધ રાજ્ય અને કેન્દ્ર સરકારના વિભાગો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા મુખ્ય સિવિલ કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે.

ii.નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન હેઠળના વોર્ડ ઓથોરિટી પાસેથી "નો-ઓબ્જેક્શન સર્ટિફિકેટ" ની જરૂર હોય તેવા સી એન્ડ ડી કચરો ઉત્પન્ન કરવાની પ્રવૃત્તિ કરતી ઉપયોગિતાઓ અથવા તેમના કોન્ટ્રાક્ટરો અથવા સરકારી એજન્સીઓ

iii.નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા વરસાદી પાણીના ગટરોની સફાઈ અને અન્ય ડિમોલિશન પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે નિયુક્ત કરાયેલ ડી-સિલિંગ અને ખોદકામ કોન્ટ્રાક્ટરો

b."બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરાનું નાના ઉત્પાદક" એટલે કે બે ટનથી ઓછા બાંધકામ કચરાના નાના જથ્થાનું નિર્માણ કરતી બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરતા અથવા અમલમાં મૂકતા રહેણાંક અને વાણિજ્યિક ઉત્પાદક;

(૧૨) "શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ" નો અર્થ થાય છે અને તેમાં એવી સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે જે વ્યક્તિઓને શૈક્ષણિક સંબંધિત સેવાઓ અથવા વ્યક્તિઓને સેવાઓ સંબંધિત સૂચનાત્મક સેવાઓ પૂરી પાડે છે અને તેમાં ખાસ શાળાઓ અને યુનિવર્સિટીઓ સહિત પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ, પ્રાથમિક, માધ્યમિક, ઉચ્ચ માધ્યમિક અને ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે સંસ્થાના મુખ્ય કાર્યકારી/ટ્રસ્ટના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અથવા મુખ્ય કાર્યકારીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.

- (૧૩) "હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ" નો અર્થ થાય છે અને તેમાં હોસ્પિટલ, નર્સિંગ હોમ, ક્લિનિક ડિસ્પેન્સરી, પશુચિકિત્સા સંસ્થા, પશુ ગૃહ, પેથોલોજીકલ લેબોરેટરી, બ્લડ બેંક, દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો અથવા બાયો-મેડિકલ કચરો ઉત્પન્ન કરતી કોઈપણ અન્ય સંસ્થાનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે સંસ્થાના મુખ્ય કાર્યકારી અથવા મુખ્ય કાર્યકારીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (૧૪) "જાહેર અને ખાનગી બગીચા" નો અર્થ થાય છે અને તેમાં ફૂલો, ઔષધિઓ, શાકભાજી અથવા ફળોની ખેતી માટે અને/અથવા મનોરંજન અને પ્રદર્શન માટે ઉપયોગમાં લેવાતા સરકારી અથવા ખાનગી વ્યક્તિની માલિકીની જમીનનો પ્લોટ શામેલ છે. આ પેટા કાયદાઓના હેતુ માટે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગુજરાત રાજ્ય માટે 'જાહેર-આરોગ્ય પેટા કાયદા 2025' ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (15) "હેરિટેજ બિલ્ડિંગ" નો અર્થ ASI દ્વારા "સંરક્ષિત સ્મારકો" તરીકે સૂચિબદ્ધ બધી મિલકતો અને/અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હેરિટેજ કન્ઝર્વેશન કમિટી દ્વારા તૈયાર કરાયેલ ઇન્વેન્ટરીમાં સમાવિષ્ટ બધી મિલકતો અને/અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા હેરિટેજ મિલકત તરીકે સૂચિત કોઈપણ અન્ય મિલકતનો થાય છે. આ પેટા કાયદાઓના હેતુ માટે, માલિક, ઇન્ચાર્જ વ્યક્તિ, ટ્રસ્ટી, મેનેજર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (16) "ધાર્મિક સ્થળો" નો અર્થ અને તેમાં એવી સ્થાપના અથવા સ્થાનનો સમાવેશ થાય છે જ્યાં લોકોનો સમૂહ ધાર્મિક અભ્યાસ, સન્માન અથવા ભક્તિના કાર્યો કરવા આવે છે. આ પેટા કાયદાઓના હેતુ માટે, માલિક, ઇન્ચાર્જ વ્યક્તિ, ટ્રસ્ટી, મેનેજર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (૧૭) "ઉદ્યોગો" એટલે પર્યાવરણીય સંરક્ષણ સુધારા અધિનિયમ, ૧૯૮૧ ના અનુસૂચિ I - IV માં સમાવિષ્ટ અને/અથવા ભારતીય કારખાના અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ તમામ સંસ્થાઓ.
- (૧૮) "ઘરગથ્થુ ઉદ્યોગ" એટલે ઘરના એક અથવા વધુ સભ્યો દ્વારા ઘરના પરિસરમાં ચલાવવામાં આવતો ઉદ્યોગ અથવા ઘરના સભ્યો દ્વારા અલગ સ્થાન પર (ઔદ્યોગિક વસાહતો સિવાય) ચલાવવામાં આવતો ઉદ્યોગ જે ભારતીય કારખાના અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ નથી.
- (૧૯) "ડેરી અને પશુપાલન ગૃહ" એટલે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન મર્યાદામાં આવતા તમામ પરિવારોનો સમાવેશ થાય છે જેમની મુખ્ય કમાણી પશુપાલન અને પશુપાલન સાથે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે સંબંધિત અન્ય કાર્યોમાંથી થાય છે. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે, સુવિધાના માલિક અથવા કબજેદાર અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિ ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (૨૦) "વર્કશોપ અને ગેરેજ" એટલે કોઈપણ વાણિજ્યિક સંસ્થા જ્યાં ઓટોમોબાઇલનું સમારકામ, સર્વિસિંગ અથવા પાર્કિંગ કરવામાં આવે છે તેનો સમાવેશ થાય છે. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે, સુવિધાના માલિક, કબજેદાર અથવા મુખ્ય કાર્યકારી અથવા તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વ્યક્તિને ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (૨૧) "સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ" એટલે તમામ પ્રકારના સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ - જેમાં આ ઇમારતો અને કચેરીઓમાં કાર્યરત તમામ વિભાગો/વિભાગો અથવા પેટા વિભાગોનો સમાવેશ થાય છે, પછી ભલે તે રાજ્ય કે કેન્દ્ર સરકારના હોય. ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે જાહેર-આરોગ્ય પેટા કાયદા ૨૦૨૫. આ પેટા કાયદાના હેતુ માટે, આ પેટા

કાયદાઓના વડા/વ્યક્તિ જે આવી કચેરીઓ/ઇમારતોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે તેમને ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે. જો કોઈ રજિસ્ટર્ડ સહકારી મંડળી અથવા અન્ય કોઈ પ્રકારની સંસ્થા આવા પરિસરમાં કાર્યરત હોય, તો આવી સોસાયટીઓ/સંસ્થાઓના વડા/વ્યક્તિને ઉત્પાદક તરીકે ગણવામાં આવશે. ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત જનરેટરોએ આ પેટા કાયદાઓની જોગવાઈ માટે સ્વચ્છતા સંયોજક/પ્રભારીની નિમણૂક કરવાની રહેશે, જે ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત સંસ્થાઓમાં ઉપરોક્ત પેટા કાયદાઓના અમલીકરણમાં મદદ કરશે.

સંદર્ભ:

•મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ પર CPHEEO મેન્યુઅલ, 2016

પ્રકરણ - V

મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (MSW) મેનેજમેન્ટ - MSW નું વિભાજન

૭. શ્રેણી નંબર 1,2,3,5,6,7 અને 12 પર જનરેટર્સ દ્વારા MSW નું વિભાજન - વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો; સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ્સ, રો-હાઉસ, ટેનેમેન્ટ, ટાઉનશીપ્સ, હોસ્ટેલ્સ, રેસ્ટોરન્ટ્સ અને અન્ય ખાણીપીણી; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સ્થાપનાઓ; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળાઓ, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે; અને બધી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ:

ઉપરોક્ત જનરેટરો તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરશે

1. જૈવ-વિઘટનશીલ કચરો/ભીનો કચરો
2. રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો
3. ઘરેલું/વાણિજ્યિક જોખમી કચરો

૮. શ્રેણી નંબર 4,8,10,15,16 અને 21 પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનું વિભાજન - ઝૂંપડપટ્ટીઓ અને યાળ; શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ; શેરી વિકેતાઓ, ગુજરાત બજાર અને પઠાણખાના; હેરિટેજ ઇમારતો; ધાર્મિક સ્થળો અને સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ:

ઉપરોક્ત જનરેટરો તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરશે:

1. જૈવિક-વિઘટનશીલ કચરો/ભીનો કચરો
2. રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો
3. ઘરેલું/વાણિજ્યિક જોખમી કચરો

૯. સીરીયલ નંબર 1 પર જનરેટર્સ દ્વારા MSW નું વિભાજન. ૧૧ - બાંધકામ અને ડિમોલિશન (C&D) કચરાના જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક

ઉપરોક્ત જનરેટરો તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે:

૧. એક જ સ્થળે ફરીથી વાપરી શકાય તેવું/અન્ય બાંધકામ સ્થળોએ ફરીથી વાપરી શકાય તેવું/રિસાયકલ કરી શકાય તેવું કચરો
૨. જમીન ભરવાના હેતુ/ઉધાર સ્થળ માટે નિષ્ક્રિય કચરો
૩. મોટા જનરેટરો આ કચરાને ચાર પ્રવાહોમાં અલગ કરશે- i) કોંક્રિટ, ii) માટી, iii) સ્ટીલ, લાકડું અને પ્લાસ્ટિક અને iv) અન્ય બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો જેમ કે ઇંટો અને મોર્ટાર;

૧૦. સીરીયલ નં. ૧૩ ખાતે ઉત્પાદક દ્વારા કચરાનું વિભાજન - હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ અને જૈવિક કચરાનાં અન્ય તમામ ઉત્પાદક:

જૈવિક-તબીબી કચરાને અન્ય કચરા સાથે મિશ્રિત કરી શકાશે નહીં. જૈવિક-તબીબી કચરાને સંગ્રહ, પરિવહન, સારવાર અને નિકાલ પહેલાં, જૈવિક-તબીબી કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો ૨૦૧૬ ના અનુસૂચિ II અનુસાર ઉત્પાદન બિંદુએ કન્ટેનર/બેગમાં અલગ કરવામાં આવશે. કન્ટેનર પર BMW નિયમોના અનુસૂચિ III

અનુસાર લેબલ લગાવવામાં આવશે. ઉપરોક્ત જનરેટરો તેના સ્ત્રોત પરના કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે.

૧.જૈવિક-તબીબી કચરો

૨.જૈવિક-વિઘટનશીલ કચરો/ભીનો કચરો

૩.રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો

૧૧. સીરીયલ નં. ૧૪- જાહેર અને ખાનગી બગીચા: જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે

૧.બગીચાનો કચરો

૨.ભીનો કચરો (બગીચાનો કચરો સિવાય)

૩.રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો

૧૨. શ્રેણી નં. ૧૭ અને ૧૮ ઘર/કુટીર અને નાના અને મધ્યમ સ્કેલ તેમજ મોટા સ્કેલ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાનું વિભાજન

ઉદ્યોગો: ગૃહ/કુટીર તેમજ નાના અને મધ્યમ સ્કેલ અને મોટા ઉદ્યોગો તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે

૧.જોખમી અથવા બિન-જોખમી કચરો

૨.જૈવિક-વિઘટનશીલ કચરો/ભીનો કચરો

૩.રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો

૧૩. શ્રેણી નં. ૧૯ – ડેરી, ઢોર અને પશુ શેડ:

ડેરી, ઢોર અને પશુ શેડ કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે:

૧.પ્રવાહ (છાણ, પેશાબ અને અન્ય જૈવ-માસ)

૨.રિસાયકલ કરી શકાય તેવું/સૂકું કચરો

૩.વાણિજ્યિક/ઘરગથ્થુ જોખમી, જૈવ-તબીબી અને સેનિટરી કચરો ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે 'જાહેર-આરોગ્ય બાયલોઝ ૨૦૨૫'

૪.(વણવપરાયેલ/વપરાયેલ સેનિટાઇઝર, જંતુનાશકો, જંતુનાશકો)

૧૪. સીરીયલ નંબર ૨૦ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનું વિભાજન - ગેરેજ અને વર્કશોપ: ગેરેજ અને વર્કશોપ તેના સ્ત્રોત પરના ધન કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરશે.

૧.બેટરી, તેલ અને ગ્રીસ સહિતનો જોખમી કચરો

૨.ભીનો કચરો

૩.રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો

૧૫. સીરીયલ નંબર ૯ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનું વિભાજન.- માછલી, માંસ બજારો/કસાઈ ઘરો અને માંસની દુકાનો/હોકર્સ: માછલી, માંસ બજારો/કસાઈ ઘરો અને માંસની દુકાનો/હોકર્સ કચરાને નીચેની શ્રેણીઓમાં અલગ કરશે.

૧. પ્રવાહી કસાઈ કચરો (લોહી, સ્પેન્ડ વોશ વગેરે)

૨. ઘન કસાઈ કચરો (કચરો માંસ, મટન કચરો વગેરે) અને બાયોડિગ્રેડેબલ કચરો/ભીનો કચરો

૩. રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/સૂકો કચરો

• ૭-૧૫ થી પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને શુલ્ક માટેનું સમયપત્રક નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૭-૧૫	૭-૧૫ ના પેટા- નિયમમાં વિગતવાર જણાવ્યા મુજબ ઘન કચરાનું અલગીકરણ નહીં	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦

પ્રકરણ-VI

મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (MSW) મેનેજમેન્ટ - MSW નો સંગ્રહ

૧૬. સીરીયલ નંબર ૧, ૪ અને ૬ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - વ્યક્તિઓ, વ્યક્તિગત ઘરગથ્થુ વિસ્તારો; ઝૂંપડપટ્ટી/ચાલ અને દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વ્યાપારી સંસ્થાઓ:

ઉપરોક્ત જનરેટરોએ તેમના પરિસરમાં અલગ કરાયેલા ભીના અને સૂકા કચરાને તેમના પોતાના અલગ ડબ્બા/બેગ/બોરીઓ અથવા અન્ય કોઈપણ અનુકૂળ કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે.

૧૭. સીરીયલ નંબર ૨, ૩, ૧૨ અને ૨૧ માં જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનેમેન્ટ, ટાઉનશીપ, છાત્રાલયો; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ:

૧. ઉપરોક્ત જનરેટરોએ તેમના પરિસરમાં અલગ કરાયેલા ભીના અને સૂકા કચરાને પૂરતા કદના તેમના પોતાના અલગ સમુદાય ડબ્બામાં સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે.

૨. બાયો-ડિગ્રેડેબલ કચરાના સંગ્રહ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી વખતે ડબ્બાઓ લીલા રંગના, રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરા/સૂકા કચરાના સંગ્રહ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી વખતે વાદળી રંગના અને અન્ય કચરા/શેરી સફાઈ/કાંપ વગેરેના સંગ્રહ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી વખતે કાળા રંગના હોવા જોઈએ.

૧૮. સીરીયલ નંબર ૫ અને ૭ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણીના સ્થળો; મેરેજ હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે.

૧. અલગ કરાયેલો કચરો પરિસરમાં તેમના પોતાના અલગ ડબ્બા/બેગ/બોરી અથવા અન્ય કોઈપણ અનુકૂળ કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે.

૨. બાયો-ડિગ્રેડેબલ કચરાના સંગ્રહ માટે ડબ્બાનો ઉપયોગ કરતી વખતે લીલો, રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાના સંગ્રહ માટે વાદળી અને અન્ય કચરાના સંગ્રહ માટે કાળો રંગનો હોવો જોઈએ.

૧૯. સીરીયલ નંબર ૮ અને ૧૦ ખાતે જનરેટરો દ્વારા કચરાનો સંગ્રહ - શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ; અને શેરી વિકેતાઓ, ગુજરી બજાર અને પઠાણખાના:

આ જનરેટરો દ્વારા વ્યવસાય દરમિયાન ઉત્પન્ન થતો કચરો તેમના પોતાના ડબ્બા/બેગ/બોરીઓ/કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવામાં આવશે.

૨૦. સીરીયલ નંબર ૯ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - માછલીની દુકાનો/ફેરિયાઓ, માંસ બજારો/કસાઈ ઘરો અને માંસની દુકાનો:

ઉપરોક્ત જનરેટરો દ્વારા ઉત્પન્ન થતો કચરો તેમના પરિસરમાં જરૂરી કદના, 100 લિટરથી વધુ ન હોય તેવા અને ઢાંકણવાળા મજબૂત કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે.

૨૧. સીરીયલ નંબર ૧૫ અને ૧૬ - હેરિટેજ ઇમારતો અને ધાર્મિક સ્થળોએ જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ:

અલગ કરાયેલો કચરો ઉપરોક્ત ઉત્પાદકના ટ્રસ્ટી/મેનેજમેન્ટ અથવા માલિક દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા પરિસરમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા સમુદાય કન્ટેનરમાં અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા

પાડવામાં આવેલા નજીકના સમુદાય કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવામાં આવશે. ધાર્મિક સ્થળો અને ઇમારતોએ પૂજાપો, ચુંદડી, સિંદૂર વગેરે જેવી પૂજા સામગ્રી અને બાયો-ડિગ્રેડેબલ "પૂજા" વસ્તુઓ (ફૂલો, પાંદડા, ફળો, નારિયેળના દાણા, ખાદ્ય પદાર્થો વગેરે) અને કોઈપણ ધાર્મિક સ્થળોમાંથી ઉત્પન્ન થતી અન્ય કોઈપણ કચરો સામગ્રીને કલશ પ્રકારના કન્ટેનર જેવા સૂચિત પાત્રોમાં અથવા આ હેતુ માટે ખાસ ઓળખાયેલા આવા કોઈપણ કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવી જોઈએ અને સમગ્ર ઇમારત પરિસરમાં અહીં અને ત્યાં કચરો ફેંકવો જોઈએ નહીં.

૨૨. સીરીયલ નંબર ૧૧ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાનો સંગ્રહ - બાંધકામ સ્થળો દ્વારા બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરાનું જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક:

બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરાના સંગ્રહ માટે નીચેની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે:

૧. દરેક કચરો ઉત્પન્ન કરનારે બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરાને પરિસરમાં રાખવો પડશે અથવા કચરો સંગ્રહ કેન્દ્રમાં જમા કરાવવો પડશે અથવા તેને બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરાના અધિકૃત પ્રક્રિયા સુવિધાઓને સોંપવો પડશે. તેને પરિસરમાં ધોવાણ અને વિખેરાઈ જવાથી પર્યાપ્ત રક્ષણ સાથે સંગ્રહિત કરવો પડશે.

૨. બાંધકામ, જમીન ભરવા, રસ્તા બનાવવા વગેરે માટે સ્થળ પર ફરીથી ઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવી સામગ્રીને અન્ય બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરા (C&D કચરો) થી અલગ રાખવી જોઈએ.

૩. બાંધકામ સ્થળોએથી નીકળતો અન્ય તમામ મ્યુનિસિપલ ધન કચરો અલગથી સંગ્રહિત અને પહોંચાડવામાં આવશે.

૪. નાના કચરા અને નિકાલ મશીનો દ્વારા ઉત્પન્ન થતો કચરો એ જ કચરાને અલગથી સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે અને કચરાનો નિકાલ કરવા માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની મદદ લેવી પડશે અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત શહેરના વિવિધ વિસ્તારોમાં સ્થિત નિયુક્ત સમુદાય કન્ટેનરમાં અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત નિકાલ સ્થળોએ સીધો નિકાલ કરી શકશે.

૨૩. સીરીયલ નંબર ૧૧ (એ) પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - મોટા બાંધકામ સ્થળો જે બલ્કમાં કચરાપેટી અને કચરો ઉત્પન્ન કરે છે:

૧. મોટા કચરાના ઉત્પાદનકર્તાએ બાંધકામ, ડિમોલિશન અથવા રિમોડેલિંગનું કામ શરૂ કરતા પહેલા કચરો વ્યવસ્થાપન યોજના સબમિટ કરવી પડશે અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી યોગ્ય મંજૂરી મેળવવી પડશે અને આયોજન તબક્કાથી અમલીકરણ તબક્કા સુધી સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ વિશે સંબંધિત અધિકારીઓને માહિતગાર રાખવા પડશે અને આ પ્રોજેક્ટ ટુ પ્રોજેક્ટ ધોરણે હોવું જોઈએ. આ ફ્લાયઓવર, પુલ, રહેણાંક અને વાણિજ્યિક યોજનાઓ વગેરેના બાંધકામ સહિત મોટા માળખાગત પ્રોજેક્ટ્સને લાગુ પડે છે.

૨. રસ્તાના બાંધકામ, પાણીની પાઈપો, ભૂગર્ભ કેબલ અને પાઈપલાઈન જેવી ઉપયોગી સેવાઓમાંથી ઉત્પન્ન થતો બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો, - સંબંધિત વિભાગ અને/અથવા કોન્ટ્રાક્ટર જાહેર પસાર થતા લોકોને અથવા નજીકના પરિસરમાં રહેતા લોકોને અસુવિધા પહોંચાડ્યા વિના કચરો સંગ્રહ કરશે અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને પહોંચાડશે.

૨૪. સીરીયલ નંબર ૧૩ - હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓમાં ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ, જેમાં દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો શામેલ છે:

ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પન્ન થતા કચરાના સંગ્રહ પર નીચેની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે:

૧. બાયો-મેડિકલ કચરો બાયો-મેડિકલ વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬ મુજબ સંગ્રહિત કરવામાં આવશે. કોઈ પણ પ્રક્રિયા ન કરાયેલ બાયો-મેડિકલ કચરો ૪૮ કલાકથી વધુ સમય માટે સંગ્રહિત કરવામાં આવશે નહીં. જો કોઈ કારણોસર આવા સમયગાળાથી વધુ સમય માટે કચરો સંગ્રહિત કરવો જરૂરી બને, તો અધિકૃત વ્યક્તિએ નિર્ધારિત સત્તાધિકારીની પરવાનગી લેવી પડશે અને કચરો માનવ સ્વાસ્થ્ય અને પર્યાવરણ પર પ્રતિકૂળ અસર ન કરે તેની ખાતરી કરવા માટે પગલાં લેવા પડશે.

૨. ભીનો અને સુકો કચરો પરિસરમાં પોતાના અલગ ડબ્બામાં સંગ્રહિત કરવાનો રહેશે.

૩. કચરાના અન્ય તમામ વર્ગોને BMW નિયમો ૨૦૧૬ ના અનુસૂચિ III માં સૂચવ્યા મુજબ, તેમના પોતાના અલગ ડબ્બા/બેગ/બોરી/ઢગલા અથવા અન્ય કોઈપણ અનુકૂળ કન્ટેનરમાં પરિસરમાં અલગથી સંગ્રહિત કરવામાં આવશે.

૨૫. સીરીયલ નંબર ૧૪ - જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓમાં ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ:

૧. ખાનગી બગીચાના કચરાને સ્થળ પર જ મોટી બેગ અથવા ડબ્બામાં સંગ્રહિત કરવામાં આવશે અને યુકવણી પર સામાહિક ધોરણે મ્યુનિસિપલ સિસ્ટમમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે.

૨૬. સીરીયલ નંબર ૧૭, ૧૮, ૧૯ અને ૨૦ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો સંગ્રહ - ઉદ્યોગો, ઘરગથ્થુ ઉદ્યોગો; ડેરી, ઢોર અને પશુપાલન; અને વર્કશોપ અને ગેરેજ:

અલગ કરાયેલ કચરો યોગ્ય ડબ્બા/બેગ/બોરી/ઢગલા અથવા ઉત્પાદક દ્વારા તેમના પરિસરમાં મૂકવામાં આવેલા અન્ય કોઈપણ અનુકૂળ કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવામાં આવશે.

નોંધ:

i. ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરો ઉત્પન્ન કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ, અથવા ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરાના કબજામાં અને/અથવા નિયંત્રણમાં રહેલ કોઈપણ અન્ય મધ્યસ્થી, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને/અથવા ગુજરાત પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ અથવા ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરાના વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન નિયમો, 2016 અને તેના કોઈપણ સુધારા હેઠળ જરૂરી અન્ય સત્તાધિકારીઓ પાસેથી જરૂરી અધિકૃતતા અને મંજૂરી વિના આ કચરો સંગ્રહિત કરી શકશે નહીં.

ii. 16-26 ના પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને શુલ્ક માટેનું સમયપત્રક નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૧૬-૨૬	૧૬ થી ૨૬ ની જોગવાઈઓને અવગણીને બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ કચરાનો સંગ્રહ	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦

પ્રકરણ - VII

મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (MSW) મેનેજમેન્ટ - પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને MSWનું પરિવહન

૨૭. ઉત્પાદકસેટ સીરીયલ નંબર ૧,૪ અને ૬ દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - વ્યક્તિઓ, વ્યક્તિગત ઘરગથ્થુ વિસ્તારો; ઝૂંપડપટ્ટી/ચાલ અને દુકાનો, કચેરીઓ અને અન્ય વ્યાપારી સંસ્થાઓ:

ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પન્ન થતા કચરાના વિવિધ વર્ગોના વિતરણ અને સંગ્રહને નીચેની જોગવાઈઓ નિયંત્રિત કરશે:

૧. અલગ કરેલો ભીનો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકૃત ડોર-ટુ-ડોર/પ્રાથમિક કચરો સંગ્રહકોને પહોંચાડવામાં આવશે અથવા તેને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા ભીના કચરાના સંગ્રહ માટે નજીકના અલગ કન્ટેનરમાં નાખવામાં આવશે.

૨. સૂકો કચરો/રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકૃત એજન્ટો/એજન્સી/વ્યક્તિને પહોંચાડવામાં આવશે અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા સૂકો કચરો/રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાના સંગ્રહ માટે નજીકના અલગ કન્ટેનરમાં નાખવામાં આવશે.

૩. બે ટનથી વધુ બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરા માટે, જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી તેમના સ્થાનિક હેલ્થ લાઇન નંબર પર સૂચનાઓ લેવી પડશે અને તે મુજબ કચરો પહોંચાડવો પડશે. ઉત્પાદક પાસે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત સ્થળોએ કચરો સીધો જમા કરવાનો વિકલ્પ રહેશે અથવા આવા કચરાના ઉત્પાદન બિંદુથી તેના નિકાલ માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને જરૂરી ચાર્જ ચૂકવવાનો વિકલ્પ રહેશે.

૪. વાણિજ્યિક/ઘરગથ્થુ જોખમી અને બાયો-મેડિકલ કચરો દરેક ઉત્પાદક દ્વારા સંગ્રહ વાહન સુધી પહોંચાડવામાં આવશે જે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ હેતુ માટે અધિકૃત અન્ય કોઈપણ એજન્ટ/એજન્સી/વ્યક્તિ દ્વારા સમયાંતરે પૂરા પાડવામાં આવશે.

૨૮. સીરીયલ નંબર ૨, ૩, ૧૨ અને ૨૧ ખાતે જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનેમેન્ટ, ટાઉનશીપ, છાત્રાલયો; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ:

ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પન્ન થતા કચરાના વિવિધ વર્ગોના વિતરણ અને સંગ્રહને નીચેની જોગવાઈઓ નિયંત્રિત કરશે.

૧. અલગ કરેલો ભીનો કચરો ઉત્પાદક દ્વારા તેમના દ્વારા નિયુક્ત ખાનગી સફાઈ કામદારો/એજન્ટો/એજન્સીઓ દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવશે અને તેને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન જ્યાંથી એકત્રિત કરશે ત્યાં પરિસરમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા ભીના કચરા સંગ્રહ માટે અલગ સમુદાય ડબ્બામાં જમા કરવામાં આવશે.

૨. અલગ કરેલો સૂકો કચરો/રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો ઉત્પાદક દ્વારા ખાનગી સફાઈ કામદારો/એજન્ટો/એજન્સીઓ દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવશે અને તેને નિયુક્ત સ્થળોએ પરિસરમાં સૂકો

કચરો/રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાના સંગ્રહ માટે પૂરા પાડવામાં આવેલા અલગ સમુદાય ડબ્બામાં જમા કરવામાં આવશે જ્યાંથી અધિકૃત એજન્ટો/એજન્સી/વ્યક્તિ દ્વારા તે એકત્રિત કરવામાં આવશે. ઉત્પાદક તેને ખાનગી સફાઈ કામદારો દ્વારા સંગ્રહ માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકૃત એજન્ટો/એજન્સીઓ/વ્યક્તિઓને સીધો પહોંચાડી શકે છે.

૩. બે ટનથી વધુ બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરા માટે, જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી તેમના સ્થાનિક હેલ્થ લાઇન નંબર પર સૂચનાઓ લેવી પડશે અને તે મુજબ કચરો પહોંચાડવો પડશે. ઉત્પાદક પાસે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત સ્થળોએ કચરો સીધો જ જમા કરવાનો વિકલ્પ રહેશે.

૪. વાણિજ્યિક/ઘરગથ્થુ જોખમી અને બાયો-મેડિકલ કચરો દરેક ઉત્પાદક દ્વારા સંગ્રહ વાહન સુધી પહોંચાડવામાં આવશે જે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકૃત અન્ય કોઈપણ એજન્ટ/એજન્સી/વ્યક્તિઓ દ્વારા સમયાંતરે પૂરા પાડવામાં આવશે.

29. શ્રેણી 8, 10, 15 અને 16 પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/ફેરિયાઓ; અને શેરી વિકેતાઓ, ગુજરી બજાર અને પથરાણા; વારસાગત ઇમારતો અને ધાર્મિક સ્થળો:

ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પન્ન થતો ભીનો અને સૂકો કચરો/રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા નજીકના અલગ કન્ટેનરમાં એકત્રિત કરીને જમા કરવામાં આવશે અને બાકીનો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ હેતુ માટે અધિકૃત એજન્ટો/એજન્સીઓ/વ્યક્તિઓને પહોંચાડવામાં આવશે.

૩૦. સીરીયલ નંબર ૫, ૭ અને ૧૩ ખાતે જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણી; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, સમુદાય હોલ, ક્લબ, વગેરે; હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ જેમાં દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો શામેલ છે હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ જેમાં દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો શામેલ છે:

ઉપરોક્ત જનરેટરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા સમુદાય કન્ટેનરમાં કોઈપણ શ્રેણીનો કચરો જમા કરશે નહીં. તેઓએ તેમનો અલગ કરાયેલ કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા અધિકૃત એજન્ટો/એજન્સીઓ અથવા વ્યક્તિઓને ચૂકવણીના ધોરણે પહોંચાડવાનો રહેશે અથવા ખાનગી એજન્ટો/એજન્સીઓ અથવા ગુજરાત પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિઓ દ્વારા કચરો એકત્રિત કરવાની વ્યવસ્થા કરવી પડશે.

૩૧. સીરીયલ નંબર ૯ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - માછલી, માંસ બજારો / કતલખાનાઓ અને માંસની દુકાનો / હોકર્સ:

ઉપરોક્ત જનરેટરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા સમુદાય કન્ટેનરમાં કોઈપણ શ્રેણીનો કચરો જમા કરશે નહીં. તેઓ તેમનો કચરો બંધ બોડી ક્લેક્શન વાહનો અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા ખાસ આવા પ્રકારના કચરા માટે પૂરા પાડવામાં આવેલા કન્ટેનરમાં પહોંચાડશે.

૩૨. સીરીયલ નંબર ૧૧ પર ઉત્પાદક દ્વારા કચરાનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરા માટે જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક:

ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પન્ન થતા કચરાના વિવિધ વર્ગોના વિતરણ અને સંગ્રહને નીચેની જોગવાઈઓ નિયંત્રિત કરશે:

૧. ઉત્પાદક નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા સૂચિત કરાયેલા નિર્દિષ્ટ સમયગાળાની અંદર બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરા વિશે નિયત સ્વરૂપમાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને જાણ કરશે.

૨. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન સી એન્ડ ડી કચરાના સંગ્રહ માટે જરૂરી માળખાકીય સુવિધાઓ અને મજૂરી ચૂકવણીના ધોરણે પૂરી પાડશે.

૩. જો ઉત્પાદક નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની સેવાઓનો લાભ લેવા માંગતો ન હોય, તો તેઓ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા સૂચિત કરાયેલા નિયુક્ત સ્થળોએ પણ C&D કચરો જમા કરી શકે છે.

૪. અન્ય તમામ મ્યુનિસિપલ ધન કચરો જેમ કે ભીનો કચરો અને સૂકો અને રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો માલિક દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા સમુદાય ડબ્બામાં અથવા નજીકના સમુદાય કન્ટેનરમાં જમા કરવામાં આવશે.

૩૩. સીરીયલ નંબર ૧૭, ૧૮, ૧૯ અને ૨૦ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - ઉધોગો; ધરગથ્થુ ઉધોગો; ડેરી અને ઢોર અને પશુપાલન; વર્કશોપ અને ગેરેજ:

ઉપરોક્ત જનરેટરોએ કચરો, જોખમી કચરો, તેલનો કચરો, બેટરી અથવા તેમની શ્રેણીનો અન્ય કોઈપણ કચરો સમુદાય કન્ટેનર/ધર-ધર સંગ્રહ એજન્સીઓમાં જમા કરવો જોઈએ નહીં અથવા મ્યુનિસિપલ કચરાના પ્રવાહમાં ભેળવવો જોઈએ નહીં. આ કચરાને મ્યુનિસિપલ ધન કચરાના પ્રક્રિયા અને નિકાલના પ્રકરણમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર પ્રક્રિયા અને નિકાલ કરવામાં આવશે. જો કે, અન્ય અલગ કરાયેલ ભીનો અને સૂકો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા અલગ સમુદાય કન્ટેનરમાં જમા કરવામાં આવશે.

૩૪. સીરીયલ નંબર ૧૪ ખાતે ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનો પ્રાથમિક સંગ્રહ, ગૌણ સંગ્રહ અને પરિવહન - જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ:

અલગ કરાયેલ બગીચાનો કચરો સમયાંતરે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા ગોઠવાયેલા નિયુક્ત સંગ્રહ વાહનમાં પહોંચાડવામાં આવશે અને અન્ય અલગ કરાયેલ ભીનો અને સૂકો કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા સમુદાય કન્ટેનરમાં જમા કરવામાં આવશે.

નોંધ:-

૧) ઉપરોક્ત તમામ ઉત્પાદકમાંથી ઉત્પન્ન થતા બંધ કન્ટેનરમાં પડેલા કચરાનું પ્રોસેસિંગ સાઇટ સુધી પરિવહન કન્ટેનર લિફ્ટિંગ અથવા કન્ટેનર કેરિયર સિસ્ટમ (ડમ્પર પ્લેસર યુનિટ) નો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવશે જો સ્થળ કન્ટેનરથી ૧૦ કિ.મી.ના અંતરે હોય. જો અંતર ૧૦ કિ.મી.થી વધુ હોય તો કન્ટેનરમાંથી કચરાને કચરા ટ્રાન્સફર સ્ટેશનમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે જ્યાં ઓછી માત્રામાં કચરાને કોમ્પેક્ટર ધરાવતા મોટા ક્ષમતાવાળા વાહનમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે. આ પરિવહન કામગીરીને શ્રેષ્ઠ બનાવશે. આ હેતુ માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા જરૂરી ટ્રાન્સફર સ્ટેશનો બનાવવામાં આવી શકે છે.

૨) નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમય સમય પર સૂચિત સૂચનાઓ અનુસાર, ઈ-વેસ્ટ/પ્લાસ્ટિક કચરાના બધા ઉત્પાદક અને/અથવા ઈ-વેસ્ટ/પ્લાસ્ટિક કચરાના કબજા અને/અથવા નિયંત્રણમાં રહેલા

કોઈપણ મધ્યસ્થી, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત સંગ્રહ કેન્દ્રોને અધિકૃત કરવા માટે પ્રાધાન્યમાં, તે જ ડિલિવર કરશે.

૩) ૨૭-૩૪ ના પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જની સૂચિ નીચે મુજબ રહેશે.

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૨૭-૩૪	૨૭-૩૪ ની જોગવાઈઓને અવગણીને ધન કચરાનું વિતરણ અને સંગ્રહ	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦

પ્રકરણ - VIII

મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (MSW) મેનેજમેન્ટ - MSW ની પ્રક્રિયા અને નિકાલ

૩૫. સીરીયલ નંબર ૧-૪, ૬, ૧૨ અને ૨૧ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનું પ્રક્રિયા અને નિકાલ - વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો; સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ્સ, રો-હાઉસ, ટેનેમેન્ટ, ટાઉનશીપ, છાત્રાલયો; ઝૂંપડપટ્ટી અને યાળ; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વ્યાપારી સંસ્થાઓ; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સરકારી ઇમારતો અને ઓફિસો:

જગ્યા અને માળખાગત સુવિધાઓની ઉપલબ્ધતાના આધારે, ભીના કચરાનું પ્રક્રિયા ખાતર, બાયોગેસ ઉત્પાદન અથવા MSW નિયમો 2016 અથવા તેના સુધારેલા સંસ્કરણ દ્વારા સૂચિબદ્ધ અને મંજૂર કરાયેલ કોઈપણ અન્ય પદ્ધતિ દ્વારા અથવા ઘન કચરા વ્યવસ્થાપન માર્ગદર્શિકા, 2016, CPHEEO, નવી દિલ્હી વગેરેમાં ઉલ્લેખિત ઉપરોક્ત ઉત્પાદક દ્વારા કરવામાં આવશે. તેવી જ રીતે સૂકા અને રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાનો ઘટાડો, રિસાયકલ, પુનઃઉપયોગ કરવામાં આવશે જેથી મ્યુનિસિપલ લેન્ડફિલ્સ પરનો ભાર ઓછો થાય. ટાઉનશીપ્સ માટે, MSW નું પ્રક્રિયા અને વૈજ્ઞાનિક નિકાલ તેમના દ્વારા ફરજિયાતપણે કરવામાં આવશે અથવા જો તેઓ કચરાનું પ્રક્રિયા કરવા માંગતા ન હોય, તો તેઓએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને આમ કરવા માટે જરૂરી ચાર્જ ચૂકવવાનો રહેશે.

૩૬. સીરીયલ નં. ૫, ૭, ૯, અને ૧૪ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાપેટીનું પ્રોસેસિંગ અને નિકાલ - હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણીના સ્થળો; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે; માછલીની દુકાનો/હોકર્સ, માંસ બજારો/કસાઈ ઘરો અને માંસની દુકાનો; અને જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ:

ઉપરોક્ત જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/અન્ય સંબંધિત સત્તાવાળાઓ પાસેથી શરતો નક્કી કરીને લાઇસન્સ મેળવીને પોતાની સુવિધાઓ સ્થાપિત કરવી અને જાળવણી કરવી પડશે. જો ઉત્પાદક જમીન કે અન્ય કોઈ અવરોધને કારણે આવી સુવિધા સ્થાપવાની સ્થિતિમાં ન હોય, તો તેમણે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ હેતુ માટે અધિકૃત એજન્ટ/એજન્સી/વ્યક્તિને બાયો-ડિગ્રેડેબલ કચરો પહોંચાડવાનો રહેશે. જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નક્કી કરાયેલા દરો અનુસાર તેમને પૂરી પાડવામાં આવતી આવી સેવા માટે ચૂકવણી કરવાની રહેશે.

૩૭. સીરીયલ નંબર ૧૩ ખાતે ઉત્પાદક દ્વારા કચરાપેટીનું પ્રોસેસિંગ અને નિકાલ - હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ જેમાં દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો શામેલ છે:

ઉપરોક્ત જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/અન્ય સંબંધિત સત્તાવાળાઓ પાસેથી લાઇસન્સ મેળવીને પોતાની સુવિધાઓ સ્થાપિત કરવી અને જાળવણી કરવી પડશે. વૈકલ્પિક રીતે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં અસ્તિત્વમાં રહેલા તમામ પ્રકારના BMW ઉત્પાદકમાંથી મેળવેલા BMW ને ફક્ત નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની અધિકૃત એજન્સીઓ દ્વારા જ પ્રોસેસ કરવાની વ્યવસ્થા કરશે. BMW ના સંગ્રહ અને પ્રક્રિયા માટે ખાનગી ઓપરેટરોને વ્યક્તિગત ધોરણે અથવા સામાન્ય ધોરણે કામ સોંપી શકાય છે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન BMW ના પ્રક્રિયા અને નિકાલ માટે આવી એજન્સીઓની નિમણૂક અને અધિકૃતતા કરશે. જો ઉત્પાદક જમીન અથવા અન્ય કોઈ અવરોધને કારણે આવી સુવિધા સ્થાપિત કરવાની સ્થિતિમાં ન હોય, તો તેઓ બાયો-ડિગ્રેડેબલ કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ હેતુ માટે અધિકૃત એજન્ટ/એજન્સી/વ્યક્તિને પહોંચાડશે. જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત દરો અનુસાર તેમને પૂરી પાડવામાં આવતી આવી સેવા માટે ચૂકવણી કરવાની રહેશે.

૩૮. સીરીયલ નંબર ૧૧, ૧૭, ૧૮, ૧૯ અને ૨૦ પર જનરેટરો દ્વારા કચરાનું પ્રોસેસિંગ અને નિકાલ - બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો, ઉદ્યોગો, ગૃહઉદ્યોગ ઉદ્યોગો, ડેરી, ઢોર અને પશુ શેડ અને વર્કશોપ અને ગેરેજના જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક:

ઉપરોક્ત જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/અન્ય સંબંધિત સત્તાવાળાઓ પાસેથી શરતો નક્કી કરીને લાઇસન્સ મેળવીને પોતાની સુવિધાઓ સ્થાપિત કરવી અને જાળવણી કરવી પડશે.

નોંધ:-

- કોઈપણ ઉત્પાદકને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/અથવા રાજ્ય કે કેન્દ્ર સરકારની કોઈપણ અન્ય અધિકૃત વૈધાનિક સંસ્થા દ્વારા કચરાના પ્રક્રિયા અંગે લેખિત સૂચના આપવામાં આવે છે, તેણે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્દિષ્ટ સ્થાન પર નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં નિર્દિષ્ટ શ્રેણીના કચરાના પ્રક્રિયા કરીને તેનું પાલન કરવું પડશે.
- ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરો ઉત્પન્ન કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ, અથવા ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરાના કબજા અને/અથવા નિયંત્રણમાં રહેલ કોઈપણ અન્ય મધ્યસ્થી, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની લેખિત મંજૂરી વિના અથવા ઈ-કચરો/પ્લાસ્ટિક કચરો વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન નિયમો, 2016 અને તેના કોઈપણ સુધારા હેઠળ જરૂરી અધિકૃતતા વિના, આ કચરાને તોડી પાડશે નહીં, નવીનીકરણ કરશે નહીં, રિસાયકલ કરશે નહીં અથવા નિકાલ કરશે નહીં.
- પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જ માટેનું શેડ્યૂલ 35-38 નીચે મુજબ રહેશે.

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૩૫-૩૮	૩૫-૩૮ ની જોગવાઈઓને અવગણીને ધન કચરાનું પ્રક્રિયા અને નિકાલ	રહેણાંક વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય ઔદ્યોગિક અન્ય	- ૫૦૦ ૫૦૦ ૫૦૦	- ૫૦૦ ૫૦૦ ૫૦૦	- ૨૫૦૦ ૫૦૦૦ ૨૫૦૦	- ૫૦૦૦ ૧૦૦૦૦ ૫૦૦૦

પ્રકરણ - IX

પ્રવાહી કચરા વ્યવસ્થાપન જાહેર ગટરો સાથે જોડાણ

૩૯. SR નં. ૧-૮, ૧૦-૧૬ અને ૨૧ ના જનરેટરો દ્વારા જાહેર ગટર સાથે જોડાણ- વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો; સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ, ટાઉનશીપ, છાત્રાલયો; ઝૂંપડપટ્ટી અને યાળ; હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણી; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સ્થાપનાઓ; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળાઓ, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે; શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ; શેરી વિકેતાઓ, ગુજરાત બજાર અને પઠારણા; બાંધકામ સ્થળો - બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરાના જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ; દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો સહિત હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ; જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ; વારસાગત ઇમારતો; ધાર્મિક સ્થળો અને સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ:

૧. ઉપરોક્ત તમામ ઉત્પાદક ઘરેલું ગટરને ગટરના નિકાલ માટે ખાસ પૂરા પાડવામાં આવેલા જાહેર ગટર સાથે જોડવા માટે હકદાર રહેશે, સિવાય કે;

a. મિલકત/મકાનના કોઈપણ ભાગથી ૧૦૦ ફૂટ/૩૦ મીટરની અંદર જાહેર ગટર લાઇન અસ્તિત્વમાં ન હોય, અને/અથવા

b. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા મંજૂર કરાયેલ સ્થળ પર સ્વચ્છતા સુવિધા જેવી ગંદા પાણી શુદ્ધિકરણ સુવિધા મિલકતની સીમામાં અસ્તિત્વમાં હોય.

૨. મિલકતના માલિકો/કબજેદારોએ પોતાના ખર્ચે નજીકના ટી.પી. રોડથી ઇમારતના પરિસર સુધી જોડાણ પૂરું પાડવાનું રહેશે.

૩. ઉપરોક્ત તમામ જનરેટરોએ જાહેર ગટર-લાઇન સાથે જોડાણ કરતા પહેલા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત વિભાગ પાસેથી જરૂરી મંજૂરી મેળવવી પડશે. આ હેતુ માટે, મિલકતના માલિક/કબજેદારે ગટર યોજનાઓ અને સ્પષ્ટીકરણો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં નોંધાયેલા વ્યાવસાયિક ઇજનેરોની સહી અને સીલ સાથે મકાન ઉપયોગ પરવાનગી દસ્તાવેજો સાથે સબમિટ કરવાના રહેશે.

૪. બધા જોડાણો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા વ્યાસ, સામગ્રી, ઊંડાઈ, ફોલ અને આઉટફોલની દિશા અંગે નિર્ધારિત સ્પષ્ટીકરણોનું પાલન કરશે.

૫. જાહેર ગટર લાઇનના બધા જોડાણો ફક્ત નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પ્રમાણિત/માન્યતા પ્રાપ્ત કડિયાઓ દ્વારા જ કરવામાં આવશે.

૬. ઈંટના બેટ, કોલ્ક્રિટ બ્લોક વગેરે જેવી સામગ્રી જે ગટરમાં અવરોધ પેદા કરી શકે છે તેને મેનહોલની અંદર પડવા દેવી જોઈએ નહીં.

૭. વાયુઓના બહાર નીકળવાથી બચવા માટે ઘરના જોડાણો યોગ્ય રીતે ગોઠવવા જોઈએ.

૮. ઉપરોક્ત જનરેટરો જાહેર ગટર સાથે જોડાણ માટે સ્ક્રીન સાથે ગ્રિટ ચેમ્બર પૂરા પાડશે.

૪૦. SR.No. ૯ ખાતે જનરેટરો દ્વારા જાહેર ગટર સાથે જોડાણ - માછલી, માંસ બજારો / કતલખાનાઓ અને માંસની દુકાનો / ફેરિયાઓ:

૧. ઉપરોક્ત ઉત્પાદકમાંથી નીકળતા પ્રવાહી કચરાને પર્યાપ્ત શુદ્ધિકરણ પહેલાં મ્યુનિસિપલ ગટરમાં ભેળવવામાં આવશે નહીં. જાહેર ગટર સાથે જોડાણ પહેલાં ગ્રીટ ચેમ્બર અને સ્ક્રીનો પૂરા પાડવામાં આવશે.
૨. ઉપરોક્ત જનરેટરોએ પ્રવાહી કચરા/પ્રવાહના પાણીના ઉપચાર માટે પર્યાવરણ સંરક્ષણ અધિનિયમ, 1986, 1991 માં સુધારેલા (પરિશિષ્ટ 5.1) માં નિર્ધારિત ધોરણોનું પાલન કરવું જોઈએ.
૩. ઉપરોક્ત ઉત્પાદકના પરિસરમાંથી પ્રવાહી કચરો સુરક્ષિત, પીવાલાયક, સતત અને પૂરતા દબાણવાળા પાણીના પુરવઠા દ્વારા દૂર કરવામાં આવશે અને સામાન્ય શુદ્ધિકરણ સુવિધામાં છોડવામાં આવશે.

૪૧. એસઆર નંબર, ૧૮, અને ૨૦ અહીં જ જનરેટરો દ્વારા જાહેર ગટર સાથે જોડાણ - ઉદ્યોગો૧૭; ઘરગથ્થુ ઉદ્યોગો; ડેરી, ઢોર અને પશુ શેડ; અને વર્કશોપ અને યુગેજ:

૧. ઉપરોક્ત જનરેટરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી જરૂરી મંજૂરી મેળવ્યા પછી ઘરેલુ ગટરને જાહેર ગટર સાથે જોડશે.
૨. તેઓ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત જરૂરી ટ્રીટમેન્ટ પહેલાં ઔદ્યોગિક ગંદા પાણી અથવા પ્રવૃત્તિ સંબંધિત અન્ય કોઈપણ ગંદા પાણીનો જાહેર ગટરમાં નિકાલ કરશે નહીં.

- પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસનું શેડ્યૂલ 39-41 નીચે મુજબ રહેશે.

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૩૯ (૩)	ગેરકાયદે ડ્રેનેજ જોડાણ	રહેણાંક ૪" સુધી	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			રહેણાંક ૪" થી ૬"	૧૦૦	૫૦૦	૭૫૦	૧૫૦૦
			રહેણાંક > 6"	૧૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૨	૩૯ (૩)	ગેરકાયદે ડ્રેનેજ જોડાણ	4"સુધીના કોમર્શિયલ	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦
			વાણિજ્યિક ૪" થી ૬"	૨૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૨૦૦૦
			કોમર્શિયલ > 6"	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦
૩	૩૯, ૪૦, ૪૧	પ્રવાહી કચરાનું વ્યવસ્થાપન - જાહેર ગટર સાથે જોડાણ ((39.3) સિવાય)	વ્યક્તિગત/રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦

પ્રકરણ - X

સાઇટ સેનિટેશન સુવિધાઓ પર પ્રવાહી કચરાનું સંચાલન સેપ્ટિક ટાંકી અને સોક પિટ્સ/સેસ્પૂલ અને શૌચાલય

૪૨. સીરીયલ નંબર ૧-૮, ૧૦-૧૬ અને ૨૧ માં જનરેટરો દ્વારા ગટર અને ગટરની સારવાર અંગેના CPHEEO મેન્યુઅલમાં સાઇટ પર સ્વચ્છતા માટે નિર્દિષ્ટ સેપ્ટિક ટાંકીઓ, સોક પિટ્સ/સેસ્પૂલ અથવા અન્ય કોઈપણ પદ્ધતિઓ: વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો; સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ્સ, રો-હાઉસ, ટેનેમેન્ટ, ટાઉનશીપ્સ, હોસ્ટેલ; ઝૂંપડપટ્ટીઓ અને યાળ; હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાડીઓ; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સ્થાપનાઓ; મેરેજ હોલ, વાડી, વેપાર મેળા, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, કલબ, વગેરે; શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/હોકર્સ; શેરી વિકેતાઓ, ગુજરી બજાર અને પથારાણા; બાંધકામ સ્થળો - બાંધકામ અને કચરાના જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ; દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો સહિત હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ; જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ; હેરિટેજ ઇમારતો; ધાર્મિક સ્થળો અને સરકારી કચેરીઓ અને ઇમારતો:

૧. ઉપરોક્ત તમામ જનરેટરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી જરૂરી મંજૂરી મેળવ્યા પછી સ્થળ પર સ્વચ્છતા અને પ્રવાહી કચરાનું શુદ્ધિકરણ કરવા માટે સેપ્ટિક ટાંકી, સોક પીટ/સીપેજ પીટ/સેસ્પૂલ અથવા સોક વેલ અથવા CPHEEO મેન્યુઅલ ફોર સીવેજ એન્ડ સીવેજ ટ્રીટમેન્ટ ૨૦૧૬ માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ અન્ય પદ્ધતિનું નિર્માણ કરશે, જો કે, -

a. મિલકત/મકાનના કોઈપણ ભાગથી 100 ફૂટ/30 મીટરની અંદર કોઈ જાહેર ગટર પાઇપલાઇન અસ્તિત્વમાં નથી, અને

b. ક્રમાંક 2,3 અને 4 પર ઉત્પાદકના કિસ્સામાં ફાળો આપનાર વસ્તી 300 વ્યક્તિઓથી વધુ ન હોવી જોઈએ.

૨. જાહેર ગટર લાઇનોના વિસ્તરણના કિસ્સામાં, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન તરફથી લેખિત સૂચના પ્રાપ્ત થયા પછી, આ રીતે બાંધવામાં આવેલી સેપ્ટિક ટાંકીઓ નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર પોતાના ખર્ચે યોગ્ય રીતે છોડી દેવામાં આવશે, અને ખાનગી ગટરોને જાહેર ગટર લાઇન સાથે જોડવામાં આવશે.

૩. જમીનની નીચે ફેલાવવાની વ્યવસ્થા પીવાના પાણીના કોઈપણ સ્ત્રોતથી ૨૦ મીટરથી વધુ નજીક ન હોવી જોઈએ અને જમીનની નીચે સ્થિતિના આધારે નજીકના મકાનથી ૨ મીટરથી વધુ નજીક ન હોવી જોઈએ.

૪. સેપ્ટિક ટાંકીઓ ઓછામાં ઓછા ૨ દિવસ સુધી ગંદા પાણીને જાળવી રાખવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવશે; પાઇપનો ઓછામાં ઓછો સામાન્ય વ્યાસ ૧૬૦ મીમી હોવો જોઈએ. વધુમાં, મેનહોલમાં પાઇપના જંકશન પર, શાખા જોડાણમાંથી પ્રવાહની દિશા મુખ્ય પાઇપમાં પ્રવાહની દિશા સાથે ૪૫ ડિગ્રીથી વધુના ખૂણા પર બનાવવી જોઈએ નહીં.

૫. જમીનના ગટર, ડ્રેનેજ હેઠળના પાણી તેમજ વિખેરન ખાઈ અને ખાડા કુવાઓના તળિયાના ઢાળ ૧:૩૦૦ અને ૧:૧૪૦૦ ની વચ્ચે હોવા જોઈએ.

૬. સેપ્ટિક ટાંકીઓના ઇનલેટ અને આઉટલેટ એવા સ્તરે ન હોવા જોઈએ જ્યાં કાદવ અને મેલ બને છે.

૭. ઇનલેટ અને આઉટલેટ એકબીજાથી શક્ય તેટલા દૂર અને અલગ અલગ સ્તરે હોવા જોઈએ.

8. બેફલ્સ ઇનલેટ અને આઉટલેટ બંને પર પૂરા પાડવા જોઈએ અને પ્રવાહીમાં 25-30 સેમી ડૂબાડવા જોઈએ અને 15 સેમી ઉપર પ્રક્ષેપિત કરવા જોઈએ, અને સીધા ઇનલેટ પાઇપના મુખથી ટાંકીની લંબાઈના પાંચમા ભાગના અંતરે મૂકવા જોઈએ.

9. આઉટલેટ પાઇપનો ઇન્વર્ટર ઇનલેટ પાઇપના ઇન્વર્ટર લેવલથી 5-7 સેમી નીચે લેવલ પર મૂકવો જોઈએ.

૧૦. ૧૦૦ થી વધુ વસ્તી માટે, સમાંતર કમ્પાર્ટમેન્ટ બનાવવામાં આવશે જેમાં વચ્ચે પાર્ટીશન દિવાલો હશે. વધુ લોકો માટે, યોગ્ય કદની સેપ્ટિક ટાંકી બનાવવામાં આવશે જેની વિગતો ગટર અને ગટર વ્યવસ્થા પર CPHEEO મેન્યુઅલમાંથી મેળવી શકાય છે.

૧૧. બધી સેપ્ટિક ટાંકીઓમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦ મીમી વ્યાસના વેન્ટિલેશન પાઇપો હોવા જોઈએ, જેની ટોચ મચ્છર પ્રતિરોધક વાયર મેશથી ઢંકાયેલી હોવી જોઈએ. પાઇપની ઊંચાઈ સૌથી ઊંચી ઇમારતની ટોચથી ઓછામાં ઓછી ૨ મીટર ઉપર ૧૫ મીટરની ત્રિજ્યામાં હોવી જોઈએ.

૧૨. સેપ્ટિક ટાંકીઓ ઈંટકામ, પથ્થરનું ચણતર, કોંક્રિટ અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા મંજૂર કરાયેલ અન્ય યોગ્ય સામગ્રીથી બનાવી શકાય છે.

૧૩. બધી સેપ્ટિક ટાંકીઓને પૂરતી મજબૂતાઈના વોટરટાઈટ કવર આપવામાં આવશે.

૧૪. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત પર્યાપ્ત કદના એક્સેસ મેનહોલ્સમાં સેપ્ટિક ટાંકીઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.

૧૫. કોઈ પણ સંજોગોમાં સેપ્ટિક ટાંકીમાંથી નીકળતા પાણીને પૂરતી ટ્રીટમેન્ટ વિના ખુલ્લા ચેનલ ડ્રેઇન અથવા જળાશયમાં જવા દેવા જોઈએ નહીં.

૧૬. જ્યારે સેપ્ટિક ટાંકીના ગંદા પાણીનો નિકાલ સીપેજ ખાડામાં કરવામાં આવે છે, ત્યારે સીપેજ ખાડો ૯૦ સેમીના વિભાગીય પરિમાણનો અને ઇનલેટ પાઇપના આંતરિક સ્તરથી ૧૦૦ સેમીથી ઓછો ઊંડાઈ ધરાવતો ન હોવો જોઈએ. ખાડાને પથ્થર, ઈંટ અથવા કોંક્રિટ બ્લોક્સથી લાઇન કરી શકાય છે જેમાં સૂકા ખુલ્લા સાંધા હોય છે જેને ઓછામાં ઓછા ૭.૫ સેમી સ્વચ્છ બરછટ એકંદરથી ટેકો આપવો જોઈએ. આર.સી.સી. કવર સ્વેબનું કદ ઘટાડવા માટે ઇનલેટ લેવલની ઉપરની લાઇનિંગ સાંકડી હોવી જોઈએ. જ્યાં કોઈ લાઇનિંગનો ઉપયોગ થતો નથી, ખાસ કરીને વૃક્ષો નજીક, ત્યાં એન્ટાઇટલ ખાડો ખોવાયેલા પથ્થરોથી ભરવામાં આવશે. સપાટીના વહેણ દ્વારા ખાડામાં પૂર આવવાથી થતા નુકસાનને રોકવા માટે ખાડાની ટોચ પર એક ચણતર રિંગ બનાવવી જોઈએ. મચ્છર વિરોધી પગલાં તરીકે ઇનલેટ પાઇપને ૯૦ સેમીની ઊંડાઈ સુધી ૯૦ ડિગ્રી નીચે લઈ જવી જોઈએ.

૧૭. જ્યારે સેપ્ટિક ટાંકીના ગંદા પાણીનો નિકાલ ડિસ્પરઝન ટ્રેન્યમાં કરવામાં આવે છે, ત્યારે ડિસ્પરઝન ટ્રેન્ય ૫૦-૧૦૦ સેમી પહોળી હોવી જોઈએ, થોડી ઢાળ સુધી ખોદવામાં આવે અને જો કાંકરી અથવા કચડી પથ્થરો ૧૫-૨૫ સેમી ઊંડા હોય તો તેમાં એક સ્તર પૂરો પાડવામાં આવે. ટ્રેન્યની અંદર મૂકેલા ખુલ્લા, જોડાયેલા પાઇપો કાય વગરના માટીના વાસણ અથવા કોંક્રિટથી બનેલા હોવા જોઈએ અને તેનો આંતરિક વ્યાસ ઓછામાં ઓછો ૭૦ થી ૧૦૦ મીમી હોવો જોઈએ. દરેક ડિસ્પરઝન ટ્રેન્ય ૩૦ મીટરથી વધુ લાંબો ન હોવો જોઈએ અને ટ્રેન્ય એકબીજાથી ૧.૮ મીટરથી વધુ નજીક ન રાખવા જોઈએ.

૧૮. જમીનની નીચે વિખેરવાની વ્યવસ્થા પીવાના પાણીના કોઈપણ સ્ત્રોતથી ઓછામાં ઓછી ૨૦ મીટર દૂર હોવી જોઈએ અને નજીકના રહેઠાણોથી ૭ મીટરથી વધુ નજીક ન હોવી જોઈએ.

૧૯. યોગ્ય ટ્રીટમેન્ટ વિકલ્પો, એનારોબિક ડાયજેસ્ટર્સ અથવા મીની પેકેજ પ્લાન્ટ્સ સાથે સેટલ્ડ ગટર અથવા અલગ બંધ લાઇનવાળા ડ્રેઇન જેવા અન્ય વિવિધ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે અને જો સેપ્ટિક ટાંકી સાથે જોડાયેલા સોક પિટ્સનું બાંધકામ તકનીકી રીતે શક્ય ન હોય તો તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

૨૦. બધા જનરેટરો ગ્રે (સલેજ) અને બ્લેક (રાત્રિ માટી ધરાવતું ગટર) પાણી માટે ડ્યુઅલ પ્લમ્બિંગ સિસ્ટમ ઇન્સ્ટોલ કરશે. ખાસ કરીને ટાઉનશીપ્સ તેમના ગ્રે અને બ્લેક પાણીને અલગ કરશે અને સંભવતઃ ગ્રે પાણીનો ઉપયોગ વિવિધ વિકલ્પો જેમ કે શૌચાલયોના ફ્લશિંગ, બગીચાઓમાં ઉપયોગ વગેરે માટે કરશે જેથી તાજા પાણીને બચાવી શકાય અને તેઓ યોગ્ય પાણી મીટર સ્થાપિત કરીને આવા ઉપયોગનું નિરીક્ષણ પણ કરશે. કાળા પાણી જે વધુ પ્રદૂષિત છે તેને નવીનતમ તકનીકો પર આધારિત અલગ ગટર શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટમાં ટ્રીટ કરી શકાય છે અને સંભવતઃ આવા ગટરમાંથી ઊર્જા પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

૨૧. મિલકત/ધરગથ્થુ સ્તરની સ્વચ્છતા પ્રણાલીઓ માટે ડેટા બેઝ બનાવવા માટે રેકોર્ડ કીપિંગ અને MIS સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવામાં આવશે.

૨૨. શૌચાલય સુવિધાઓના સંદર્ભમાં આવશ્યકતાઓ: દરેક પરિસરના માલિકે ખાતરી કરવી જોઈએ કે આવા પરિસરમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા શૌચાલયોની સંખ્યા GDCR/IS કોડની જોગવાઈઓનું પાલન કરે છે.

૨૩. બાંધકામ સ્થળોએ કામદારો માટે શૌચાલય: દરેક કોન્ટ્રાક્ટરે તેના કામદારોને "મકાન અને અન્ય બાંધકામ કામદારો અધિનિયમ 1996" દ્વારા નિર્ધારિત શૌચાલય સુવિધાઓ પૂરી પાડવી આવશ્યક છે. સરકાર "મકાન અને અન્ય બાંધકામ કામદારો અધિનિયમ 1996" મજૂરોની કાર્યકારી પરિસ્થિતિઓ અને તેમની મૂળભૂત જરૂરિયાતો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. "મકાન અને બાંધકામ કાર્ય" શબ્દમાં ઇમારતો, શેરીઓ, રસ્તાઓ, રેલ્વે, ટ્રામવે, એરફિલ્ડ્સ, સિંચાઈ, ડ્રેનેજ, પાળા અને નેવિગેશન કાર્યો, પૂર નિયંત્રણ કાર્યો (તોફાન પાણીના ડ્રેનેજ કાર્યો સહિત), વીજળીનું ઉત્પાદન, ટ્રાન્સમિશન અને વિતરણ, પાણીના કામો (પાણીના વિતરણ માટે ચેનલો સહિત), તેલ અને ગેસ સ્થાપનો, ઇલેક્ટ્રિક લાઇનો, વાયરલેસ, રેડિયો, ટેલિવિઝન, ટેલિફોન, ટેલિગ્રાફ અને વિદેશી સંદેશાવ્યવહાર, બંધ, નહેરો, જળાશયો, જળમાર્ગો, ટનલ, પુલ, વાયડક્ટ્સ, જળમાર્ગો, પાઇપલાઇન્સ, ટાવર્સ, ફૂલિંગ ટાવર્સ, ટ્રાન્સમિશન ટાવર્સ અને આવા અન્ય કામનો સમાવેશ થાય છે.

૨૪. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને ખાતરી કરવી જોઈએ કે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન કોઈપણ બાંધકામ કરી રહ્યું હોય અથવા અન્ય સરકારી સંસ્થા, ખાનગી કે બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી રહ્યું હોય તેવા તમામ બાંધકામ સ્થળોએ પૂરતા પ્રમાણમાં કામચલાઉ શૌચાલય બાંધવામાં આવે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને બિલ્ડિંગ પ્લાન પરવાનગી પ્રક્રિયાના ભાગ રૂપે આવા શૌચાલયોની જોગવાઈનું નિરીક્ષણ કરવું જોઈએ.

૨૫. સ્થળાંતર કરનારાઓ અને બેઘર લોકો માટેના તમામ કામચલાઉ રહેઠાણો (જેમ કે રાત્રિ આશ્રયસ્થાનો) માં શૌચાલય માટે પૂરતી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ અથવા નજીકના જાહેર શૌચાલયની સુવિધા હોવી જોઈએ.

૨૬. ઝૂંપડપટ્ટી વિસ્તારો અને એવા અન્ય વિસ્તારોમાં પૂરતા પ્રમાણમાં સમુદાય શૌચાલય પૂરા પાડવામાં આવશે જ્યાં વ્યક્તિગત શૌચાલય નથી. જાહેર સ્થળોએ મળત્યાગ/પેશાબ, ધોવા અને સ્નાન કરવા જેવી તકલીફોને રોકવા માટે સમુદાય આધારિત સંસ્થાઓ અથવા ખાનગી કોન્ટ્રાક્ટરો અથવા NGO ની ભાગીદારીથી શહેરના અન્ય સ્થળોએ પ્રાધાન્યમાં દર 1.0 કિમીના અંતરે પે એન્ડ યુઝ શૌચાલય બનાવી શકાય છે.

૨૭. MGSM માર્ગદર્શિકા કહે છે કે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશને બગીચા, રમતના મેદાન, પ્રદર્શન મેદાન, ચોક, બજાર, ટ્રાન્ઝિટ નોડ્સ, શેરીઓ, હાઇવે સહિત તરતી વસ્તીને આકર્ષિત કરતા તમામ જાહેર સ્થળોએ પૂરતા પ્રમાણમાં જાહેર શૌચાલય સુનિશ્ચિત કરવા જોઈએ, જેમાં યોગ્ય લિંગ વિચારણાઓ (બેઠકોની સંખ્યા,

ડિઝાઇન અને કામગીરીનો સમાવેશ થાય છે. સ્વચ્છ ભારત મિશનની માર્ગદર્શિકાના આધારે, તરતી વસ્તી કુલ શહેરી વસ્તીના ૫ ટકા માનવામાં આવે છે.

૨૮. કલમ ૪૨ માંથી પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસની સૂચિ નીચે મુજબ રહેશે.

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૨	સેપ્ટિક ટાંકીઓ, સોક પિટ્સ અને સેસપુલ્સ ઓપરેશનલ સ્પષ્ટીકરણોનું પાલન ન કરવું	વ્યક્તિગત/રહેણાંક	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્યિક	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૩૦૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦

પ્રકરણ - XI

પ્રવાહી કચરાનું વ્યવસ્થાપન પ્રવાહી કચરાનું સ્થળ પર/કેન્દ્રિત સારવાર, નિકાલ અને રિસાયકલિંગ/પુનઃઉપયોગ

૪૩. જનરેટર્સ દ્વારા સ્થળ પર/કેન્દ્રિત સારવાર, નિકાલ અને રિસાયકલ/પુનઃઉપયોગ પ્રવાહી કચરાનો ઉત્પાદક દ્વારા ૨-૩, ૫-૭, ૧૨-૧૩ અને ૨૧ - સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ, ટાઉનશીપ, હોસ્ટેલ; હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણી; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સ્થાપનાઓ; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળાઓ, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ્બ, વગેરે; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ; દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો અને સરકારી ઇમારતો અને કચેરીઓ સહિત હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ:

૧. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત તારીખ પછી અને નિર્ધારિત માળથી ઉપર બહુમાળી ઇમારતો બનાવતા ઉપરોક્ત તમામ જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/સંબંધિત સત્તાવાળાઓ પાસેથી જરૂરી મંજૂરી લઈને પ્રવાહી કચરાનું શુદ્ધિકરણ કરવા માટે સ્થળ પર પેકેજ્ડ ટ્રીટમેન્ટ યુનિટ ફરજિયાત બનાવવાના રહેશે.

૨. કોમર્શિયલ કેટેગરી હેઠળના તમામ જનરેટરોએ જરૂરી મંજૂરીઓ મેળવ્યા પછી જાહેર ગટર માટે ગટર જોડાણ મેળવવા માટે સ્થળ પર પેકેજ્ડ ટ્રીટમેન્ટ યુનિટ ફરજિયાતપણે બનાવવું પડશે.

૩. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન સમયાંતરે નિર્ણય લેશે અને સ્થળ પર પેકેજ્ડ યુનિટ્સ માટે જાહેર ગટરના ઉપયોગ શુલ્કમાં છૂટછાટ આપશે.

૪. મિલકતના માલિક/કબજેદારે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરાયેલા ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટના બાંધકામ માટેના માપદંડોનું પાલન કરવાનું રહેશે.

૫. બહુમાળી ઇમારતો, વાણિજ્યિક સંસ્થાઓ અને કતલખાનાઓના બધા માલિકો/કબજારોએ જાહેર ગટર સાથે જોડતા પહેલા ગ્રીસ, તેલ અને ગ્રિટ ઇન્ટરસેપ્ટર ચેમ્બર બનાવવું પડશે.

૬. આ રીતે બાંધવામાં આવેલા બધા ઇન્ટરસેપ્ટર ચેમ્બર અધિકૃત ઇજનેર દ્વારા મંજૂર કરાયેલા પ્રકાર અને ક્ષમતાના હોવા જોઈએ અને સફાઈ અને નિરીક્ષણ માટે સરળતાથી અને સરળતાથી સુલભ હોય તે રીતે સ્થિત હોવા જોઈએ.

૭. ગ્રીસ અને ઓઇલ ઇન્ટરસેપ્ટર ચેમ્બર એવા અભેદ મટિરિયલથી બનેલા હોવા જોઈએ જે તાપમાનમાં અચાનક અને ભારે ફેરફારોનો સામનો કરી શકે અને નોંધપાત્ર બાંધકામ હોય; પાણીથી સુરક્ષિત અને સરળતાથી દૂર કરી શકાય તેવા કવરથી સજ્જ હોય જે બોલ્ટ કરવામાં આવે ત્યારે ગેસથી સુરક્ષિત અને પાણીથી સુરક્ષિત હોય.

૮. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઉદ્યોગો અથવા અન્ય ગટરના રિસાયકલ/પુનઃઉપયોગ માટે ટ્રીટેડ ગટરના તૃતીય શુદ્ધિકરણ માટે પૂરતી સુવિધાઓ પૂરી પાડશે.

૯. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ગટર શુદ્ધિકરણ માટે અદ્યતન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને હાલની ગટર શુદ્ધિકરણ સુવિધાઓને પણ અપગ્રેડ કરશે તેમજ SPS અને STP ની ઉત્પાદકતા, કાર્યક્ષમતા અને અસરકારકતા વધારવા માટે તમામ ગટર પમ્પિંગ સ્ટેશનો (SPS) અને ગટર શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ્સ (STP) માટે અદ્યતન ઓટોમેશન સિસ્ટમ (SCADA) - સુપરવાઇઝરી કંટ્રોલ અને ડેટા એકિવિઝિશન સિસ્ટમ સ્થાપિત કરશે. તે ઉદ્યોગોમાં ગટરના રિસાયકલ/પુનઃઉપયોગ માટે ટ્રીટેડ ગટરના નિકાલ અથવા તૃતીય શુદ્ધિકરણમાં વધુ પ્રક્રિયા કરવામાં આવતી ગુણવત્તા પર સુધારેલા નિયંત્રણ સાથે એકંદર સિસ્ટમને ઓપ્ટિમાઇઝ કરશે અને ઉપરોક્ત સંસ્થાઓ પર ઊર્જા વપરાશ ઘટાડશે.

૧૦. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ગટરના પાણીમાંથી બાયોગેસ મેળવીને ઊર્જા પણ મેળવી શકે છે અને તેનો ઉપયોગ વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે કરી શકે છે, જેનાથી પર્યાવરણના રક્ષણમાં હરિયાળી પહેલ તરફ આગળ વધી શકાય છે.

૧૧. કલમ ૪૩ માંથી પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસની સૂચિ નીચે મુજબ રહેશે.

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૩	પેટા કાયદા નં. ૪૩ માં ઉલ્લેખિત શરતોનું પાલન ન કરવું	વ્યક્તિગત/રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્યિક	૩૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦

પ્રકરણ - XII

પ્રવાહી કચરાનું વ્યવસ્થાપન સેપ્ટિક ટાંકીઓ, સોક પિટ્સ અને મેનહોલ સફાઈમાંથી કાદવ અને કાદવ નિકાલ

44. સીરીયલ નંબર 1 - 8, 10 - 16 અને 21 ના જનરેટરો દ્વારા સેપ્ટિક ટાંકીઓમાંથી કાદવ ઉપાડ/કાદવ દૂર કરવો અને નિકાલ - વ્યક્તિઓ/વ્યક્તિગત ઘરો; સરકારી અને ખાનગી વસાહતો/સમાજ; બંગલા, બહુમાળી ઇમારતો, એપાર્ટમેન્ટ, રો-હાઉસ, ટેનામેન્ટ, ટાઉનશીપ, હોસ્ટેલ; ઝૂંપડપટ્ટી અને યાળ; હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અને અન્ય ખાણીપીણી; દુકાનો, ઓફિસો અને અન્ય વાણિજ્યિક સ્થાપનાઓ; લગ્ન હોલ, વાડી, વેપાર મેળાઓ, પાર્ટી પ્લોટ, કોમ્યુનિટી હોલ, ક્લબ, વગેરે; શાકભાજી, ફળો અને ફૂલ બજારોની દુકાનો/ફેરિયાઓ; શેરી વિકેતાઓ, ગુજરી બજાર અને પઠારણા; બાંધકામ સ્થળો - બાંધકામ અને કચરાના જથ્થાબંધ અને નાના ઉત્પાદક; શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ; દવાખાનાઓ અને દવાઓ અને રાસાયણિક તૈયારીઓના ડીલરો સહિત હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ; જાહેર અને ખાનગી બગીચાઓ; વારસાગત ઇમારતો; ધાર્મિક સ્થળો અને સરકારી કચેરીઓ અને ઇમારતો:

૧. સેપ્ટિક ટાંકીનું ડિસ્વજિંગ યાંત્રિક ઉપકરણો દ્વારા કરવું જોઈએ, જેમાં વેક્યુમ ટેન્કર, કાદવ ખેંચવા માટે ડિલિવરી વાલ્વવાળા કાદવ પાઈપો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. કાદવનું મેન્યુઅલ હેન્ડલિંગ પ્રતિબંધિત છે (આ પેટા-નિયમોની કલમ ૪૮. ૧(૧૬) સાથે વાંચો). સેપ્ટિક ટાંકી ફક્ત નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના રજિસ્ટર્ડ અથવા પેનલ કોન્ટ્રાક્ટરો દ્વારા જ ખાલી કરવામાં આવશે. આ ખાનગી ક્ષેત્રની ઇમારતોને પણ લાગુ પડે છે અને તેઓએ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જિંગ એક્ટ દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણોનું પાલન કરવું પડશે.

૨. કાદવનો નિકાલ ખુલ્લા મેદાન, પાણીના માર્ગો, ખેતીની જમીન અથવા અન્ય કોઈપણ બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ થવો જોઈએ નહીં, પરંતુ તેને ફક્ત નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની અધિકૃત ગટર શુદ્ધિકરણ સુવિધાઓમાં જ પહોંચાડવો અને જમા કરવો જોઈએ.

૩. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા મંજૂર કરાયેલા અધિકૃત કોન્ટ્રાક્ટરો/એજન્સીઓ દ્વારા જ ડિસ્વજિંગ કરવામાં આવશે.

૪. સેપ્ટિક ટાંકીઓને ૨-૩ વર્ષના અંતરાલમાં ટાંકીઓની ક્ષમતાના આધારે સમયાંતરે કાદવ દૂર કરવી અથવા સાફ કરવી જોઈએ.

૫. સમયાંતરે સફાઈ કરવાને બદલે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ૩ વર્ષના સફાઈ ચક્રને સુનિશ્ચિત કરવા માટે સુનિશ્ચિત સફાઈ પણ કરી શકે છે જ્યાં દર ૩ વર્ષે તમામ સેપ્ટિક ટાંકીઓની સમયપત્રક મુજબ સફાઈ કરવામાં આવે છે. આવી સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરતી વખતે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન સેપ્ટિક ટાંકી સફાઈ સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે વપરાશકર્તા શુલ્કને બદલે વાર્ષિક સ્વચ્છતા કર વસૂલ કરી શકે છે.

૪૫. મેનહોલ સફાઈ સંબંધિત જોગવાઈઓ:-

૧. મેનહોલની સફાઈ માટે યાંત્રિક સફાઈ અપનાવવી જોઈએ સિવાય કે માનવ હસ્તક્ષેપ એકદમ જરૂરી હોય;

૨. બધા મેનહોલ કામદારોને સફાઈ કામગીરી માટે સલામતી સાધનો સહિત તમામ જરૂરી સાધનો પૂરા પાડવામાં આવશે.

૩. મેનહોલમાં પ્રવેશતા પહેલા ઝેરી વાયુઓ સામે નિરીક્ષણ ફરજિયાતપણે કરવું જોઈએ.

૪. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/એજન્સી/કોન્ટ્રાક્ટર/સેવા પ્રદાતા દ્વારા કામદારોને આપવામાં આવતી સલામતી અને આરોગ્ય અંગેની તાલીમમાં બધા મેનહોલ કામદારોએ હાજરી આપવી જોઈએ.

૫. બધા મેનહોલ કામદારોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/એજન્સી/કોન્ટ્રાક્ટર/સેવા પ્રદાતા દ્વારા સમયાંતરે હાથ ધરવામાં આવતી તબીબી તપાસમાં હાજરી આપવી પડશે.

હાથથી મેલું ઉપાડવાની પ્રથાઓ નાબૂદ કરવી:

સંસદના 'મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ તરીકે રોજગાર પર પ્રતિબંધ અને તેમના પુનર્વસન અધિનિયમ, 2013' મુજબ, આ અધિનિયમને ભારતના રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી છે. આ અધિનિયમ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ તરીકે રોજગાર પર પ્રતિબંધ, મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ અને તેમના પરિવારોના પુનર્વસન અને તેની સાથે સંકળાયેલી આનુષંગિક બાબતો માટે જોગવાઈ કરવા માટે તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.

આ અધિનિયમ એ વાતને માન્યતા આપે છે કે: "... દેશના વિવિધ ભાગોમાં અસ્વચ્છ શૌચાલયોના સતત અસ્તિત્વ અને અત્યંત અન્યાયી જાતિ વ્યવસ્થાને કારણે ઉદ્ભવતી હાથથી મેલું ઉપાડવાની અમાનવીય પ્રથા હજુ પણ ચાલુ છે, અને હાલના કાયદાઓ અસ્વચ્છ શૌચાલય અને હાથથી મેલું ઉપાડવાના બે દુષ્ટતાઓને દૂર કરવામાં પૂરતા સાબિત થયા નથી."

કોર્પોરેશનમાં, મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જિંગની ઘટનાઓ નીચેનામાંથી કોઈપણ કિસ્સામાં થઈ શકે છે:

- બિનઆરોગ્યપ્રદ શૌચાલયમાંથી કચરો જાતે સાફ કરવો
- ખુલ્લામાં શૌચ કરવાના સ્થળોની જાતે સફાઈ કરવી,
- ગટર લાઈનોની જાતે સફાઈ કરવી,
- સેપ્ટિક ટાંકીઓની જાતે સફાઈ કરવી, અને
- રેલ્વે ટ્રેકની જાતે સફાઈ કરવી.

રેલવે ટ્રેકની સફાઈ ભારતીય રેલવે દ્વારા કરવામાં આવે છે, જ્યારે મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જિંગના અન્ય તમામ સ્થળો મ્યુનિસિપલ કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ આવે છે.

i. કલમ 44-45 ના પેટા-નિયમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસનું શેડ્યૂલ નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૪	બાયલોઝ નં. ૪૪ નો અનાદર કરીને અપમાનજનક રીતે કાદવ દૂર કરવો/કાદવ કાઢી નાખવો	વ્યક્તિગત/રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
			વાણિજ્યિક/સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
૨	૪૫	પેટા કાયદાની જોગવાઈ 45 ને અવગણીને મેનહોલ સફાઈ	વ્યક્તિગત	૨૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦

પ્રકરણ - XIII

પાણીજન્ય અને વેક્ટરજન્ય રોગોનું નિવારણ

૪૬. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન મર્યાદામાં આવતી બધી મિલકતોના માલિકો/કબજારો દ્વારા વેક્ટર બ્રીડિંગનું નિવારણ:-

(1) સામાન્ય

૧. બધા જનરેટરોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે પાણીજન્ય, વાહકજન્ય અને ખોરાકજન્ય રોગોને રોકવા માટે આપવામાં આવતી સૂચનાઓનું પાલન કરવું જોઈએ.

૨. બધા જનરેટરોએ તેમના પરિસરમાં પાણી ભરાવા, તિરાડો, કચરો ફેંકવા વગેરેને અટકાવીને વાહકજન્ય રોગોના પ્રજનનને અટકાવવું જોઈએ.

(૨) પાણી સંગ્રહ ટાંકીઓ/ટાંકીઓ સંબંધિત જોગવાઈઓ

૧. પાણી સંગ્રહ ટાંકીઓને યોગ્ય રીતે ફિટિંગવાળા હિન્જ્ડ કવર આપીને સંપૂર્ણપણે મચ્છર પ્રતિરોધક સ્થિતિમાં જાળવવામાં આવશે અને ૧.૫૦ મીટરથી વધુ ઊંચાઈ ધરાવતી દરેક ટાંકીમાં કાયમી ધોરણે નિશ્ચિત નોન-ફેરસ મેટલ સીડી આપવામાં આવશે જેથી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત અધિકારીઓ નિરીક્ષણ કરી શકે.

ટાંકીનું શરીર

૨. પાણીની ટાંકી ઘડાયેલા લોખંડ, હળવા સ્ટીલ, આર.સી.સી. અથવા અન્ય કોઈપણ સામગ્રીથી બનેલી હોવી જોઈએ જે ટાંકીની ટોચ પર ઊભા રહેતી વખતે સરેરાશ માણસના વજનનો સામનો કરી શકે તેટલા જાડા અને મજબૂત હોવા જોઈએ.

૩. બાજુની શીટ, નીચેની શીટ અને ઉપરની શીટને યોગ્ય રીતે બોલ્ટ અથવા વેલ્ડિંગ કરવી જોઈએ જેથી કોઈપણ બિંદુએ કોઈ ગાબડા કે તિરાડો ન રહે.

૪. ટાંકીની ટોચની શીટને અંદરથી કાયમી ફિક્સર દ્વારા ટેકો આપવો જોઈએ જેથી તે ઝૂલતી ન રહે. ટોચની શીટ પર કોઈ ખાડો ન હોવો જોઈએ જે પાણીને રોકી શકે અથવા જાળવી શકે.

૫. નળાકાર ટાંકીની ઊંચાઈ ૨.૨૫ મીટરથી વધુ ન હોવી જોઈએ, જેમાં તે જેના પર ટકી શકે તે પાયાની ઊંચાઈનો સમાવેશ થાય છે.

મેનહોલ અને કવર એસેમ્બલી

૬. તે ઊંચાઈ કરતાં વધુ નળાકાર ટાંકી યોગ્ય પાયા પર આડી રીતે સ્થાપિત થવી જોઈએ.

૭. ટોચની શીટ પર એક ગોળાકાર મેનહોલ હોવો જોઈએ અને તેના પર કોલર સાથે કાસ્ટ આયર્ન રિમ મજબૂત રીતે જોડાયેલ હોવી જોઈએ.

૮. કોલર સાથેની કિનાર એક જ ભાગમાં ઢાળેલી હોવી જોઈએ.

૯. ટોચની શીટ અને કોલર વચ્ચે કોઈ અંતર ન હોવું જોઈએ. જો તે હોય, તો તેને સીસાના ઊન અથવા પીગળેલા સીસા અથવા સંબંધિત સત્તાવાળા દ્વારા મંજૂર કરાયેલ અન્ય કોઈપણ સામગ્રીથી બંધ કરવું જોઈએ.

૧૦. મેનહોલમાં કાસ્ટ આયર્ન કાસ્ટનું યોગ્ય રીતે ફિટિંગ કવર હોવું જોઈએ.

૧૧. કેપ કવરની ઊભી ધાર મેનહોલની આસપાસના કોલર પર રહેવી જોઈએ અને પછીની કિનાર કેપ કવરની અંદરના ભાગને સ્પર્શતી હોવી જોઈએ જેથી ડબલ રેસ્ટિંગ વ્યવસ્થા થઈ શકે. કોઈપણ સમયે, એવી ગેપ ન હોવી જોઈએ જેનાથી કેપ કવર બંધ સ્થિતિમાં હોય ત્યારે ૧.૫ મીમી વાયર પસાર થઈ શકે.

૧૨. યણતરના કુંડના કિસ્સામાં, મેનહોલ કોલર રિંગ કુંડના ઉપરના સ્તરથી દેખીતી રીતે ઉપર હોવી જોઈએ.

૧૩. કેપ કવરનો કોસ બાર ટૂંકો હોવો જોઈએ જેથી હિન્જ અને હેસ્પ ઢાંકણની શક્ય તેટલી નજીક હોય જેથી ઢાંકણ બંધ થઈ શકે. હિન્જ પાછું વાળવું જોઈએ.

૧૪. કુંડનું ઢાંકણ હંમેશા તાળા અથવા નટ અને બોલ્ટ ગોઠવણીની મદદથી બંધ કરવું જોઈએ.

૧૫. જો કુંડ ૩ મીટરથી વધુ લાંબો હોય, તો ૧.૫ મીટર લંબાઈના સેમ્પલિંગ ડિવાઇસ વડે બધા ખૂણા પર સેમ્પલિંગની સુવિધા માટે વધારાનું મેનહોલ કવર પૂરું પાડવું જોઈએ.

૧૬. ફીડિંગ ઓવર ફ્લો (ચેતવણી) અને ડાઉન ટેક પાઈપોમાં અંદર અને બહાર ચેક નટ્સ હોવા જોઈએ જેથી ગાબડા ન પડે અને લીકેજ ન થાય.

૧૭. ઓવરફ્લો પાઇપને તેના મુક્ત સ્થાને અને છિદ્રિત તાંબા અથવા પિત્તળની પ્લેટ દ્વારા સુરક્ષિત રાખવી જોઈએ, અને છિદ્રોનો વ્યાસ ૧.૫ મીમીથી વધુ ન હોવો જોઈએ. નિરીક્ષણને સરળ બનાવવા માટે છિદ્રિત પ્લેટ હાથની પહોંચમાં હોવી જોઈએ.

એક્સેસ:

૧૮. ૧.૨ મીટરથી વધુ ઊંચાઈ ધરાવતી બધી પાણીની ટાંકીઓમાં મજબૂત લોખંડની સીડી હોવી જોઈએ.

૧૯. સીડીના ઉપરના છેડા ટોચની શીટ સાથે મજબૂત રીતે જોડાયેલા હોવા જોઈએ. તેમને વળાંકવાળા હોવા જોઈએ જેથી તેઓ મજબૂત પકડ તરીકે કામ કરે. નીચલા છેડા સિમેન્ટ કોંક્રિટ બ્લોકમાં જોડાયેલા હોવા જોઈએ.

૨૦. ૮ મીટરથી વધુ ઊંચાઈ ધરાવતી લોખંડની સીડીની બંને બાજુએ હેન્ડ રેલિંગ હોવી જોઈએ.

૨૧. જો ટેરેસ પર લાકડાના દાદર દ્વારા પ્રવેશ હોય, તો તે ખુલ્લું ન રાખવું જોઈએ અને સૂર્ય અને વરસાદના સંપર્કમાં ન આવવું જોઈએ.

૨૨. જો પાણીની ટાંકી કોઈ ઢાંકણ અથવા આશ્રય હેઠળ હોય, તો ટાંકી અને છત વચ્ચે પૂરતી જગ્યા હોવી જોઈએ જેથી નિરીક્ષણ અને નમૂના લેવાનું સરળ બને.

૨૩. ઓવરહેડ વોટર સ્ટોરેજ ટાંકીના કિસ્સામાં, નીચેથી ઉપર સુધી સીધી સીડીને બદલે યોગ્ય અંતરાલે મજબૂત અને સલામત લોખંડ અથવા આર.સી.સી. પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવું જોઈએ.

સક્શન ટાંકી:

૨૪. ટાંકીનો ઉપરનો ભાગ આસપાસના જમીનના સ્તરથી ઓછામાં ઓછો ૪૫ સે.મી. ઊંચો હોવો જોઈએ.

૨૫. પંપ રૂમ હંમેશા ગલી ટ્રેપ દ્વારા ધરના ડ્રેઇન સાથે જોડાયેલ હોવો જોઈએ. પાણીનો સંચય ટાળવા માટે પંપ ફાઉન્ટેશનના હોલો ભરવા જોઈએ.

ખાસ જરૂરિયાતો

26. આડી રીતે સ્થાપિત નળાકાર ટાંકીઓમાં કવર એસેમ્બલી માટે આરામ સપાટી તરીકે સેવા આપતો લંબચોરસ પ્લેટફોર્મ હોવો જોઈએ. પ્લેટફોર્મ સીડીના ફિક્સિંગને સમાવવા માટે જગ્યા ધરાવતું હોવું જોઈએ.

27. બહિર્મુખ ટોચ સાથે ઊભી રીતે સ્થાપિત નળાકાર ટાંકીઓમાં ટોચની પરિસ્થિતિ સાથે યોગ્ય રેલિંગ હોવી જોઈએ.

28. મેનહોલનું કદ અને કવર એસેમ્બલી ઘટકો પ્રમાણભૂત પરિમાણોના હોવા જોઈએ અને સ્થાનિક બજારમાં સરળતાથી ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ.

29. HDPE ટાંકીઓ એવી રીતે બનાવટી હોવી જોઈએ કે કવર એસેમ્બલી ફિક્સ કર્યા પછી અથવા નિરીક્ષણ દરમિયાન તેને કવર પર ચઢતી વખતે ટોચનો ભાગ કોઈપણ અંશે ઝૂલતો ન રહે.

૩. ગટર અને ડ્રેનેજ સંબંધિત જોગવાઈઓ:-

૧. બધી સેપ્ટિક ટાંકીઓમાં ઓછામાં ઓછા 50 મીમી વ્યાસના વેન્ટિલેશન પાઇપો હોવા જોઈએ, જેની ટોચ મચ્છર પ્રતિરોધક વાયર મેશથી ઢંકાયેલી હોવી જોઈએ. પાઇપની ઊંચાઈ 15 મીટરની ત્રિજ્યામાં સૌથી ઊંચી ઇમારતની ટોચથી ઓછામાં ઓછી 2 મીટર સુધી લંબાયેલી હોવી જોઈએ.

૨. ડ્રેનેજ લાઇનમાં ગંદા પાણીના નિકાલ માટે યોગ્ય ઢાળ હોવો જોઈએ અને ડ્રેનેજ લાઇનની જાળવણી માટે પૂરતા પ્રમાણમાં મેનહોલ હોવા જોઈએ.

૩. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વરસાદી પાણીના ડ્રેનેજ લાઇનમાં કોઈપણ ગટરનો નિકાલ કરવામાં આવશે નહીં.

(૪) કૃત્રિમ તળાવો અને કુવારા

૧. કૃત્રિમ તળાવો અને કુવારાઓમાં મચ્છરોના પ્રજનનને રોકવાની જવાબદારી મિલકતના માલિક/કબજેદારની રહેશે.

૨. કૃત્રિમ તળાવો અને કુવારાઓમાં મચ્છરોના પ્રજનનને રોકવા માટે નિયમિત સફાઈ, જાળવણી અને લાર્વા વિરોધી પગલાં લેવામાં આવશે.

૪૭. ડેરી અને ઢોરઢાંખરના માલિકો/માલિકો/મેનેજરો દ્વારા વેક્ટર બ્રીડિંગનું નિવારણ:-

ડેરી અને પશુશાળાના માલિક/કબજાર/મેનેજર ખાતરી કરશે કે:

૧. પશુશાળાના વિસ્તાર અને તેની આસપાસ નિયમિત સફાઈ કરીને યોગ્ય જંતુનાશક દવાનો છંટકાવ કરવો અને વિસ્તારને ગંદકી અને જીવાણુનાશક પરિસ્થિતિથી મુક્ત રાખવો.

૨. ખાતરી કરવી કે પશુઓના પીવાના પાણીની સુવિધા ખુલ્લી અને સ્થિર ન રાખવામાં આવે.

પેટા-નિયમો ભંગ માટે ફી અને શુલ્ક માટેનું સમયપત્રક ૪૬-૪૭ નીચે મુજબ રહેશે:

ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે 'જાહેર-આરોગ્ય બાયલોઝ- 2025'

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૬-૪૭	વેક્ટર સંવર્ધન	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
			વાણિજ્યિક/સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦

પ્રકરણ - XIV

ખોરાકજન્ય રોગો, ખાદ્ય સુરક્ષા અને સ્વચ્છતા

48. વિવિધ પ્રકારના ખાદ્ય ખાણીપીણીના સ્થળો, સ્ટોલ, ઘરો, ડાઇનિંગ હોલ, રેસ્ટોરાં અને હોટલ વગેરે માટે ખોરાકજન્ય રોગો અટકાવવા અને ખાદ્ય સલામતી અને સ્વચ્છતા જાળવવા માટે ધ્યાનમાં લેવાના વિવિધ પાસાઓ નીચે મુજબ છે. માપદંડ, સ્પષ્ટીકરણો અને દંડ ચાર્જ ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ એક્ટ, 2006 અને તેમાં થયેલા સુધારાઓ, જેમાં ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ (સુધારા) નિયમો 2017 અને તેના સુધારાઓ શામેલ છે, અનુસાર રહેશે. આ અધિનિયમ ખોરાક સંબંધિત કાયદાઓને આવરી લે છે અને ખાદ્ય ચીજો માટે વિજ્ઞાન આધારિત ધોરણો નક્કી કરવા અને તેમના ઉત્પાદન, સંગ્રહ, વિતરણ, વેચાણ અને આયાતને નિયંત્રિત કરવા માટે, માનવ વપરાશ માટે સલામત અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાકની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા અને તેની સાથે સંકળાયેલા અથવા આનુષંગિક બાબતો માટે ભારતીય ખાદ્ય સુરક્ષા અને ધોરણો સત્તામંડળની સ્થાપના કરે છે.

જોકે, આ પેટા કાયદાઓમાં સ્વચ્છતા અને પરિસરની સ્વચ્છતા અને સામાન્ય આરોગ્ય સંબંધિત મુદ્દાઓ આવરી લેવામાં આવ્યા છે. તેમાંથી કેટલાક નીચે મુજબ છે:

૪૮.૧ ખાદ્ય સ્વચ્છતા:

ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરો દ્વારા અનુસરવામાં આવતી સામાન્ય સ્વચ્છતા અને સેનિટરી પ્રથાઓ:

આથી, કાયદાકીય નિર્ધારણના વિષય તરીકે માન્યતા અને ઘોષણા કરવામાં આવે છે કે માનવ પોષણના ક્ષેત્રમાં, સલામત, સ્વચ્છ, આરોગ્યપ્રદ ખોરાક - દેશના ગ્રાહકના સ્વાસ્થ્ય અને કલ્યાણ માટે અનિવાર્ય છે; કે - ખોરાક એક નાશવંત વસ્તુ છે જે દૂષણ અને ભેળસેળ માટે સંવેદનશીલ છે; - અને તે - દૂધ - માંસ ઉત્પાદનો, સેવા સંસ્થાઓ વગેરેના ઉત્પાદન અને વિતરણ માટે મૂળભૂત સ્વચ્છતા અને આરોગ્યપ્રદ પરિસ્થિતિઓ જરૂરી માનવામાં આવે છે.

જે સંસ્થામાં ખાદ્ય વ્યવસાય સંચાલક દ્વારા ખોરાકનું સંચાલન, પ્રક્રિયા, ઉત્પાદન, સંગ્રહ અને વિતરણ કરવામાં આવે છે, પછી ભલે તે નોંધણી પ્રમાણપત્ર ધરાવતો હોય કે લાઇસન્સ ધરાવતો હોય, આ નિયમોમાં નિર્ધારિત ધોરણો અનુસાર અને તેનું સંચાલન કરતી વ્યક્તિઓએ નીચે દર્શાવેલ સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ જરૂરિયાતો, ખાદ્ય સલામતીના પગલાં અને અન્ય ધોરણોનું પાલન કરવું જોઈએ. જરૂરી આવશ્યકતાઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવાની જવાબદારી પણ ખાદ્ય વ્યવસાય સંચાલકની રહેશે.

કોઈપણ પરિસરમાં ઉત્પાદિત ખોરાકની સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા માટે આ મૂળભૂત - ફરજિયાત આવશ્યકતાઓ છે અને FBOs અગાઉ નિર્ધારિત સમયગાળામાં ભારતના HACCP ધોરણો પ્રાપ્ત કરવાના ધ્યેય સાથે પરિસરમાં સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ પરિસ્થિતિઓમાં સુધારો કરવાનો સતત પ્રયાસ કરશે.

૪૮.૧.૧ ખાદ્ય ઉત્પાદક/પ્રોસેસર/હેન્ડલર માટે સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ આવશ્યકતાઓ

જે જગ્યાએ ખોરાકનું ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા અથવા હેન્ડલિંગ કરવામાં આવે છે તે નીચેની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરશે:

૧. પરિસર સ્વચ્છતાપૂર્ણ જગ્યાએ સ્થિત હોવું જોઈએ અને ગંદા વાતાવરણથી મુક્ત હોવું જોઈએ અને એકંદરે સ્વચ્છ વાતાવરણ જાળવવું જોઈએ. બધા નવા એકમો પર્યાવરણીય રીતે પ્રદૂષિત વિસ્તારોથી દૂર સ્થાપિત થવા જોઈએ.

૨. ઉત્પાદન માટે ખાદ્ય વ્યવસાય ચલાવવા માટેના પરિસરમાં ઉત્પાદન અને સંગ્રહ માટે પૂરતી જગ્યા હોવી જોઈએ જેથી એકંદરે આરોગ્યપ્રદ વાતાવરણ જાળવી શકાય.

૩. પરિસર સ્વચ્છ, પૂરતા પ્રમાણમાં પ્રકાશ અને હવાની અવરજવરવાળું અને હિલચાલ માટે પૂરતી ખાલી જગ્યા ધરાવતું હોવું જોઈએ.

૪. ફ્લોર, છત અને દિવાલો સારી સ્થિતિમાં જાળવવા જોઈએ. તે સુંવાળી અને સાફ કરવામાં સરળ હોવી જોઈએ, જેમાં રંગ કે પ્લાસ્ટરનો કોઈ ડાઘ ન હોય.

૫. ફ્લોર અને સ્કર્ટ દિવાલોને જરૂરિયાત મુજબ અસરકારક જંતુનાશક પદાર્થથી ધોવા જોઈએ. પરિસરને બધા જંતુઓથી મુક્ત રાખવું જોઈએ. વ્યવસાય દરમિયાન કોઈ છંટકાવ કરવો જોઈએ નહીં, પરંતુ તેના બદલે પરિસરમાં પ્રવેશતી સ્ત્રી માખીઓને મારવા માટે ફ્લાય સ્વેટ્સ/ફ્લેપ્સનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. બારીઓ, દરવાજા અને અન્ય ખુલ્લા ભાગોમાં જાળી અથવા સ્ક્રીન લગાવવી જોઈએ, જેથી પરિસર જંતુમુક્ત રહે. ઉત્પાદનમાં વપરાતું પાણી પીવાલાયક હોવું જોઈએ અને જો જરૂરી હોય તો કોઈપણ માન્ય પ્રયોગશાળામાં નિયમિત અંતરાલે પાણીની રાસાયણિક અને બેક્ટેરિયોલોજીકલ તપાસ કરવામાં આવશે.

૬. પરિસરમાં પીવાના પાણીનો સતત પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે. જો પાણી પુરવઠો તૂટક તૂટક રહે તો, ખોરાક અથવા ધોવા માટે વપરાતા પાણી માટે પૂરતી સંગ્રહ વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે.

૭. ઉપયોગમાં લેવાતી વખતે સાધનો અને મશીનરી એવી ડિઝાઇનની હોવી જોઈએ કે જેનાથી સફાઈ સરળ બને. કન્ટેનર, ટેબલ, મશીનરીના કામ કરતા ભાગો વગેરેની સફાઈ માટેની વ્યવસ્થા પૂરી પાડવામાં આવશે.

૮. ખોરાકની તૈયારી, પેકિંગ અથવા સંગ્રહમાં, કોઈપણ વાસણ, પાત્ર અથવા અન્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે નહીં, જેના ઉપયોગથી આરોગ્ય માટે હાનિકારક ધાતુનું દૂષણ થવાની સંભાવના હોય. (તાંબા અથવા પિત્તળના વાસણોમાં યોગ્ય અસ્તર હોવું જોઈએ).

૯. બધા સાધનો વ્યવસાયના અંતે સ્વચ્છ, ધોવાઈ, સૂકવવામાં અને સ્ટેક કરવામાં આવશે જેથી ફૂગ/ફૂગના વિકાસ અને ઉપદ્રવથી મુક્તિ મળે.

૧૦. યોગ્ય નિરીક્ષણ થઈ શકે તે માટે બધા સાધનો દિવાલોથી ઘણા દૂર રાખવા જોઈએ.

૧૧. કાર્યક્ષમ ડ્રેનેજ સિસ્ટમ હોવી જોઈએ અને કચરાનો નિકાલ કરવા માટે પૂરતી જોગવાઈઓ હોવી જોઈએ.

૧૨. પ્રોસેસિંગ અને તૈયારીમાં કામ કરતા કામદારોએ સ્વચ્છ એપ્રોન, હેન્ડ ગ્લોવ્સ અને હેડવેરનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

૧૩. ચેપી રોગોથી પીડિત વ્યક્તિઓને કામ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. કોઈપણ કાપ કે ઘા હંમેશા ઢાંકેલા રહેવા જોઈએ અને વ્યક્તિને ખોરાકના સીધા સંપર્કમાં આવવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.

૧૪. બધા ફૂડ હેન્ડલર્સે કામ શરૂ કરતા પહેલા અને શૌચાલયનો ઉપયોગ કર્યા પછી દર વખતે તેમના હાથ સાબુ, ડિસિન્ટ અને પાણીથી ધોવા જોઈએ અને આંગળીઓના નખ કાપવા જોઈએ. ખોરાક હેન્ડલ કરતી વખતે શરીરના ભાગો, વાળ ખંજવાળવાનું ટાળવું જોઈએ.

૧૫. બધા ખોરાક સંભાળનારાઓએ પહેરવાનું, નકલી નખ અથવા અન્ય વસ્તુઓ અથવા છૂટક ઘરેણાં જે ખોરાકમાં પડી શકે છે તે ટાળવા જોઈએ અને તેમના ચહેરા અથવા વાળને સ્પર્શ કરવાનું પણ ટાળવું જોઈએ.

૧૬. ખાસ કરીને ખોરાક સંભાળતી વખતે, પરિસરમાં ખાવા, ચાવવું, ધૂમ્રપાન કરવું, થૂંકવું અને નાક સાફ કરવું પ્રતિબંધિત રહેશે.

૧૭. સંગ્રહિત અથવા વેચાણ માટે બનાવાયેલ બધી વસ્તુઓ વપરાશ માટે યોગ્ય હોવી જોઈએ અને દૂષણ ટાળવા માટે યોગ્ય આવરણ હોવું જોઈએ.

૧૮. ખાધ પદાર્થોના પરિવહન માટે વપરાતા વાહનો સારી રીતે સમારકામ કરેલા અને સ્વચ્છ રાખવા જોઈએ.
૧૯. પેકેજ્ડ સ્વરૂપમાં અથવા કન્ટેનરમાં પરિવહન કરતી વખતે ખોરાક જરૂરી તાપમાન જાળવી રાખવો જોઈએ.
૨૦. જંતુનાશકો / જંતુનાશકો અલગથી અને ખોરાક ઉત્પાદન / સંગ્રહ / ડેન્ડલિંગ વિસ્તારોથી દૂર રાખવા અને સંગ્રહિત કરવા જોઈએ.
- ૪૮.૧.૨. સ્ટ્રીટ ફૂડ વિકેતાઓ અને ઉત્પાદન/પ્રક્રિયા સિવાયના એકમો માટે સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ આવશ્યકતાઓ.
  ૧. કચરો, ગંદુ પાણી, શૌચાલયની સુવિધાઓ, ખુલ્લા ગટર અને રખડતા પ્રાણીઓ જેવા દૂષણના સંભવિત સ્ત્રોતોને ટાળવા જોઈએ.
  ૨. ખોરાક અથવા ખાધ સંગ્રહના વાસણોના સંપર્કમાં આવતી વેન્ડિંગ ગાડીઓની સપાટીઓ નક્કર, કાટ/કાટ પ્રતિરોધક સામગ્રીથી બનેલી હોવી જોઈએ અને સ્વચ્છ અને સારી સ્થિતિમાં રાખવી જોઈએ. તેમને સૂર્ય, પવન અને ધૂળથી સુરક્ષિત રાખવા જોઈએ. જ્યારે ઉપયોગમાં ન હોય, ત્યારે ફૂડ વેન્ડિંગ વાન સ્વચ્છ જગ્યાએ રાખવામાં આવશે અને યોગ્ય રીતે સુરક્ષિત રાખવામાં આવશે.
  ૩. ગ્રાહકો દ્વારા પીરસવાની અને ખાવાની પ્રક્રિયામાં ઉત્પન્ન થતા કોઈપણ કચરા માટે ફૂડ સ્ટોલ અથવા વેન્ડિંગ કાર્ટ માલિકો દ્વારા કવર સાથે કચરાપેટી પૂરી પાડવામાં આવશે.
  ૪. વેન્ડિંગ ગાડીઓની કાર્યકારી સપાટીઓ સ્વચ્છ, આરોગ્યપ્રદ, અભેદ અને સાફ કરવામાં સરળ (સ્ટેનલેસ સ્ટીલ જેવી) હોવી જોઈએ, અને જમીનથી ઓછામાં ઓછી 60 થી 70 સે.મી. દૂર મૂકવામાં આવી હોવી જોઈએ.
  ૫. વેચાણ સ્થળો, ટેબલ, છત્રછાયા, બેન્ય અને બોક્સ, કબાટ, કાચના ડબ્બા વગેરે સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત હોવા જોઈએ.
  ૬. રસોઈના વાસણો અને કોકરી સ્વચ્છ અને સારી સ્થિતિમાં હોવા જોઈએ. તે તૂટેલા/ચીરાયેલા ન હોવા જોઈએ.
  ૭. વ્યવસાયના અંતે બધા કન્ટેનર સાફ, ધોવાઈ અને સૂકવવા જોઈએ જેથી ખાતરી કરી શકાય કે ફૂગ/ફૂગનો વિકાસ ન થાય અને ઉપદ્રવ ન થાય.
  ૮. સફાઈ, ધોવા અને ખોરાક તૈયાર કરવા માટે વપરાતું પાણી પીવાલાયક હોવું જોઈએ.
  ૯. પીવાના પાણીનું પરિવહન (શીતેલું પાણી જેવું કે બોટલબંધ પાણી, ઉકાળેલું/ફિલ્ટર કરેલું પાણી પાણી શુદ્ધિકરણ દ્વારા વગેરે) યોગ્ય રીતે ઢંકાયેલું અને સુરક્ષિત કન્ટેનરમાં હોવું જોઈએ અને તેને ધૂળ અને ગંદકીથી દૂર સુરક્ષિત વિસ્તારમાં સ્વચ્છ અને ઢંકાયેલા કન્ટેનરમાં સંગ્રહિત કરવું જોઈએ.
  ૧૦. રસોઈ, સંગ્રહ અને પીરસવાનું કામ કેડમિયમ, સીસું, નોન-ફૂડ ગ્રેડ પ્લાસ્ટિક અને અન્ય ઝેરી પદાર્થોથી બનેલા વાસણોમાં કરવું જોઈએ નહીં.
  ૧૧. દરેક કામગીરી પછી વાસણોને કચરોથી સાફ કરવા, કોગળા કરવા, ડિઝિન્ટથી ઘસવા અને વહેતા નળના પાણીની નીચે ધોવા જોઈએ. વાસણો સાફ કપડાથી સાફ કરવા જોઈએ. હાથ સાફ કરવા અને સપાટી સાફ કરવા માટે અલગ કપડાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ, ફ્લોર સફાઈ માટે વપરાતા કાપડનો ઉપયોગ ટેબલ અને કાર્યક્ષેત્રની સપાટી સાફ કરવા અને વાસણો સાફ કરવા માટે કરવામાં આવશે નહીં. રસોઈ બનાવતી, સંભાળતી અથવા પીરસતી વ્યક્તિએ જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં હાથના મોજા અને એપ્રોનનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. કામ કરતી વખતે તેણે હેડ ગિયર પહેરવું જોઈએ અને હંમેશા મોં ઢાંકવું જોઈએ.

૧૨. ખેટો અથવા વાસણોમાંથી ધૂળ અથવા ભૂકો દૂર કરવા માટે કાપડ અથવા વાઇપરનો ઉપયોગ કરીને કચરાપેટીમાં નાખવામાં આવશે. વાસણો સાફ કરવા માટે રસોઈ બનાવતી, સંભાળતી અથવા પીરસતી વ્યક્તિએ જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં હાથના મોજા અને એપ્રોનનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. કામ કરતી વખતે તેણે હંમેશા માથું પહેરવું જોઈએ અને મોં ઢાંકવું જોઈએ.

૧૩. ચેપી રોગથી પીડિત વ્યક્તિને કામ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

૧૪. બધા ખોરાક સંભાળનારાઓએ સ્વચ્છ રહેવું જોઈએ, ધોયેલા કપડાં પહેરવા જોઈએ અને તેમના નખ કાપેલા રાખવા જોઈએ, સાફ રાખવા જોઈએ અને કામ શરૂ કરતા પહેલા અને દર વખતે ખોરાકને સ્પર્શ કર્યા પછી અથવા શૌચાલયનો ઉપયોગ કર્યા પછી સાબુ/ડિટરજન્ટ અને પાણીથી હાથ ધોવા જોઈએ.

૧૫. બધા ખોરાક સંભાળનારાઓએ એવી છૂટક વસ્તુઓ પહેરવાનું ટાળવું જોઈએ જે ખોરાકમાં પડી શકે અને તેમના ચહેરા, માથા અથવા વાળને સ્પર્શ કરવાનું કે ખંજવાળવાનું પણ ટાળવું જોઈએ.

૧૬. સંગ્રહિત અથવા વેચાણ માટે બનાવાયેલ બધી વસ્તુઓ દૂષિતતા ટાળવા માટે યોગ્ય કવર ધરાવતી હોવી જોઈએ. ખોરાકને ફક્ત ફૂડ ગ્રેડ પ્લાસ્ટિકના કન્ટેનરમાં જ સંગ્રહિત કરવો જોઈએ, જેમ કે સ્ટીલના કન્ટેનરમાં, જેથી લીક ન થાય.

૧૭. પરિસરમાં ખાવા, ચાવવું, ધૂમ્રપાન કરવું, થૂંકવું અને નાક ફૂંકવું પ્રતિબંધિત રહેશે.

૧૮. ખોરાક દિવસની જરૂરિયાત મુજબ તૈયાર અથવા રાંધવામાં આવશે જેથી બાકી રહેલો ખોરાક ટાળી શકાય જેનો ઉપયોગ બીજા દિવસે ખાવા માટે અથવા ખોરાકમાં ઉપયોગ માટે સલામતીની ખાતરી કર્યા વિના થઈ શકે. બાકી રહેલ ઉપભોગ્ય વસ્તુઓને તેમના હેતુપૂર્વક ઉપયોગ પછી તરત જ રેફ્રિજરેટરમાં રાખવી જોઈએ.

૧૯. ખાદ્ય પદાર્થોના સંગ્રહ માટે પૂરતી સંખ્યામાં રેક્સ પૂરા પાડવામાં આવશે, જેમાં દરેક ચીજવસ્તુની સ્પષ્ટ ઓળખ હશે. શક્ય હોય ત્યાં દરેક વર્ગ માટે યોગ્ય કમ્પાર્ટમેન્ટ પણ પૂરું પાડવામાં આવશે જેથી કોઈ કોસ દૂષણ ન થાય.

૨૦. કચરો અથવા કચરાપેટી યુસ્ત ઢાંકણવાળી હોવી જોઈએ અને તેને દરરોજ સાફ કરીને સામગ્રીને નિયુક્ત સ્થળોએ સ્થાનાંતરિત કરવી જોઈએ.

21. શાકાહારી અને માંસાહારી વસ્તુઓ અલગ અલગ રાખવી જોઈએ.

22. ડાઘ, બરફના કણો અને ખોરાકના કણો દૂર કરવા માટે અઠવાડિયામાં ઓછામાં ઓછું એક વાર ફિજ સાફ કરવું જોઈએ. ફિજમાં તાપમાન 4°C - 6°C ની રેન્જમાં હોવું જોઈએ.

૨૩. વેન્ડિંગ યુનિટનું સ્થાન સ્થાનિક અધિકારીઓ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી જગ્યાએ હોવું જોઈએ અને ટ્રાફિક કે રાહદારીઓને અવરોધતું ન હોવું જોઈએ અથવા અસ્વચ્છ સ્થળોની નજીક ન હોવું જોઈએ.

i. પેટા-નિયમ ૪૮ ના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસનું શેડ્યૂલ નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૮.૧૧	ખાદ્ય ઉત્પાદક/ પ્રોસેસર/ હેન્ડલર માટે સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ	વ્યક્તિગત/ વાણિજ્યિક/ અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૪૦૦૦

ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે 'જાહેર-આરોગ્ય બાયલોઝ- 2025'

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
		આવશ્યકતાઓ.					
૨	૪૮.૧.૨	સ્ટ્રીટ ફૂડ વિક્રેતાઓ અને ઉત્પાદન/પ્રક્રિયા સિવાયના એકમો માટે સેનિટરી અને આરોગ્યપ્રદ આવશ્યકતાઓ	વ્યક્તિગત/ વાણિજ્યિક/ અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૪૦૦૦

પ્રકરણ - XV

E - કચરો અને પ્લાસ્ટિક કચરાનું વ્યવસ્થાપન વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી

૪૯. ઇ-કચરા માટે ઉત્પાદકની વિસ્તૃત જવાબદારી

આ નિયમો E - કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો 2016 ના શેડ્યૂલ-1 માં ઉલ્લેખિત ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો અથવા ઘટકોના ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, વેચાણ, ખરીદીમાં સામેલ દરેક ઉત્પાદક(ઓ), ડીલર(ઓ), સંગ્રહ કેન્દ્ર(ઓ), નવીનીકરણ કરનાર(ઓ), ડિસમન્ટલર(ઓ), રિસાયકલ કરનાર(ઓ), હરાજી કરનાર(ઓ) ગ્રાહક(ઓ) અથવા જથ્થાબંધ ગ્રાહક(ઓ) ને લાગુ પડશે.

૧. ઇ-કચરાના ઉત્પાદકમાં એવી કોઈપણ વ્યક્તિનો સમાવેશ થશે જે, વેચાણ તકનીકને ધ્યાનમાં લીધા વિના;

- પોતાના બ્રાન્ડ હેઠળ ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણોનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરવાની ઓફર કરે છે; અથવા
- અન્ય ઉત્પાદકો અથવા સપ્લાયર્સ દ્વારા ઉત્પાદિત પોતાના બ્રાન્ડ હેઠળ એસેમ્બલ ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો વેચવાની ઓફર કરે છે; અથવા
- આયાતી ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો વેચવાની ઓફર કરે છે

2. ઉત્પાદકની જવાબદારીઓમાં શામેલ હશે:-

૧) તેમના ઉત્પાદનોના 'જીવનકાળના અંત'માંથી ઉત્પન્ન થતા ઇ-કચરાના સંગ્રહ અને ખાતરી કરવી કે આવા ઇ-કચરાને રજિસ્ટર્ડ ડિસ્મેન્ટલર અથવા રિસાયકલરને ચેનલાઇઝ કરવામાં આવે. ઉત્પાદક, જરૂર મુજબ, સંગ્રહ એજન્સીઓને અધિકૃત કરીને સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશનની ખાતરી કરશે;

૨) વ્યક્તિગત રીતે અથવા સામૂહિક રીતે સંગ્રહ કેન્દ્રો અથવા ટેક બેક સિસ્ટમ્સ સ્થાપવા;

૩) પોતાના ઉત્પાદનોના 'જીવનના અંત'માંથી ઉત્પન્ન થતા ઇ-કચરાના પર્યાવરણીય રીતે યોગ્ય સંચાલનમાં સામેલ ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે એક સિસ્ટમનું ભંડોળ અને આયોજન. આવી સિસ્ટમની નાણાકીય વ્યવસ્થા પારદર્શક હોવી જોઈએ. ઉત્પાદક વ્યક્તિગત રીતે અથવા સામૂહિક યોજનામાં જોડાઈને આવી સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવાનું પસંદ કરી શકે છે;

૪) ઇ-વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ નિયમો, ૨૦૧૬ અથવા તેના કોઈપણ સુધારા હેઠળ ઉત્પાદકોને સોંપવામાં આવેલી કોઈપણ અન્ય જવાબદારી.

3. ઉત્પાદકો ઇ-વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬ અથવા તેના કોઈપણ સુધારા હેઠળ તેમને સોંપવામાં આવેલી જવાબદારીઓના સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશનને આ રીતે પૂર્ણ કરશે:-

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત કોઈપણ અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશન પદ્ધતિ. જો ઉત્પાદકોના બ્રાન્ડ્સમાંથી ઉત્પન્ન થતો ઇ-કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત કોઈપણ અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવતો હોય, તો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પર્યાવરણીય રીતે સુરક્ષિત રિસાયક્લિંગ માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા આવા કચરાના સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશન પર થયેલા ખર્ચની ભરપાઈ ઉત્પાદકો પાસેથી માંગી શકે છે.

૪૯ A) પ્લાસ્ટિક કચરા માટે ઉત્પાદકની વિસ્તૃત જવાબદારી

૧) પ્લાસ્ટિક કેરી બેગ, અને/અથવા બહુસ્તરીય પાઉચ, અને/અથવા સેચેટ્સના ઉત્પાદકો, અને/અથવા આવી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરતા બ્રાન્ડ-માલિકોએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે સૂચિત સૂચનાઓ અનુસાર, પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ નિયમો, ૨૦૧૬ અથવા તેના કોઈપણ સુધારામાં વ્યાખ્યાયિત

"વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી" હેઠળ યોગ્ય રિસાયકલિંગ માટે કચરાના સુરક્ષિત સંગ્રહ, સંગ્રહ, અલગીકરણ, પરિવહન અને ચેનલાઇઝેશન સુનિશ્ચિત કરવામાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને મદદ કરવાની રહેશે.

૨) જો આવા ઉત્પાદકો અને બ્રાન્ડ-માલિકો પ્લાસ્ટિક કચરો વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન નિયમો, ૨૦૧૬ અથવા તેના કોઈપણ સુધારામાં વ્યાખ્યાયિત "વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી" ની પરિપૂર્ણતા માટે વ્યક્તિગત રીતે અથવા સામૂહિક રીતે પોતાના સંગ્રહ કેન્દ્રો સ્થાપિત કરશે, તો તેઓએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવ્યા પછી આમ કરવું પડશે.

૩) ઉત્પાદકો પ્લાસ્ટિક કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો, ૨૦૧૬ અથવા તેના કોઈપણ સુધારા હેઠળ તેમને સોંપવામાં આવેલી જવાબદારીઓના સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશનને આ રીતે પૂર્ણ કરશે:-

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત કોઈપણ અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશન પદ્ધતિ. જો ઉત્પાદકોના બ્રાન્ડસમાંથી ઉત્પન્ન થતો પ્લાસ્ટિક કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિયુક્ત કોઈપણ અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવતો હોય, તો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પર્યાવરણીય રીતે સુરક્ષિત રિસાયકલિંગ માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અધિકૃત સંગ્રહ કેન્દ્રો દ્વારા આવા કચરાના સંગ્રહ અને ચેનલાઇઝેશન પર થયેલા ખર્ચની ભરપાઈ ઉત્પાદકો પાસેથી માંગી શકે છે.

૪) પીપીપી ધોરણે ઇ-વેસ્ટ અને પ્લાસ્ટિક કચરાના સંગ્રહ અને પ્રક્રિયામાં કોર્પોરેશન અને ઉત્પાદકોના સંયુક્ત પ્રયાસો પણ કોર્પોરેશન દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવશે.

પેટા-નિયમ નં. ૪૯ અને તેની પેટા કલમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસની સૂચિ નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૪૯	અયોગ્ય E – કચરાનું સંચાલન/વેચાણ/વેપાર /પ્રક્રિયા	વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૨	૪૯. એ	પ્લાસ્ટિક કચરાના અયોગ્ય સંચાલન/વેચાણ/વેપાર /પ્રક્રિયા	વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦

પ્રકરણ - XVI

વાયુ પ્રદૂષણનું નિવારણ અને નિયંત્રણ

પ૦. વાયુ પ્રદૂષણને કારણે જાહેર આરોગ્ય માટે ખલેલ પહોંચાડવી:

ખુલ્લા વિસ્તારમાં કોઈ પણ વ્યક્તિ અથવા તેના માલિક જાહેર આરોગ્ય માટે મુશ્કેલી ઉભી કરે છે જો-

- પરિસરમાં રહેલો કોઈપણ કચરો માન્ય ઉપકરણ સિવાય બહાર બાળવામાં આવે છે.
- કોઈપણ ચીમની અથવા ઉપકરણમાંથી અથવા પરિસરમાં રહેલા કોઈપણ અન્ય માધ્યમથી રાખ, કાંકરી, સૂટ અથવા ધુમાડો એવી રીતે અથવા માત્રામાં ઉત્સર્જિત થાય છે જે જાહેર આરોગ્ય પર પ્રતિકૂળ અસર કરવા માટે પૂરતો હોય છે.
- ઇમારત અથવા માળખાના નિર્માણ અથવા વિનાશને કારણે ધૂળ આસપાસના વાતાવરણમાં એવી રીતે અથવા માત્રામાં છોડવામાં આવે છે જે જાહેર આરોગ્ય પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે.
- કોઈપણ પ્રવૃત્તિ અથવા પ્રક્રિયાને કારણે પરિસરમાં ઉત્પન્ન થતી અને તેમાંથી ઉત્સર્જિત થતી કોઈપણ ધૂળ અને જાહેર આરોગ્ય પર પ્રતિકૂળ અસર કરવા માટે પૂરતી માત્રામાં છોડવામાં આવે છે.

51. ઘરની અંદરનું વાયુ પ્રદૂષણ:

અસંખ્ય અભ્યાસોમાં જાણવા મળ્યું છે કે તમાકુનો ધુમાડો ઘરની અંદરના વાયુ પ્રદૂષણમાં મુખ્ય ફાળો આપી શકે છે અને ધૂમ્રપાન ન કરનારાઓમાં ફેફસાના કેન્સર સહિતની બીમારીઓનું કારણ બીજા હાથનો ધુમાડો હોઈ શકે છે. ખાસ જોખમમાં બાળકો, વૃદ્ધો, હૃદય રોગ ધરાવતા વ્યક્તિઓ અને ક્ષતિગ્રસ્ત શ્વસન કાર્ય ધરાવતા વ્યક્તિઓ, જેમાં અસ્થમાના દર્દીઓ અને અવરોધક શ્વસન માર્ગના રોગ ધરાવતા લોકોનો સમાવેશ થાય છે.

જાહેર સ્થળોએ ધૂમ્રપાન પર પ્રતિબંધ; અપવાદો.

a) કોઈપણ વ્યક્તિ જાહેર સ્થળે અથવા જાહેર સભામાં ધૂમ્રપાન કરી શકશે નહીં. આ પ્રતિબંધ નીચેના કોઈપણ સ્થળોએ લાગુ પડતો નથી:

- બાર અને લાઉન્જ.
- છૂટક તમાકુની દુકાનો અને તમાકુના વ્યવસાયો.
- વ્યક્તિ અથવા કોર્પોરેશન દ્વારા ખાનગી રીતે ભાડે લેવામાં આવતી કાર.
- હોટલ અને મોટેલ દ્વારા "ધૂમ્રપાન નિષેધ" રૂમ તરીકે નિયુક્ત કરાયેલા રૂમ સિવાય, મહેમાનોને ભાડે આપવામાં આવતા હોટલ અને મોટેલ રૂમ.

b) નીચેના કોઈપણ વિસ્તારોમાં કોઈ પણ વ્યક્તિ ધૂમ્રપાન કરી શકશે નહીં:

- બાળ સંભાળ સુવિધાઓ.
- હોસ્પિટલો, આરોગ્ય સંભાળ ક્લિનિક્સ, ડોક્ટરોની ઓફિસો, ફિઝિકલ થેરાપી સુવિધાઓ અને દંત ચિકિત્સકોની ઓફિસો.
- એલિવેટર.

4. બસો, ટેક્સીકેબ અને જાહેર પરિવહનના અન્ય સાધનો.
5. ખાનગી ઓફિસો સિવાય સરકારી ઇમારતો.
6. આરામ ખંડ.
7. સર્વિસલાઇન.
8. માઇલીઘર, ગેલેરી, પુસ્તકાલયો અને સંગ્રહાલયોના જાહેર વિસ્તારો.
9. એપાર્ટમેન્ટ બિલ્ડીંગ, વરિષ્ઠ નાગરિક નિવાસસ્થાન, નર્સિંગ હોમ અને અન્ય બહુવિધ-યુનિટ રહેણાંક સુવિધાઓમાં લોબી, હોલવે અને અન્ય સામાન્ય વિસ્તારો.
10. મતદાન સ્થળો.
11. શાળાઓ અથવા અન્ય શાળા સુવિધાઓ અથવા બંધ શાળા પ્રાયોજિત કાર્યક્રમો.
12. છૂટક સંસ્થાઓ, રેસ્ટોરન્ટ્સ, છૂટક સંસ્થાઓમાં વિસ્તારો સિવાય જે જાહેર જનતા માટે ખુલ્લા નથી.
13. બહુવિધ-યુનિટ વાણિજ્યિક સુવિધાઓમાં લોબી, હોલવે અને અન્ય સામાન્ય વિસ્તારો.

"ધુમ્રપાન નિષેધ" અને "ધુમ્રપાન ક્ષેત્ર" ના ચિહ્નો લગાવવા; પ્રકરણનું ઉલ્લંઘન.

"ધુમ્રપાન નિષેધ" ચિહ્ન અથવા ચિહ્નો, અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય "ધુમ્રપાન નિષેધ" પ્રતીક, જેમાં સળગતી સિગારેટનું ચિત્રાત્મક પ્રતિનિધિત્વ હોય છે અને તેની સામે બાર હોય છે, તે મુખ્ય રીતે પોસ્ટ કરવામાં આવશે અને જ્યાં આ પ્રકરણ દ્વારા ધુમ્રપાન પ્રતિબંધિત છે ત્યાં, માલિક, સંચાલક, મેનેજર અથવા સુવિધાના હવાલામાં રહેલા અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા યોગ્ય રીતે જાળવવામાં આવશે.

52. આસપાસની હવા અને ઢગલામાં પ્રદૂષકોના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણ:

આસપાસની હવામાં વાયુ પ્રદૂષણ ફેલાવવા બદલ નીચેની બાબતો પર દંડ લાગુ પડશે:

1. કોઈપણ વાહનના એકઝોસ્ટમાંથી નીકળતા ધુમાડા અને પ્રદૂષક વાયુઓના ઉત્સર્જનને કારણે વાહન પ્રદૂષણ. દરેક વાહન માટે માન્ય "પ્રદૂષણ નિયંત્રણ હેઠળ" (PUC) પ્રમાણપત્ર હોવું આવશ્યક છે અને જારી કરનાર અધિકારી ખાતરી કરશે કે PUC માટે તપાસવામાં આવતા વાહનમાંથી ઉત્સર્જન નિર્ધારિત માન્ય ધોરણો કરતા ઓછું છે. જો જરૂરી હોય તો, વાહનને ઉત્સર્જન ધોરણોથી નીચે લાવવા માટે સેવા આપી શકાય છે.
2. મગફળી, ચણા અથવા અન્ય કોઈપણ એવી વસ્તુઓ વેચતી સ્થાનિક દુકાનો જ્યાંથી ધુમાડો અને વાયુઓનું ઉત્સર્જન થાય છે, તેમણે તેમના ઢગલાઓની ઊંચાઈ ઓછામાં ઓછી 10 મીટર રાખવી જોઈએ જેથી હવામાં પ્રદૂષકો જમીન પર સ્થિર ન થાય અથવા દરેક પ્રકારના ઉત્સર્જનને નિયંત્રિત

કરવા માટે વાયુ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ પગલાંનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. આ રોડ પેવર મશીનોને પણ લાગુ પડે છે જે વાયુ પ્રદૂષણનું કારણ બની રહ્યા છે.

3. કોઈપણ મશીન જે વસ્તુઓને બારીક પીસવા માટે વપરાય છે અને જે બારીક ધૂળ બનાવે છે તેમાં યોગ્ય વાયુ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ પ્રણાલીઓ પણ હોવી જોઈએ. આમાં એવી ખાણોનો પણ સમાવેશ થાય છે જ્યાં આવા ઉત્સર્જનનો સામનો કરવો પડે છે.
4. ઔદ્યોગિક ઉત્સર્જન વાયુ પ્રદૂષણ (નિવારણ અને નિયંત્રણ) અધિનિયમ ૧૯૮૧ અને તેના સુધારાઓ દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે અને તેઓ તેમના વાયુઓનું ઉત્સર્જન કરશે જેથી પ્રદૂષકોની સાંદ્રતા નિર્ધારિત આસપાસના હવા ગુણવત્તા ધોરણો કરતા ઓછી રહે અને રાજ્ય પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ દ્વારા નિર્દિષ્ટ ધોરણો કરતા ઓછી કણો અને વાયુઓના ઉત્સર્જનને નિયંત્રિત કરવા માટે તેમના વાયુ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ એકમો ચલાવશે. આમાં કુટીર, નાના પાયાના, મધ્યમ પાયાના અને મોટા પાયાના ઉદ્યોગો સહિત તમામ પ્રકારના ઉદ્યોગો આવરી લેવામાં આવ્યા છે.

પેટા-નિયમ નં. ૫૦-૫૨ અને તેના પેટા વિભાગોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસનું શેડ્યૂલ નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૫૦	વાયુ પ્રદૂષણને કારણે જાહેર આરોગ્ય માટે ખલેલ પહોંચાડવી	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૨	૫૦	"	વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
૩	૫૦	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૪૦૦૦	૮૦૦૦
૪	૫૧	ઇન્ડોર એર પ્રદૂષણ	વ્યક્તિગત	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
૫	૫૨	આસપાસની હવા અને ઢગલાઓમાં પ્રદૂષકોના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
૬	૫૨	"	વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
૭	૫૨	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦

પ્રકરણ – XVII

અવાજ પ્રદૂષણનું નિવારણ અને નિયંત્રણ

૫૩. ધ્વનિ પ્રદૂષણ હેઠળના ગુનાઓ: ધ્વનિ પ્રદૂષણ અને જાહેર આરોગ્ય પર તેની નકારાત્મક અસરોના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ નીચેની બાબતો આવરી લેવામાં આવી છે:

૧. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન વાહનોમાંથી ઉત્પન્ન થતો અવાજ, રસ્તાઓ અને શેરીઓ અને અન્ય જાહેર અને ખાનગી સ્થળોએ ફટાકડા ફોડવા, લાઉડ સ્પીકર્સ અથવા જાહેર સંબોધન પ્રણાલીઓનો ઉપયોગ, જે ઉચ્ચ સ્તરનો અવાજ ઉત્પન્ન કરે છે અને ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) નિયમો ૨૦૧૦ અને તેમાં કરવામાં આવેલા સુધારાઓમાં નિર્ધારિત ધોરણો કરતાં વધુ હોય તેવા અવાજ ઘટાડવા માટે પગલાં લેશે.

૨. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, હોસ્પિટલો, કોર્ટ વગેરેની આસપાસના 100 મીટરથી ઓછા ન હોય તેવા વિસ્તારને સાયલન્સ ઝોન તરીકે સૂચિત કરવામાં આવશે અને વાહનોના હોર્ન વગાડવા અથવા અન્ય કોઈપણ પદ્ધતિઓ જેના દ્વારા અવાજ ઉત્પન્ન થાય છે તેના પર પ્રતિબંધ રહેશે. આ ક્ષેત્રમાં આવા નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ, જૂથ અથવા ટોળાને દંડ કરવામાં આવશે.

૩. સંબંધિત અધિકારીઓ પાસેથી પરવાનગી મેળવ્યા પછી જ લાઉડ સ્પીકર્સ અથવા અન્ય કોઈપણ અવાજ ઉત્પન્ન કરતા ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

૪. કોઈપણ અવાજ ઉત્પન્ન કરનાર ઉપકરણનો ઉપયોગ રાત્રિના સમયે (રાત્રે ૧૦ થી સવારે ૬ વાગ્યા સુધી) કરવો જોઈએ નહીં, સિવાય કે ઓડિટોરિયમ, કોન્ફરન્સ રૂમ, કોમ્યુનિટી હોલ, બેન્કવેટ હોલ જેવા બંધ જગ્યાઓ જ્યાં સાઉન્ડપ્રૂફ બાંધકામ સિસ્ટમ હોય.

૫. રહેણાંક વિસ્તારો અથવા સાયલન્સ ઝોનમાં રાત્રિના સમયે (રાત્રે ૧૦ થી સવારે ૬ વાગ્યા સુધી) ધ્વનિ ઉત્સર્જિત બાંધકામ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.

૬. ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) નિયમો ૨૦૧૦ માં ઉલ્લેખિત માપદંડો અને તેમાં કરવામાં આવેલા સુધારા લાગુ પડશે અને તેનું ઉલ્લંઘન કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ આમ કરવા બદલ દંડને પાત્ર થશે.

પેટા-નિયમ નં. ૫૩ અને તેની પેટા કલમોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસની સૂચિ નીચે મુજબ રહેશે:

ગુજરાત રાજ્યના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે 'જાહેર-આરોગ્ય બાયલોઝ- 2025'

અનુ નંબર	બાય લો નં.	ગુનો	લાગુ પડે છે	સમાધાન ફી		વહીવટ ચાર્જ	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૫૩	ધ્વનિ પ્રદૂષણ હેઠળના ગુનાઓ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૨	૫૩	"	વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
૩	૫૩	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦

પ્રકરણ - XVIII

જાહેર આરોગ્ય જાળવવા માટે સ્મશાનગૃહ, કતલખાના અને અન્ય વેપાર માટેની આવશ્યકતાઓ

54. સ્મશાનગૃહ માટેની આવશ્યકતાઓ:

54.1 અગ્નિસંસ્કાર અથવા બાળવું:

પ્રાચીન સમયમાં અગ્નિસંસ્કાર એ સામાન્ય પ્રથા હતી એમ કહી શકાય, સિવાય કે ઇજિપ્તમાં, જ્યાં મૃતદેહોને દહન કરવામાં આવતા હતા; જુડિયામાં, જ્યાં તેમને કબરોમાં દફનાવવામાં આવતા હતા; અને ચીનમાં, જ્યાં તેમને જમીનમાં દફનાવવામાં આવતા હતા. અગ્નિસંસ્કાર એ મૃતકોના નિકાલની સૌથી સંતોષકારક પદ્ધતિ છે, અને મોટાભાગના હિન્દુઓમાં આ જૂની સ્થાપિત પ્રથા છે, જેઓ ખુલ્લા હવામાં ચિતા પર શરીરને બાળી નાખે છે. આ પદ્ધતિ દ્વારા શરીરને લગભગ ત્રણ કલાકમાં ગંધહીન રાખમાં ઘટાડી દેવામાં આવે છે. મૃતદેહોને નદીના કિનારે અથવા નદીના કિનારે અને નદીની ગેરહાજરીમાં, કોઈ ટાંકીના કિનારે અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવે છે. પુખ્ત વ્યક્તિના મૃતદેહને સંપૂર્ણપણે ખાઈ જવા માટે જરૂરી બળતણ લગભગ 180 કિલો છે. નિયમ પ્રમાણે, મૃતદેહો લાકડાથી એટલા ઢંકાયેલા હોય છે કે ખૂબ જ ઓછા જોઈ શકાય છે. થોડા અંતરે ગંધ ભાગ્યે જ અનુભવાય છે, અને જો સ્થળ દિવાલથી ઘેરાયેલું હોય તો પડોશમાં ઉપદ્રવ ઓછો થઈ જાય છે. જેઓ ગંધ છુપાવવા અને અગ્નિને પોષવા માટે સામાન્ય બળતણ ઉપરાંત ચંદનના લાકડા અને ઘીનો ઉપયોગ કરી શકે છે. કમનસીબે, આ દેશમાં ખાસ કરીને ગરીબ વર્ગો દ્વારા બાળવાની પ્રથામાં સ્વચ્છતા અને સૌંદર્યલક્ષી બંને બાબતોમાં સુધારા માટે ઘણી જગ્યા બાકી છે. બળતણ મોઢું હોવાથી, મૃતદેહોને ઘણીવાર યોગ્ય રીતે બાળવામાં આવતા નથી અને અડધા બળી ગયેલા મૃતદેહોને નદીના પ્રવાહમાં ફેંકી દેવામાં આવે છે.

મોટા શહેરોમાં, રોગચાળા દરમિયાન મૃતદેહોનો નિકાલ કરવાની સાંસ્કૃતિક રીતને કારણે અગ્નિ સંસ્કારનું મહત્વ વધી જાય છે, કારણ કે અગ્નિ કબ્રસ્તાનમાં રહી શકે તેવા ચેપના બધા નિશાનોને દૂર કરે છે. સળગતી જમીન પણ ઓછી જગ્યા રોકે છે. સળગતી જમીનમાંથી આવતો ધુમાડો અને ગંધ, ખાસ કરીને જ્યારે તે સંપૂર્ણ રીતે કાર્યરત હોય છે, તે સૂચવે છે કે આગનું તાપમાન અપૂરતું છે અને ગરમીનો બગાડ થઈ રહ્યો છે. ખુલ્લી આગ તેની ગરમી શરીર પર કેન્દ્રિત કરી શકતી નથી, અને ધુમાડો સાબિત કરે છે કે હવા પુરવઠો ખામીયુક્ત છે. શરીરને ઝડપથી, સંપૂર્ણપણે અને ગુના વિના ભસ્મ કરવા માટે, શરીરને તેમાં મૂકવામાં આવે તે પહેલાં અગ્નિ તેના ઉચ્ચતમ તાપમાન સુધી પહોંચવું જોઈએ, અને આ ફક્ત ત્યારે જ શક્ય છે જ્યારે તે યોગ્ય રીતે બાંધેલી ભઠ્ઠામાં બંધ હોય.

બધા જ અગ્નિ ઘાટો રાત્રે યોગ્ય રીતે પ્રકાશિત હોવા જોઈએ અને ઊંચી દિવાલોથી ઘેરાયેલા હોવા જોઈએ. પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને માટે આરામ ખંડ પૂરા પાડવા જોઈએ. મૃત્યુ રજિસ્ટર એક જવાબદાર વ્યક્તિના હવાલે રાખવું જોઈએ જે નામ, ઉંમર, લિંગ, મૃત્યુનું કારણ અને ઉપસ્થિત ચિકિત્સકનું નામ નોંધશે. બળતણ પુરવઠાની વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ અને "ગુંબજ" (ઉપયોગકર્તાઓ) હંમેશા ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ જેમની પાસે નજીકમાં નિવાસસ્થાન હોવા જોઈએ.

એક સંપૂર્ણ અગ્નિ સંસ્કાર ભઠ્ઠામાં બારીક તૂટેલા ક્વાર્ટઝનો પવંગ હોવો જોઈએ, જે સાત ફૂટ લાંબો અને અઠ્ઠાવીસ ઇંચ પહોળો હોવો જોઈએ, જે નીચેથી ગેસ અને હવાના મિશ્રણથી પૂરો પાડવામાં આવે છે, જે યોગ્ય રીતે ગોઠવવામાં આવે ત્યારે દૃશ્યમાન જ્યોત વિના બળે છે, જેનાથી ક્વાર્ટઝ પવંગ લગભગ સફેદ ગરમ બને છે, ૧૬૫૦°C તાપમાન પાણીને તેના તત્વોમાં વિઘટિત કરશે અને બધા જૈવિક પદાર્થોનો ઉપયોગ કરશે. ભઠ્ઠા ઉપર એક છિદ્રથી બંધ હોવી જોઈએ જેથી અદ્રશ્ય અને ગંધહીન ઉત્પાદનો બહાર નીકળી શકે અને બાકી રહેલો અવશેષ હાડકાંમાંથી સફેદ ચૂનોનો થોડો જથ્થો હશે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જો આ મૃતદેહોને અગ્નિદાહ આપવામાં આવે તો ગુનેગારો છટકી ગયા હોત. મૃત્યુ પ્રમાણપત્રોનો ફરજિયાત ઉપયોગ આને ઘણી હદ સુધી ઘટાડવામાં મદદ કરશે. પરંતુ ગુના શોધવાનો સમય શરીરનો નિકાલ થયા પછીનો નથી, પરંતુ તે

પહેલાંનો છે. તાંબુ, આર્સેનિક વગેરે જેવા ઝેર રાખ અથવા લાકડાના સળગેલા ટુકડાઓમાંથી શોધી શકાય છે. આધુનિક વિશ્વમાં, પરંપરાગત સળગતા ઘાટોને બદલે પર્યાવરણને અનુકૂળ ઇલેક્ટ્રિક સ્મશાનગૃહનો મોટાભાગે ઉપયોગ થાય છે.

પ૪.૨ પૃથ્વી દફન:

દફનવિધિનો હેતુ ઝડપી વિસર્જન અને સંપૂર્ણ ઓક્સિડેશન હોવાથી, આ હેતુ માટે સૌથી યોગ્ય માટી રેતાળ અથવા ચૂનાવાળી હોવી જોઈએ. આ વાજબી રીતે છિદ્રાળુ અને હલકી હોવી જોઈએ, અને કુદરતી રીતે અથવા કૃત્રિમ રીતે 8 ફૂટની ઊંડાઈ સુધી પાણીનો નિકાલ કરવામાં આવે. માટીની માટી ખરાબ છે કારણ કે તેનો યોગ્ય રીતે નિકાલ થઈ શકતો નથી, અને સૂકા હવામાનમાં સડોના ઉત્પાદનો તિરાડોમાંથી બહાર નીકળી જાય છે. આ જ વાંધો ચૂનાવાળી માટી પર લાગુ પડે છે. મૃતકોના નિકાલ માટે દફનવિધિ ખૂબ ખર્ચાળ પદ્ધતિ છે; જમીન ખરીદવાના પ્રારંભિક ખર્ચ ઉપરાંત, સ્થાપના, માળખાકીય સમારકામ વગેરે માટે વારંવાર ખર્ચ થાય છે.

સ્મશાનભૂમિની પસંદગી કરતી વખતે નીચેના મુદ્દાઓનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ:

૧. પૂર આવવાની સંભાવના ધરાવતી જમીનો અયોગ્ય છે.
૨. જમીન ઊંચી ન હોવી જોઈએ, કારણ કે કુદરતી ટ્રેનેજ પાણી પુરવઠાને નીચા સ્તરે પ્રદૂષિત કરી શકે છે.
૩. વિસ્તારને પ્લોટમાં ચિહ્નિત કરવા જોઈએ, અને અનુકૂળ અંતરાલો પર રસ્તાઓ પૂરા પાડવા જોઈએ.
૪. આ વિસ્તાર ભવિષ્યની ઇમારતોની સીમાની બહાર હોવી જોઈએ. જમીન રહેઠાણોને અડીને ન હોવી જોઈએ, અને મૃતદેહોના વિઘટન દરમિયાન છોડવામાં આવતા કાર્બોનિક એસિડને શોષી લેવા માટે વૃક્ષો અને છોડવાઓ વાવવા જોઈએ.

ભીડભાડવાળા કબ્રસ્તાનો વિસ્તારના લોકોના સ્વાસ્થ્યને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે

- (a) હવાનું દૂષણ; (b) વિઘટનના ઉત્પાદનો દ્વારા પાણીનું દૂષણ; અને (c) ચોક્કસ જીવો દ્વારા પાણી પુરવઠાનું દૂષણ.

એક કોટાહ (૭૨૦ ચો.ફૂટ) જમીન માટે ૬ ફૂટ બાય ૨ ૨/૧ ફૂટ અને વચ્ચે ૪ ફૂટની જગ્યા ધરાવતી પૂર્ણ કદની બિન-ચણતર કબરોની સંખ્યા, એક વીધા માટે ફક્ત બાર અથવા બસો ચાલીસ હશે. જો ભવિષ્યમાં કબરોને ખલેલ પહોંચાડ્યા વિના મધ્યવર્તી જગ્યાઓનો ઉપયોગ કરી શકાય, તો એક વીધામાં કુલ ૪૮૦ મૃતદેહો સમાવી શકાશે. મોટાભાગના શહેરોમાં, સામાન્ય રીતે, દસ વર્ષથી વધુ ઉંમરના બાળકો માટે પૂર્ણ કદની બિન-ચણતર કબરો માટે ૭ ફૂટ બાય ૪ ફૂટ; દસ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો માટે ૫ ફૂટ બાય ૩ ફૂટ; અને એક વર્ષથી ઓછી ઉંમરના શિશુઓ માટે ૩ ફૂટ બાય ૨% ફૂટ ફાળવવામાં આવે છે.

આ વિસ્તારને પ્લોટ અને કબરોમાં ચિહ્નિત કરવો જોઈએ, જે નિયમિત લાઇનમાં બનાવવામાં આવે અને અનુકૂળ અંતરાલો પર રસ્તાઓ હોય. ઊંડા દફન કરવાનું ટાળવું જોઈએ, અને જમીનના પાણીના સ્તર અને મૃતદેહો વચ્ચે ઓછામાં ઓછું 2 ફૂટનું સ્થાન છોડવું જોઈએ. હકીકતમાં, માટીની નીચે દરેક ફૂટ ઊંડાઈ માટે જરૂરી દ્રાવણ માટે એક વર્ષ લાગે છે. ધાતુ અથવા મજબૂત લાકડાના શબપેટીઓ, ઈંટની કબરો અથવા તિજોરીઓનો ઉપયોગ લાંબો સમય સુધી શરીરને સાચવવામાં મદદ કરે છે અને આમ તેમના યોગ્ય દ્રાવણ અને ઓક્સિડેશનમાં દખલ કરે છે. મૃતદેહોને સરળતાથી નાશ પામેલા શબપેટીઓમાં દફનાવવા જોઈએ, જે પૃથ્વીની સપાટીથી 3 થી 5 ફૂટ નીચે હોય છે, જ્યાં સૂક્ષ્મજીવો પુષ્કળ પ્રમાણમાં હોય છે. મુહમ્મદ કોઈ શબપેટીનો ઉપયોગ કરતા નથી; તેથી શબપેટીઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તેના કરતાં શરીર વધુ ઝડપથી વિઘટન પામે છે. ખૂબ છીછરા દફન ટાળવું જોઈએ, કારણ કે શિયાળ અથવા અન્ય પ્રાણીઓ દ્વારા કબરો ખોદવામાં આવે છે, અને બધા કિસ્સાઓમાં તેમને મજબૂત વાડ દ્વારા સુરક્ષિત રાખવું જોઈએ. નરમ ભાગો અદૃશ્ય થવામાં લગભગ એક વર્ષ લાગે છે.

પપ. કતલખાનાઓ માટેની આવશ્યકતાઓ:

કતલખાનાઓ એવી જગ્યાઓ છે જ્યાં માનવ વપરાશ માટે બનાવાયેલ પ્રાણીઓનું માંસ મારી નાખવામાં આવે છે. તેથી માંસની સ્વચ્છતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે કતલખાનાઓની સ્વચ્છતા ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.

પપ.૧ માંસનું નિરીક્ષણ:

માંસના ગ્રાહકોના સ્વાસ્થ્યના હિતમાં માંસનું નિરીક્ષણ એ સૌથી મહત્વપૂર્ણ પ્રવૃત્તિ છે; કારણ કે કેટલાક પ્રાણીઓના ચેપ માંસ દ્વારા મનુષ્યમાં ફેલાય છે. આ હેતુ માટે કતલ કરવાના પ્રાણીઓમાં રોગોનું વહેલું નિદાન કરવા માટે સક્ષમ વ્યક્તિ દ્વારા કતલખાનાઓનું વિગતવાર નિરીક્ષણ કરવાની જરૂર છે, જે સત્તાવાળાઓને તાત્કાલિક જરૂરી પગલાં લેવા સક્ષમ બનાવશે.

માંસના નિરીક્ષણ માટે, કાર્યક્ષમ માંસ નિરીક્ષણ પ્રણાલી માટે તાલીમ પામેલા માંસ નિરીક્ષકોની નિમણૂક કરવાની જરૂર છે. માંસ નિરીક્ષક પ્રાધાન્યમાં લાયક પશુચિકિત્સક હોવો જોઈએ જેની પાસે ખાસ તાલીમ અને અનુભવ હોવો જોઈએ, કારણ કે તે પ્રાણીઓમાં ચેપી રોગોથી સારી રીતે પરિચિત હોવો જોઈએ. માંસ નિરીક્ષણ માંસ ગ્રાહકોમાં રોગ અટકાવવાના હિતમાં હાથ ધરવામાં આવતું હોવાથી, માંસ નિરીક્ષકો/કતલખાનાના ઇન્ચાર્જ, જાહેર આરોગ્ય વિભાગના અધિકારીઓ, જે ગ્રાહકોના સ્વાસ્થ્ય માટે જવાબદાર છે, વચ્ચે ગાઢ સહયોગ હોવો જરૂરી છે.

ગ્રાહકોને સ્વસ્થ માંસનો પુરવઠો પૂરો પાડવાના ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે, મ્યુનિસિપલ અથવા સરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા કતલખાના ચલાવવાની જરૂર છે, જેથી સારી માંસ નિરીક્ષણ સેવાઓ સ્થાપિત થઈ શકે અને યોગ્ય સેનિટરી નિયંત્રણ પણ થઈ શકે. જે વ્યક્તિ પ્રાણીની કતલ કરવા માંગે છે તેને પરમિટ/લાઈસન્સ આપી શકાય છે અને ફી ચૂકવીને પ્રાણીની કતલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય છે. આમ, કતલખાનાને અસરકારક, સ્વચ્છ પદ્ધતિઓ અને યોગ્ય વ્યવસ્થા માટે જરૂરી આધુનિક સાધનોથી સારી રીતે જાળવવામાં આવવું જોઈએ.

માંસ નિયંત્રણની મુખ્ય પ્રવૃત્તિ કતલ કરવાના પ્રાણીઓની પૂર્વ અને પોસ્ટમોર્ટમ તપાસ છે. તેથી, જો કતલ કરવાના પ્રાણીને અસરગ્રસ્ત અથવા પીડિત હોવાની શંકા હોય તો તેને બાકીના પ્રાણીઓથી અલગ કરવામાં આવે છે. જે પ્રાણીઓમાં ખાસ કરીને ખતરનાક રોગોના લક્ષણો દેખાય છે અને જેઓ મૃત્યુ પામી રહ્યા છે તેમને સંપૂર્ણપણે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે અને બાકીના પ્રાણીઓને અલગથી કતલ કરવામાં આવે છે, જેના પર અલગ પોસ્ટમોર્ટમ નિરીક્ષણ કરવામાં આવે છે.

જે રોગો માટે પ્રાણીઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે તેમાં ક્ષય રોગ, એન્થ્રેક્સ, એકિટનોમાસીટીસ, ટેપવોર્મ સિસ્ટ, સેપ્ટિક ચેપ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

કતલખાનાઓમાં યોગ્ય સ્વચ્છતા પ્રાપ્ત કરવા માટે નીચેની શરતોનું પાલન કરવું જરૂરી છે.

૧. કતલખાનું રહેણાંક વિસ્તારથી દૂર હોવું જોઈએ. કતલખાનાનો લોટ અને દિવાલો ૬ ફૂટ સુધી અભેદ હોવી જોઈએ, જેથી તેને સાફ કરવું સરળ બને.

૨. કતલખાના દરમિયાન એકત્ર કરાયેલું લોહી, કચરો વગેરે જાહેર ગટરમાં ન છોડવા જોઈએ પરંતુ તેને યોગ્ય કન્ટેનરમાં અલગથી એકત્રિત કરીને નિકાલ કરવો જોઈએ, જેમ કે સંરક્ષણ વિભાગ.

૩. કતલખાનામાં પ્રાણીનો સ્વતંત્ર, પૂરતો અને સતત પુરવઠો હોવો જોઈએ.

૪. માંસને ઉંદર અને માખી-પ્રતિરોધક રૂમમાં સંગ્રહિત કરવું જોઈએ.

૫. જો રાત્રિ સંગ્રહ જરૂરી હોય તો રૂમનું તાપમાન ૫૦ °C થી નીચે રાખવું જરૂરી છે.

૬. પ્રાણીઓની કતલ કર્યા પછી પરિસરને સારી રીતે ધોવા અને જંતુમુક્ત કરવું જોઈએ.

પપ.૨ કતલખાનાનું નિરીક્ષણ:

કતલખાનું નીચાણવાળા વિસ્તારમાં ન હોવું જોઈએ. ઇમારતમાં યોગ્ય પ્લિનથ હોવી જોઈએ. તે શહેરની બહાર, વહેતા પાણી અથવા સમુદ્રની નજીક હોવી જોઈએ. તે શહેરથી થોડા અંતરે અથવા વહેતા પાણી અથવા સમુદ્રની નજીક હોવી જોઈએ. તે રેલ્વે લાઇનથી થોડા અંતરે હોવું જોઈએ, જ્યાંથી તે શક્ય હોય તો જોડાયેલ હોવું જોઈએ. સ્થળ પસંદ કરતી વખતે પ્રવર્તમાન પવનનો વિચાર કરવો જોઈએ. સ્થાન એવું હોવું જોઈએ કે પ્રાણીઓની કતલ ખૂબ જ ઓછા લોકો જોઈ શકે. તે ગટરના નિકાલના સ્થળ અને કોઈપણ દુર્ગંધયુક્ત જગ્યાથી દૂર હોવું જોઈએ. તે એરપોર્ટથી ઓછામાં ઓછું ૩ કિમી દૂર હોવું જોઈએ, કારણ કે કતલખાના પક્ષીઓને આકર્ષે છે અને ઉડાન ભરતી વખતે અથવા ઉતરાણ કરતી વખતે વિમાનો સાથે અકસ્માત થવાની સંભાવના રહે છે. ઇમારત ઉંદર-પ્રૂફ હોવી જોઈએ, અને ફૂતરાઓને કમ્પાઉન્ડમાં પ્રવેશતા અટકાવવા જોઈએ. ખાનગી જગ્યા અથવા પાણીના કબ્બાટ અને કતલખાના સાથે કોઈ સીધો સંપર્ક ન હોવો જોઈએ.

બાંધકામનું આયોજન કરતી વખતે, દરેક વર્ગના પ્રાણીઓના મહત્તમ દૈનિક મૃત્યુ અને ખાધ અને અખાધ ઉપ-ઉત્પાદનોના સૂચિત નિકાલ અને સારવારની ખાતરી કરવી જોઈએ. ઉપ-ઉત્પાદનોમાં ચામડા, ગ્રંથીઓ, લોહી અને નિષેધ માંસ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. પાણીનો પૂરતો પુરવઠો, ગટરના નિકાલ માટે પૂરતી સુવિધાઓ, વીજળી પુરવઠો, અને જો શક્ય હોય તો, ગેસ પુરવઠો અને સારી રસ્તાની સુવિધાઓ આવશ્યક આવશ્યકતાઓ છે. જાહેર કતલખાનાને કતલખાનું કહેવામાં આવે છે.

નીચેના ઘટકોનું નિરીક્ષણ કરવામાં આવે છે:

1. કતલ પહેલાં પ્રાણીઓને રાખવામાં આવતા કબ્બાટ અથવા વાડા.
2. આઇસોલેશન બ્લોક (રોગી પ્રાણીઓ અથવા શંકાસ્પદ પ્રાણીઓ માટે)
3. કતલખાના
4. રસોઈ હોલ
5. છુપાવો અને ચામડાની દુકાન
6. કટલરી
7. ઓફિસ અને કન્ડિન્ડ મીટ રૂમ
8. કતલખાના

કતલખાનાના સંદર્ભમાં, ખાતર ઘર, ઓફલ હાઉસ, પાણીના કબ્બાટ, જંતુનાશક રહેવાની વ્યવસ્થા, બોઇલર હાઉસ, કસાઈઓ માટે શૌચાલય અને જો શક્ય હોય તો, એક ઇન્સિનેટર, રેફ્રિજરેટર અને જંતુનાશક યંત્રની વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ. આ ઉપરાંત, અધિકારીઓ અને નિરીક્ષણ કર્મચારીઓ માટે રહેઠાણ હોવું જોઈએ. કસાઈઓ દ્વારા પશુ માલિકો પાસેથી પ્રાણીઓ ખરીદવા માટે વિશાળ પશુ આંગણું હોવું જોઈએ. આંગણું ઘાસથી ઢંકાયેલું હોવું જોઈએ અને સંરક્ષણ અને દૈનિક કચરો અને છાણ દૂર કરવા માટે વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ. કતલખાના માટે લાવવામાં આવેલા પ્રાણીઓનું નિયમિત નિરીક્ષણ કરવું જોઈએ અને ચેપી રોગોથી પીડાતા પ્રાણીઓને મારી નાખવા જોઈએ અને તેમના શરીરને બાળીને નાશ કરવા જોઈએ. આનાથી અન્ય પ્રાણીઓમાં રોગ ફેલાતો અટકાવી શકાશે. નિષિદ્ધ માંસનો પણ નાશ કરવો જોઈએ. શક્ય હોય ત્યાં સુધી, શંકાસ્પદ ચેપી રોગોવાળા પ્રાણીઓને પશુ આંગણામાં મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. પૂરતો મોટો અને અનુકૂળ નિરીક્ષણ વિસ્તાર પૂરો પાડવો જોઈએ. તે બધી બાજુઓ પર ખુલ્લા રેમ્પ હોઈ શકે છે, પરંતુ યોગ્ય રીતે મોકળો અને પાણીનો નિકાલ થવો જોઈએ. નિરીક્ષણ શેડના સંદર્ભમાં, યોગ્ય રીતે સજ્જ પ્રયોગશાળા જરૂરી છે.

યોગ્ય રીતે બાંધેલા શેડમાં રાખવા જોઈએ જ્યાં પ્રાણીઓને પૂરતો આરામ મળે. આરામ કર્યા પછી, તેઓ સારું અને સામાન્ય માંસ પૂરું પાડે છે. થાક માંસના પોષક મૂલ્યને ઘટાડે છે. લેરેજ સ્ટોલ અથવા વાડા ખૂબ મોટા ન હોવા જોઈએ, જેથી ચેપી રોગોના કિસ્સામાં, ચેપને નિયંત્રિત કરી શકાય અને જીવાણુ નાશકક્રિયા વધુ સરળ બને. તેથી, લેરેજ સ્ટોલના ફ્લોર યોગ્ય રીતે મોકળો અને પાણી-યુસ્ત અને પાણી નિકાલ કરવા જરૂરી છે. દિવાલો પણ સુંવાળી અને બિન-શોષક, 6 ફૂટની ઊંચાઈ સુધી અભેદ બનાવવી જોઈએ. દિવાલોના ખૂણા ગોળાકાર હોવા જોઈએ. ઢોર, મરઘાં અને ડુક્કર માટે લેરેજ સવલત અલગ હોવી જોઈએ. ઢોર અને ઘેટાં અથવા ઘેટાં અને ડુક્કરને એકસાથે રાખી શકાય છે, પરંતુ ઢોર અને ડુક્કરને એકસાથે નહીં. ઢોર ડુક્કરની સાથે સારી રીતે આરામ કરતા નથી.

રેલિંગના રેલિંગ એકબીજાથી 6 ઇંચથી વધુ દૂર ન હોવા જોઈએ, જેથી પ્રાણીઓ તેમના પર સીસા મૂકીને તેમના માથા રેલિંગમાં લગાવી ન શકે. લેરેજ શેડમાં પ્રાણીઓ માટે ખોરાક અને પાણીનો પૂરતો પુરવઠો હોવો જોઈએ. જ્યાં સુધી તેમને કતલ માટે લઈ જવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમને સારી રીતે ખવડાવવું જોઈએ. સંગ્રહ માટે પૂરતી જગ્યા હોવી જોઈએ. પશુઓ માટે 3-3-દિવસનો ઘાસ અને સ્ટ્રો અને ડુક્કર અને ઘેટાં માટે 2-2-દિવસનો ખોરાક પૂરતો રાખવો પૂરતો માનવામાં આવે છે. મૃત પ્રાણીઓને ઝડપથી દૂર કરવા માટેની વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ.

પ્રાણીઓના કતલના નિયમો (ફૂરતા નિવારણ) અનુસાર અને માનવતાવાદી દૃષ્ટિકોણથી, પ્રાણીઓને દિવસમાં બે વાર ખોરાક આપવો જોઈએ, સિવાય કે કતલના દિવસે સવારે અથવા કતલના દિવસે સવાર પહેલા બપોર. નાના પ્રાણીઓ, જે ઘન ખોરાક લેવા માટે અસમર્થ હોય, તેમને શક્ય તેટલી વહેલી તકે કતલ કરવી જોઈએ.

પશુ આંગણું, નિરીક્ષણ શેડ, લેરેજ શેડ અને વેઇટિંગ પેનને કતલખાનાથી ઊંચી દિવાલથી સંપૂર્ણપણે અલગ કરવા જોઈએ. કતલની રાહ જોઈ રહેલા પ્રાણીઓને શક્ય હોય ત્યાં સુધી કતલખાનાના દૃશ્ય અથવા ગંધથી દૂર રાખવા જોઈએ.

કતલખાના અથવા કતલખાનાનો કતલખાનો નક્કર અને મજબૂત સામગ્રીથી બનેલો હોવો જોઈએ, દિવાલો અને ફ્લોર ટકાઉ, અભેદ અને બિન-શોષક હોવા જોઈએ, દિવાલોની આંતરિક સપાટી 10 ફૂટની ઊંચાઈ સુધી સુંવાળી અને વોટરપ્રૂફ હોવી જોઈએ, ખૂણા ગોળાકાર હોવા જોઈએ. દિવાલોને દરરોજ નળીના પાઇપથી ધોવા જોઈએ. જો અંદરની સપાટી સફેદ તેલના રંગથી રંગવામાં આવે છે, તો તે ગંદકી અને ધૂળ બતાવશે અને સારી પ્રકાશ પણ પ્રતિબિંબિત કરશે. જો સફેદ ટાઇલ્સ અથવા માર્બલ સ્લેબ દિવાલો પર ચોંટાડવામાં આવે તો તે શ્રેષ્ઠ છે. ફ્લોર કઠણ, કઠિન અને પાણી-યુસ્ત હોવો જોઈએ, ચારે બાજુ ઢાળ હોવો જોઈએ અને સૌથી નીચા બિંદુએ ડ્રેઇન હોવું જોઈએ. ડ્રેઇનમાંથી કતલખાનામાં આવતા દુર્ગંધયુક્ત વાયુઓને ટાળવા માટે ડ્રેઇનમાં ગલી ટ્રેપ આપવો જોઈએ.

ફ્લોર એવો હોવો જોઈએ કે ભારે વસ્તુઓ પડવાથી કે પ્રાણીઓના મારથી તૂટવા કે તિરાડ પડવાથી બચી શકાય, પરંતુ ફ્લોર સરળ અને લપસણો ન હોવો જોઈએ. દિવાલોના ગોળાકાર ખૂણા ગંદકી અને ધૂળના સંગ્રહને અટકાવશે. પાણીનો પુરવઠો સારો અને પુષ્કળ હોવો જોઈએ. ડ્રેનેજ સૌથી આધુનિક લાઇન પર હોવું જોઈએ, અને ગટર, નદી અથવા જમીનમાં છોડતા પહેલા ગટરના પાણીને જૈવિક રીતે શુદ્ધ કરવું જોઈએ. કતલખાનાનો પાણી પુરવઠો પ્રતિ પશુ કતલ 150 ગેલન (710 લિટર) ના આધારે અંદાજવામાં આવે છે. કપડાં, છરીઓ અને અન્ય સાધનોના જીવાણુ નાશકક્રિયા માટે જોગવાઈ કરવી જોઈએ.

કતલખાનામાં દરવાજા, બારીઓ અને સ્કાયલાઇટ્સ દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રકાશ અને હવાની અવરજવર હોવી જોઈએ. દરવાજા અને બારીઓમાં આપોઆપ બંધ થતા 'ફ્લાય-પ્રૂફ શટર' હોવા જોઈએ. બારીઓ ફ્લોરથી 6 ફૂટથી ઉપર હોવી જોઈએ.

શબ એટલે હાડપિંજર, સ્નાયુ અને ચરબી. ઓફલ એટલે પ્રાણીઓનું માથું અને આંતરિક અવયવો.

પ્રાણીઓને એકાદ દિવસ માટે નિરીક્ષણ હેઠળ રાખવામાં આવે છે, અને પછી ફક્ત સ્વસ્થ પ્રાણીઓની કતલ કરવામાં આવે છે. પ્રાણીની કતલ કર્યા પછી, નિરીક્ષકો શબ અને તેના અવશેષોનું નિરીક્ષણ કરે છે, અને માનવ વપરાશ માટે યોગ્ય શબ પર કતલખાનાનું ચિહ્ન લગાવવામાં આવે છે.

ચેપી રોગોથી પીડાતા વ્યક્તિઓને કતલખાનામાં કામ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. ચામડી, ચરબી, શિંગડા, આંતરડા વગેરે તે જ દિવસે દૂર કરવા જોઈએ.

પપ.૩ પ્રાણીઓની કતલ કરવાની પદ્ધતિઓ

તે 'ઝટકા પદ્ધતિ' દ્વારા અથવા 'હલાલ પદ્ધતિ' દ્વારા કરી શકાય છે.

'ઝટકા પદ્ધતિ' માં, માથું અને શરીર એક જ ઝટકાથી અલગ થઈ જાય છે, હૃદય ધબકતું બંધ થઈ જાય છે, અને તેથી લોહી માંસના માંસ અને શબમાં રહે છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે આ મટન સ્વાદિષ્ટ છે, પરંતુ તે ખૂબ જ ઝડપથી વિઘટિત થાય છે.

'હલાલ પદ્ધતિ' માં, કરોડરજ્જુને કાપ્યા વિના ગળું કાપી નાખવામાં આવે છે. હૃદય ધબકતું રહે છે, અને મોટાભાગનું લોહી ગળાની કાપેલી ધમનીઓ દ્વારા બહાર કાઢવામાં આવે છે. આ પ્રકારનું માંસ લાંબા સમય સુધી વિઘટન વિના રહી શકે છે, અને તેને સાચવી શકાય છે.

ખાનગી કતલખાનાઓને નિરુત્સાહિત કરવા જોઈએ, સિવાય કે માલિકો તેમના વિવેકપૂર્ણ સંચાલન માટે જરૂરી ગેરંટી આપે અને સ્થાનિક અધિકારીઓને જવાબદાર હોય.

પપ.૪ માંસ, બીફ અને ડુક્કરના માંસની દુકાનો માટેના સામાન્ય ધોરણો:

૫. ફ્લોર અને દિવાલો અભેદ સામગ્રીથી બનેલા અને સારી રીતે સમારકામ કરેલા હોવા જોઈએ.
૬. ગંદા પાણીને ડ્રેનેજ સાથે યોગ્ય રીતે જોડવું જોઈએ.
૭. દુકાન માટે મ્યુનિસિપલ પાણીનું જોડાણ લેવું જોઈએ.
૮. દિવાલોને ચૂનાથી ધોવા અને લાકડાના કામનું રંગકામ કરવું જોઈએ.
૯. દુકાનોને દરરોજ ધોઈને સ્વચ્છ રાખવી જોઈએ. ફર્નિચર પણ દરરોજ ધોવા જોઈએ, દુકાન સારી રીતે પ્રકાશિત અને બારીઓ વગેરે સાથે હવાની અવરજવરવાળી હોવી જોઈએ.
૧૧. દુકાનને મહિનામાં એકવાર મ્યુનિસિપલ એજન્સી દ્વારા જંતુમુક્ત કરવી જોઈએ.
૧૨. માંસ બીફ અથવા ડુક્કરનું માંસ જે પર મ્યુનિસિપલ ચિહ્ન સ્ટેમ્પ થયેલ નથી, તેને દુકાનમાં વેચાણ માટે રાખવું જોઈએ નહીં અને તેને ઢાંકીને લાવવું જોઈએ.
૧૩. મૃતદેહો રાખવા માટે પૂરતા હુક્સ હોવા જોઈએ.
૧૪. ચેપી રોગોથી પીડાતા વ્યક્તિઓને દુકાનમાં પ્રવેશવાની મનાઈ હોવી જોઈએ.
૧૫. દુકાનમાં અયોગ્ય માંસ, બીફ અથવા ડુક્કરનું માંસ જમ કરવામાં આવશે અને તેને મ્યુનિસિપલ સ્ટાફ દ્વારા નાશ કરવામાં આવશે, અને જમ કરાયેલ માલનો નાશ કરવામાં આવશે.

પદ. બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂનના વેપાર માટેની આવશ્યકતાઓ:

૧. આવા બધા બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂન્સ પૂરતા કદના હોવા જોઈએ અને ફ્લોર સ્પેસ ૧૦' X ૧૦' થી ઓછી ન હોવી જોઈએ અને ૯ ફૂટથી ઓછી ન હોવી જોઈએ. તે યોગ્ય રીતે લાઇટિંગ અને વેન્ટિલેટેડ હોવા જોઈએ અને આરોગ્ય અધિકારી દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવશે.
૨. બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂનનો આખો ફ્લોર પેલ્ડ અથવા મટિરિયલથી ઢંકાયેલો હોવો જોઈએ, જેની ઉપરની સપાટી સુંવાળી, સમાન અને ધૂળથી અભેદ હોવી જોઈએ, અને પરિસરને વર્ષમાં બે વાર ચૂનાથી ધોવા જોઈએ.'
૩. ફ્લોરને દિવસમાં ઓછામાં ઓછા ત્રણ વખત સાફ કરવું જોઈએ, (a) કામ શરૂ કરતા પહેલા, (b) બપોરના સમયે, અને (c) દરેક દિવસના કામના અંતે.
૪. બધા ટેબલની સપાટી સુંવાળી અને સમાન હોવી જોઈએ અને તેને દરરોજ ધોવા અને સાફ કરવામાં આવશે અને વાળના સંચયથી મુક્ત રાખવામાં આવશે.
૫. બ્રશ સારી સામગ્રીથી બનેલા હોવા જોઈએ અને ઉપયોગ કરતા પહેલા દરરોજ તેને સારી રીતે ધોવા, સાફ કરવા અને જંતુરહિત કરવામાં આવશે. દુકાન દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા બ્લેડ અથવા અન્ય કોઈપણ ધારદાર સાધનો નિકાલજોગ રહેશે અને કોઈપણ સમયે તેનો ફરીથી ઉપયોગ કરી શકાશે નહીં.
૬. વાળ અને સફાઈના સાધનોના સંગ્રહ માટે, ગેલ્વેનાઈઝ્ડ આયર્ન અથવા અન્ય સમાન યોગ્ય અને અશુદ્ધ સામગ્રીથી બનેલો એક ખસેડવા યોગ્ય સેનિટરી બિન પૂરો પાડવામાં આવશે અને તેને બંધ ફિટિંગ ઢાંકણથી ઢાંકવામાં આવશે.
૭. બધા વાળ અને સફાઈના સાધનો વારંવાર એકઠા કરવામાં આવશે અને સેનિટરી બિનમાં જમા કરવામાં આવશે, જેમાંથી સામગ્રી દિવસમાં બે વાર મ્યુનિસિપલ ડસ્ટબિન કાર્ટમાં ખાલી કરવામાં આવશે.
૮. બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સેલોની અંદર અથવા તેની બાજુમાં, મ્યુનિસિપલ પાણી પુરવઠામાંથી પાણી સાથે ધોવાની જગ્યા પૂરી પાડવામાં આવશે.
૯. ધોવા માટેના બધા બેસિન, અને પરિસરમાં બધા સિંક અને ધોવાના સ્થળોમાંથી પાઇપો દ્વારા કાર્યક્ષમ રીતે પાણી કાઢવામાં આવશે, જે જો જરૂરી હોય તો, ફસાઈ જશે અને કોઈપણ પાઇપ અથવા ગલીથી ડિસ્કનેક્ટ થઈ જશે જે મળના ગટર સાથે સીધો સંપર્ક કરે છે.
૧૦. બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂનમાં રોજિંદા ઉપયોગમાં લેવાતા સાધનોને જંતુમુક્ત કરવા અને ઉપકરણો ધોવા માટે પૂરતા પ્રમાણમાં ઉકળતા પાણીનો પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવા માટે સાધનો પૂરા પાડવામાં આવશે.
૧૧. કોઈપણ ચેપી, ચેપી અથવા ઘૂણાસ્પદ રોગથી પીડિત કોઈપણ વ્યક્તિને વેપાર પરિસરમાં કોઈપણ પદ પર નોકરી પર રાખવામાં આવશે નહીં, અને પરિસરમાં કામ કરતા બધા કામદારો માટે દર વર્ષે માન્ય હોસ્પિટલ પાસેથી જરૂરી તબીબી ફિટનેસ પ્રમાણપત્ર મેળવવામાં આવશે.
૧૨. ફેશિયલ, ત્વચા અને વાળની સારવાર અને અન્ય સૌંદર્ય સંભાળ માટે માન્ય અને પ્રમાણભૂત સૌંદર્ય પ્રસાધનો અને અન્ય રસાયણોનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
૧૩. જો દૂધની દુકાન અથવા લોટ મિલ નજીકમાં હોય, તો બ્યુટી પાર્લર ઓટોમેટિક ડોર ક્લોઝર સાથે એર-કન્ડિશન્ટ હોવું જોઈએ.

૧૪. પાલ્કરે આસપાસના વેપારીઓને મુશ્કેલી ન પહોંચાડે તે રીતે ઉત્પન્ન થતા કચરાનો યોગ્ય નિકાલ સુનિશ્ચિત કરવો જોઈએ.

૫૭. ધોબીઘાટ સહિત લોન્ડ્રી શોપ અથવા લોન્ડ્રી વ્યવસાય રાખવા માટેની આવશ્યકતાઓ:

૧. બે રૂમ હશે. આગળનો રૂમ ધોયેલા અને ઇસ્ત્રી કરેલા કપડાં રાખવા માટે અને ધોવા અથવા ઇસ્ત્રી કરવા માટે લેવામાં આવેલા કપડાં માટે ઉપયોગમાં લેવાશે. પાછળનો રૂમ કપડાં ઇસ્ત્રી કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાશે.
૨. ધોયેલા અને ઇસ્ત્રી કરેલા કપડાં રાખવા માટે, ઇસ્ત્રી કરવા માટે લેવામાં આવેલા કપડાં માટે અને ધોવા માટે લેવામાં આવેલા કપડાં માટે અલગ વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે.
૩. રૂમ સારી રીતે પ્રકાશિત અને કુદરતી અથવા કૃત્રિમ રીતે સારી રીતે હવાની અવરજવરવાળા હોવા જોઈએ.
૪. બધા રૂમના ફ્લોરિંગને સુંવાળી અને સમાન સપાટીથી મોકળો કરવામાં આવશે.
૫. રૂમ યૂનાથી ધોવામાં આવશે અને લાકડાના કામને તેલથી રંગવામાં આવશે.
૬. જગ્યા હંમેશા સ્વચ્છ અને સેનિટરી સ્થિતિમાં રાખવામાં આવશે.
૭. કોઈપણ ચેપી, ચેપી અથવા ઘૂણાસ્પદ રોગથી પીડિત કોઈપણ વ્યક્તિને વેપાર પરિસરમાં કોઈપણ પદ પર નોકરી પર રાખવામાં આવશે નહીં, અને પરિસરમાં કામ કરતા તમામ કામદારો માટે દર વર્ષે માન્ય હોસ્પિટલ પાસેથી જરૂરી તબીબી તંદુરસ્તી પ્રમાણપત્ર મેળવવામાં આવશે.
૮. જગ્યાના પ્રવેશદ્વાર પર સ્થાનિક અને અંગ્રેજી ભાષામાં એક બોર્ડ લગાવવામાં આવશે, જેમાં ઉલ્લેખ હશે કે કોઈપણ ચેપી અથવા ચેપી રોગથી પીડિત વ્યક્તિના કપડાં દુકાનમાં ધોવા માટે આપતા પહેલા યોગ્ય રીતે જંતુમુક્ત કરવામાં આવશે.
૯. વેપાર પરિસરનો કોઈ પણ ભાગ કોઈપણ બિનઉપયોગી વસ્તુઓનો સ્ટોક કરવા અથવા સંગ્રહ કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાશે નહીં.
૧૦. જો કોલસાનો ઉપયોગ ઇસ્ત્રી માટે કરવામાં આવે તો તેના પર ફિટિંગ ઢાંકણ સાથે કોલસાનું બોક્સ પૂરું પાડવામાં આવશે.
૧૧. "વોશરમેન ટ્રેડ" માટે અલગ લાઇસન્સ વિના વેપાર પરિસરમાં કપડાં ધોવાની કોઈપણ પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવશે નહીં, જે મફતમાં આપવામાં આવશે.
૧૨. વેપાર પરિસરમાં કાર્યરત વ્યક્તિઓએ હંમેશા સ્વચ્છ કપડાં પહેરવા પડશે.

૫૮. કોસ્મેટિક્સ અને ટોઇલેટ ગુડ્સ શોપ:

૧. બે રૂમ હશે, એક ઉત્પાદન અથવા પેકિંગ માટે અને બીજો કોસ્મેટિક્સ અથવા ટોઇલેટ ગુડ્સના સંગ્રહ અને વેચાણ માટે. દરેક રૂમ ૯.૨૯૦૩ ચો.મી. (૧૦૦ ચો.મી.) થી ઓછો ન હોવો જોઈએ અને કોઈપણ બાજુ ૨.૪૪૦ મીટર (૮ ફૂટ) થી ઓછો ન હોવો જોઈએ. રૂમની ઊંચાઈ ૩.૦૫૦ મીટર (૧૦ ફૂટ) થી ઓછી ન હોવી જોઈએ.
૨. વેપાર પરિસરના રૂમની દિવાલો કાં તો તેલથી રંગાયેલી હોવી જોઈએ અથવા ફ્લોરથી ઓછામાં ઓછી ૧.૮૩ મીટર (૬ ફૂટ) ની ઊંચાઈ સુધી ભેજ અને ગંદકીથી અભેદ હોવી જોઈએ અને ૧.૮૩ મીટર (૬ ફૂટ) થી ઉપરનો બાકીનો ઉપરનો ભાગ જો તેલથી રંગાયેલ ન હોય અથવા ભેજ અને ગંદકીથી અભેદ ન હોય તો યૂનાથી ધોવાઈ હોવો જોઈએ. બધા રૂમમાં તમામ લાકડાનું કામ તેલથી રંગેલું હોવું જોઈએ.

૩. બધા રૂમનું ફ્લોરિંગ પાકો હોવું જોઈએ અને તેની સપાટી સુંવાળી હોવી જોઈએ.
૪. કોઈપણ પ્રક્રિયા, કામગીરી અથવા પેકિંગ દ્વારા ઉત્પાદન અથવા તૈયારી સ્થળ સૌંદર્ય પ્રસાધનોના સંગ્રહ માટે સ્થળથી પર્યાપ્ત રીતે અલગ હોવું જોઈએ.
૫. ઓરડાઓ કુદરતી અથવા કૃત્રિમ રીતે સારી રીતે હવાની અવરજવર અને સારી રીતે પ્રકાશિત હોવા જોઈએ.
૬. પરિસર અને વેપાર સાથે જોડાયેલા બધા ઉપકરણો હંમેશા સ્વચ્છ અને સ્વચ્છ સ્થિતિમાં રાખવા જોઈએ.
૭. કોઈપણ વાસણ, વાસણ અથવા કોઈપણ કન્ટેનર, જે સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે કોઈપણ ઝેરી અથવા હાનિકારક પદાર્થથી બનેલું હોય અથવા એવી સ્થિતિમાં હોય કે જે સામગ્રી આરોગ્ય માટે હાનિકારક હોય, તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે નહીં.
૮. નીચેના સૌંદર્ય પ્રસાધનો અથવા શૌચાલયના સામાનનું ઉત્પાદન, પેકિંગ અથવા વેપારના સ્થળે સંગ્રહિત કરવું જોઈએ નહીં:-
  - i. એવી વસ્તુ જેમાં કોઈપણ ઝેરી અથવા હાનિકારક પદાર્થ હોય જે તેને ઉપયોગની શરતો હેઠળ વપરાશકર્તાઓ માટે હાનિકારક બનાવી શકે છે, જેમ કે પરંપરાગત અથવા સામાન્ય.
  - ii. એવી વસ્તુ જેમાં સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે કોઈપણ ગંદા, સડો અથવા વિઘટિત પદાર્થ હોય,
  - iii. એવી વસ્તુ જેમાં લેબલ હોય જે કોઈપણ વિગતોમાં ખોટું અથવા ગેરમાર્ગે દોરનારું હોય.
  - iv. એવી વસ્તુ જેમાં ઉત્પાદક, પેકડ, આર અથવા વિતરકનું નામ અને સ્થળ અથવા વ્યવસાય અને વજન, માપ અથવા સંખ્યાત્મક ગણતરીના સંદર્ભમાં સામગ્રીના જથ્થાનું સચોટ નિવેદન ધરાવતું લેબલ ન હોય,
  - v. એવી વસ્તુ જેનો કન્ટેનર એવી રીતે બનાવવામાં આવ્યો હોય, રચાયેલ હોય અથવા ભરાયેલ હોય કે ગેરમાર્ગે દોરનારો હોય.
૯. વેપાર પરિસરના કોઈપણ દરવાજા કે બારીઓ કોઈપણ ઘરના ખાડા પર ન હોવા જોઈએ.
૧૦. ઉત્પાદન અથવા સંગ્રહ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા કોઈપણ કન્ટેનરને એવી જગ્યાએ રાખવું જોઈએ નહીં જ્યાં આવા કન્ટેનરમાં અશુદ્ધ હવા અથવા ડસ્ટરને કારણે કોઈ પણ પ્રકારની હાનિકારક અથવા હાનિકારક ગેસ અથવા પદાર્થ અથવા કોઈપણ હાનિકારક અથવા નુકસાનકારક ઉત્સર્જન અથવા શ્વાસ બહાર કાઢવાની શક્યતા હોય, જે દૂષિત થવાની સંભાવના હોય અને તેના કારણે વસ્તુને નુકસાનકારક અથવા નુકસાનકારક બનાવે.
૧૧. ઉત્પાદન માટે રૂમમાં મીટર માપન પર મ્યુનિસિપલ મેઇન્સમાંથી નળ સાથે યોગ્ય ધોવાની જગ્યા પૂરી પાડવામાં આવશે. આવા ધોવાની જગ્યા યોગ્ય રીતે ડ્રેનેજ હોવી જોઈએ અને - કોઈપણ ડ્રેનેજ-ઇનલેટથી ઓછામાં ઓછા 0.457 મીટર (18 ઇંચ) દૂર અડધા ચેનલ ખાડામાંથી પાણી છોડવામાં આવશે અને મેટ્રો શહેરોમાં સ્થિત વેપારના કિસ્સામાં જ્યાં ડ્રેનેજ સિસ્ટમ અસ્તિત્વમાં નથી, ત્યાં ગંદા પાણીના નિકાલની વ્યવસ્થા મ્યુનિસિપલ આરોગ્યઅધિકારીઓની મંજૂરીથી પૂર્ણ થવી જોઈએ. કોઈપણ વિસ્તારમાં મ્યુનિસિપલ પાણીની પાઇપલાઇન ન હોય તો, મ્યુનિસિપલ આરોગ્ય અધિકારીઓ દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવશે તે રીતે અને તે રીતે પાણીનો સંગ્રહ કરવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે.

૧૨. કોઈપણ ચેપી, ચેપી અથવા ઘૃણાસ્પદ રોગથી પીડિત કોઈપણ વ્યક્તિને કોઈપણ રીતે વેપાર પરિસરમાં કામે રાખી શકાશે નહીં.
૧૩. વેપાર પરિસરમાં કોઈ બિનઉપયોગી વસ્તુઓ રાખવામાં કે સંગ્રહિત કરવામાં આવશે નહીં.
૧૪. વેપાર પરિસરમાં કામદારોના ઉપયોગ માટે પૂરતી સેનિટરી સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે અને તેને હંમેશા સ્વચ્છ અને કાર્યકારી સ્થિતિમાં જાળવવામાં આવશે.
૧૫. વેપાર પરિસરમાં ગેસ, વીજળી અથવા કેરોસીન તેલ સિવાય અન્ય કોઈ બળતણનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે નહીં.
૧૬. સ્થળને ફક્ત ત્યારે જ લાઇસન્સ આપવામાં આવશે જો આગના જોખમના દૃષ્ટિકોણથી કોઈ વાંધો ન હોય અથવા સ્થળને આગના જોખમથી સુરક્ષિત બનાવવા માટે નિર્ધારિત આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવે.
૧૭. વેપાર પરિસરમાંથી કચરો અને સફાઈ માટે મંજૂર પેટર્નના ધાતુના સેનિટરી ડસ્ટબિન અથવા ડબ્બા પૂરા પાડવામાં આવશે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવશે. આ વેપાર કચરો, એટલે કે સેનિટરી ડબ્બા અથવા ડબ્બાની સામગ્રી, દિવસમાં ઓછામાં ઓછી એક વાર, મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકૃત અધિકારી દ્વારા વેપાર કચરો જમા કરાવવા માટે નિર્દિષ્ટ સ્થાન પર દૂર કરવા અને નિકાલ કરવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે. આ હેતુ માટે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી પરિવહન સુવિધાઓ નિશ્ચિત ચાર્જ ચૂકવીને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.

૫૯. કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા કામગીરી દ્વારા ઉત્પાદન, તૈયારી, પેકિંગ વગેરે માટેની આવશ્યકતાઓ ફાર્માસ્યુટિકલ અથવા તબીબી ઉત્પાદનો:

૧. ડ્રગ્સ એક્ટ ૧૯૪૦ અને તેના હેઠળના નિયમો હેઠળ દવાઓનું ઉત્પાદન, પેકિંગ, વગેરે કરવા અથવા ફાર્મસી ચલાવવા માટે માન્ય લાઇસન્સ અથવા લાઇસન્સ રજૂ કરવામાં આવશે.
૨. રૂમમાં મીટર માપન પર મ્યુનિસિપલ મુખ્ય નળમાંથી પાણીના નળ સાથે યોગ્ય રીતે પાણી નિકાલ થયેલ ધોવાની જગ્યા પૂરી પાડવામાં આવશે.
૩. વેપાર પરિસરમાંથી કચરો અને સફાઈ કરવા માટે માન્ય પેટર્નના ધાતુના સેનિટરી ડસ્ટબિન અથવા ડબ્બા પૂરા પાડવામાં આવશે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવશે. વેપાર પરિસરમાંથી કચરો અને સફાઈ માટે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નિયુક્ત સ્થળે આ વેપાર પરિસરને દૂર કરવા અને જમા કરવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે. વૈકલ્પિક રીતે, મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી પરિવહન સુવિધાઓનો ઉપયોગ નિશ્ચિત શુલ્ક ચૂકવીને કરવામાં આવશે.
૪. ચૌદ વર્ષ પૂર્ણ ન કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ વેપાર પરિસરમાં કોઈપણ રીતે રોકાયેલ રહેશે નહીં.
૫. વેપાર પરિસરના કોઈપણ ભાગનો ઉપયોગ કોઈપણ બિનઉપયોગી વસ્તુઓનો સ્ટોક કરવા, સંગ્રહ કરવા અથવા રાખવા માટે કરવામાં આવશે નહીં.
૬. કોઈપણ ચેપી, ચેપી અથવા ઘૃણાસ્પદ રોગથી પીડિત કોઈપણ વ્યક્તિને વેપારના સ્થળે કોઈપણ પદ પર નોકરી પર રાખવામાં આવશે નહીં અને પરિસરમાં કામ કરતા બધા હેન્ડલર્સ માટે દર વર્ષે માન્ય હોસ્પિટલ પાસેથી જરૂરી તબીબી તંદુરસ્તી પ્રમાણપત્ર મેળવવું પડશે.
૭. વેપારના પરિસરમાં કાર્યરત અથવા કામ કરતા વ્યક્તિઓએ હંમેશા સ્વચ્છ વસ્ત્રો પહેરવા પડશે.

પદ.૧ સ્વિમિંગ પુલનું નિરીક્ષણ:

સ્વિમિંગ પુલના પાણીમાં (૧) મળ દૂષણ અને (૨) ત્વચા અને નાકના નહેરમાંથી આવતા જીવોનો સંપર્ક થાય છે. સ્વિમિંગ પુલ સાથે સંકળાયેલા સ્વાસ્થ્ય જોખમો છે

૧. ત્વચાના ફંગલ અને વાયરલ ચેપ. આમાં એપિડર્મોફિટોન અને ટ્રાઇકોફિટોન પ્રજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે, જે રમતવીરના પગનું ઉત્પાદન કરે છે, અને પેપિલોમાવાયરસ, જે પ્લાન્ટાર મસાઓનું કારણ બને છે.
૨. આંખ, કાન, નાક અને ગળાના ચેપ.
૩. ઉપલા શ્વસન માર્ગના ચેપ,
૪. આંતરડાના ચેપ અને
૫. અકસ્માતો

સ્વચ્છતાના પગલાં:

૧. **ભલામણ કરેલ વિસ્તાર:** ભલામણ કરેલ વિસ્તાર પ્રતિ તરવૈયા ૨.૨ ચોરસ મીટર (૨૪ ચોરસ ફૂટ) છે.
૨. **દેખરેખ:** પૂલના ઉપયોગને નિયંત્રિત કરતા નિયમો અને નિયમો વપરાશકર્તાઓની માહિતી માટે એક સ્પષ્ટ જગ્યાએ પોસ્ટ કરવા જોઈએ.
  - a. ચામડીના રોગો, આંખોમાં દુખાવો, શરદી, નાક અથવા કાનમાંથી કોઈપણ અન્ય/ચેપી રોગથી પીડાતા વ્યક્તિઓને સ્વિમિંગ પુલમાં પ્રવેશવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.
  - b. બધા સ્નાન કરનારાઓને તેમના મૂત્રાશય ખાલી કરવા અને જો જરૂરી હોય તો, શૌચાલયનો ઉપયોગ કરવાની કડક સૂચના આપવામાં આવે છે.
  - c. પૂલમાં પ્રવેશતા પહેલા સાબુ અને પાણીથી નગ્ન સ્નાન કરવું જરૂરી છે.
  - d. થૂંકવું, પાણી ફેંકવું, નાક ફૂંકવું વગેરે પ્રતિબંધિત છે
  - e. સ્વિમિંગ પુલના વાતાવરણ, જેમાં શાવર રૂમ, વોકવે અને પૂલ ડેકનો સમાવેશ થાય છે, બેક્ટેરિયા, વાયરલ અને ફંગલ એજન્ટોનો નાશ કરવા માટે યોગ્ય જીવાણુ નાશક્રિયા પ્રાપ્ત થવી જોઈએ.
૪. **પાણીનું ગાળણ:** સ્વિમિંગ પુલમાં ઝડપી રેતી ફિલ્ટર હોય છે. આ ગાળણ એક સતત પ્રક્રિયા છે, જેમાં 6 કલાકથી ઓછા સમયમાં બધા પાણીને ફરીથી ફિલ્ટર કરવામાં આવે છે. પાણીનો એક ભાગ, 15 ટકા સુધી, દરરોજ તાજા પાણીથી બદલવો જોઈએ. પાણી બદલવાનું કાર્ય સ્નાન કરનારાઓમાંથી મેળવેલા એમોનિયા, આલ્બ્યુમિનોઇડ, કાર્બનિક અને નાઇટ્રેટ નાઇટ્રોજન ધરાવતા દ્રાવ્યોને દૂર કરવાનું છે. આ દ્રાવ્યો ક્લોરિનની બેક્ટેરિયલ પ્રવૃત્તિ ઘટાડી શકે છે.
૪. **ક્લોરિનેશન:** ક્લોરિનેશન એ પૂલના જીવાણુ નાશક્રિયા માટે સૌથી વધુ ઉપયોગમાં લેવાતી પદ્ધતિ છે. વિવિધ કામદારોએ જણાવ્યું છે કે ૧.૦ મિલિગ્રામ/લિટર (૧ પીપીએમ) ફ્રી ક્લોરિન શેષનું સતત જાળવણી બેક્ટેરિયા અને વાયરલ એજન્ટો સામે પર્યાપ્ત રક્ષણ પૂરું પાડે છે. પાણીનું pH ૭.૪ - ૭.૮ ની વચ્ચે રાખવામાં આવે છે.

બેક્ટેરિયોલોજીકલ ગુણવત્તા: પાણીની બેક્ટેરિયોલોજીકલ ગુણવત્તા શક્ય તેટલી પીવાના પાણી માટે નિર્ધારિત ધોરણો સુધી પહોંચવી જોઈએ.

પેટા-નિયમ નં. ૫૪-૫૯ અને તેના પેટા વિભાગોના ભંગ માટે ફી અને ચાર્જીસનું શેડ્યૂલ નીચે મુજબ રહેશે:

અનુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૫૪.૧	અગ્નિસંસ્કાર અથવા બાળવું	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૨	૫૪.૨	પૃથ્વી દફનવિધિ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૩	૫૫	કતલખાનાઓ માટેની આવશ્યકતાઓનું પાલન ન કરવા બદલ ગુનાઓ - ૫૫.૧ થી ૫૫.૪	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૪	૫૫	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૬૦૦૦
૫	૫૫	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦
૬	૫૬	બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂન વેપાર માટેની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનો	રહેણાંક	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૭	૫૬	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૮	૫૭	લોન્ડ્રી શોપ/વ્યવસાય/ધોબીઘાટ રાખવા માટેની આવશ્યકતાઓનું પાલન ન કરવા બદલ ગુનાઓ	રહેણાંક	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૯	૫૭	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૧૦	૫૮	કોસ્મેટિક્સ અને ટોઇલેટ ગુડ્સ શોપ માટેની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનાઓ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૧૧	૫૯	કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા કામગીરી દ્વારા ઉત્પાદન, તૈયારી, પેકિંગ વગેરે માટેની આવશ્યકતાઓને પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનાઓ ફાર્માસ્યુટિકલ અથવા તબીબી ઉત્પાદનો	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
૧૨	૫૯	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૩	૫૯.૧	સ્વિમિંગ પુલની સ્વચ્છતા જરૂરિયાતો ન જાળવવા બદલ ગુનાઓ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦

પ્રકરણ - XIX

આ કાયદાઓ હેઠળના સામાન્ય ગુનાઓ

૬૦.૧ કોઈ ઉત્પાદક નહીં:

૧. કચરો ફેંકવો, જમા કરવો, છોડવો, ઢોળવો અથવા છોડવો, અથવા આવા કચરાને ડમ્પ કરવા, છોડવા, ઢોળવા અથવા છોડવા માટે કારણભૂત બનાવવું અથવા પરવાનગી આપવી, પછી ભલે કચરો કન્ટેનર અથવા પાત્રમાં હોય કે ન હોય, કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી જગ્યાએ, સિવાય કે કન્ટેનરમાં અથવા એવી જગ્યાએ જે ખાસ સૂચવવામાં આવી હોય, પૂરી પાડવામાં આવી હોય અથવા આવા હેતુ માટે અલગ રાખવામાં આવી હોય. આ પેટા-નિયમોના હેતુ માટે, જાહેર અથવા ખાનગી જગ્યાએ નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તે મર્યાદિત નથી (સંદર્ભ શેડ્યૂલ ૧, પેટા-નિયમ ૬૦.૧ (૧) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે ક્રમ નં. ૧૨):
  - i. કોઈપણ કબજે કરેલી, ખુલ્લી, અથવા ખાલી જમીન, રમતનું મેદાન અને બગીચા
  - ii. જળાશયના કિનારે અથવા નદીઓ, જળમાર્ગો, જળસ્ત્રોત વગેરે જેવા જળાશયમાં, (સંદર્ભ શેડ્યૂલ 1, ક્રમ નં. 13 બાયલોઝ 60.1 (ii) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
  - iii. જાહેર શેરી અથવા કોઈપણ શેરી, રોડ, ફૂટપાથ, રોડ ડિવાઇડર, વગેરેની બાજુમાં કોઈપણ ખાલી જમીન પર.
- IV. કચરાપેટી/વાહનમાં જે તેને દૂર કરવા માટે બનાવાયેલ નથી.
2. કચરો, ગંદકી, વગેરે, ખાસ કરીને બાયોડિગ્રેડેબલ કચરાને ચોવીસ કલાકથી વધુ સમય માટે પરિસરમાં એકઠા થવા દેશે (સંદર્ભ માળખું 1, પેટા-નિયમ 60.1 (2) ના ભંગના ફી અને આરોપો માટે ક્રમ નં. 14).
3. વાહન ચલાવતી વખતે, પાર્ક કરેલા વાહનમાંથી, અથવા વાહનમાં લઈ જતી વખતે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની અંદર કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી રસ્તા પર અથવા કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી પરિસરમાં કચરો થૂંકવો, ફેંકવો અથવા જમા કરવો. કોઈપણ વાહનના ડ્રાઇવરે આવા વાહનમાં રહેલા કોઈપણ મુસાફરને આવી રીતે કચરો થૂંકવા, ફેંકવા અથવા જમા કરવાની મંજૂરી આપવી નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૧૫, પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને આરોપો માટે 60.1 (3)).
4. આ પેટા-કાયદાની શરતો દ્વારા પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તે સિવાય, તેના પરિસર/મિલકત પર કોઈપણ કચરો મૂકવો, જમા કરવો અથવા જમા કરવાની મંજૂરી આપવી પડશે (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૧૨, પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને આરોપો માટે 60.1 (4))
૫. (A). નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિક/થર્મોકોલ અથવા આવી કોઈપણ વસ્તુના ઉત્પાદન, વિતરણ, સંગ્રહ, વેચાણ અને ઉપયોગમાં સામેલ થવું, જે જાહેર આરોગ્ય અને પર્યાવરણને નુકસાન માટે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે જવાબદાર હોય (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૧૬ - ૧૯, બાયલ ૬૦.૧ (૫ A અને B) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે)
(B). કેરી બેગ અને સેચેટ્સના ઉત્પાદન, સ્ટોકિંગ, વિતરણ, વેચાણ અને ઉપયોગ દરમિયાન, તમામ જનરેટરો દ્વારા નીચેની શરતો પૂર્ણ કરવામાં આવશે:
(૧) કેરી બેગ સફેદ હોવી જોઈએ અથવા ફક્ત તે રંગદ્રવ્યો અને રંગોનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવશે જે ભારતીય ધોરણ: IS 9833:1981 ને અનુરૂપ છે જે સમયાંતરે સુધારેલા ખોરાક,

ફાર્માસ્યુટિકલ્સ અને પીવાના પાણીના સંપર્કમાં પ્લાસ્ટિકમાં ઉપયોગ માટે રંગો અને રંગોની સૂચિ તરીકે શીર્ષક આપે છે;

(૨) કોઈપણ વ્યક્તિ ખાદ્ય પદાર્થોનો સંગ્રહ, વહન, વિતરણ અથવા પેકેજિંગ માટે રિસાયકલ પ્લાસ્ટિક અથવા કમ્પોસ્ટેબલ પ્લાસ્ટિકથી બનેલી કેરી બેગનો ઉપયોગ કરશે નહીં.

(૩) કોઈપણ વ્યક્તિ વર્જિત અથવા રિસાયકલ કમ્પોસ્ટેબલ પ્લાસ્ટિકથી બનેલી કોઈપણ કેરી બેગનું ઉત્પાદન, સ્ટોક, વિતરણ અથવા વેચાણ કરશે નહીં, જેની જાડાઈ 120 માઇક્રોનથી ઓછી હોય;

(૪) પ્લાસ્ટિક સામગ્રીનો ઉપયોગ કરતી કોથળીઓનો ઉપયોગ ગુટખા, તમાકુ અને પાન મસાલાના સંગ્રહ, પેકિંગ અથવા વેચાણ માટે થશે નહીં;

(૫) રિસાયકલ કરેલી કેરી બેગ ભારતીય ધોરણ: IS 14534:1998 ને અનુરૂપ હોવી જોઈએ જે સમયાંતરે સુધારેલા પ્લાસ્ટિકના રિસાયકલિંગ માટે માર્ગદર્શિકા તરીકે શીર્ષક આપે છે;

(૬) કમ્પોસ્ટેબલ પ્લાસ્ટિકમાંથી બનેલી કેરી બેગ ભારતીય ધોરણ: IS/ISO ૧૭૦૮૮:૨૦૦૮ ને અનુરૂપ હોવી જોઈએ જે સમયાંતરે સુધારેલા કમ્પોસ્ટેબલ પ્લાસ્ટિક માટે સ્પષ્ટીકરણો તરીકે શીર્ષક ધરાવે છે (સંદર્ભ શેડ્યૂલ ૧, પેટા-નિયમ ૬૦.૧ (૫ A અને B) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે ક્રમ નં. ૧૬ - ૧૮)

૬. કચરા/કચરાથી ભરેલા કોઈપણ ટ્રક અથવા અન્ય વાહનને ચલાવો અથવા ખસેડો, સિવાય કે આવા વાહનને કચરા/કચરાપેટીને ઢાંકવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા હોય અને લોડ કરવામાં આવ્યા હોય જેથી કોઈપણ કચરો ઉડી ન જાય અથવા કોઈપણ રસ્તા, સાઇડ વોક, ટ્રાફિક ટાપુઓ, રમતનું મેદાન, બગીચો અથવા અન્ય કોઈપણ જાહેર સ્થળ પર જમા ન થાય (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૨૦ પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
૭. કોઈપણ જાહેર સ્થળે રસોઈ કરવી, સ્નાન કરાવવું, થૂંકવું, પેશાબ કરવો, મળત્યાગ કરવો, પ્રાણીઓ અથવા પક્ષીઓ, વાસણો અથવા અન્ય કોઈપણ વસ્તુને ખવડાવવી, અથવા કોઈપણ પ્રકારનો સંગ્રહ રાખવો, સિવાય કે આવા હેતુઓ માટે ખાસ પૂરી પાડવામાં આવેલી જાહેર સુવિધાઓ અથવા સગવડોમાં (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૭ પેટા-કચરાપેટીના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
૮. રસ્તાની બાજુઓ, ડમ્પ સાઇટ્સ અથવા કોઈપણ જાહેર/ખાનગી મિલકત પર કોઈપણ પ્રકારના ઘન કચરાનો નિકાલ બાળીને કરો. આ પ્રતિબંધ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સફાઈ કામદારો (સફાઈ કામદાર) અથવા અન્ય કર્મચારીઓ, કોન્ટ્રાક્ટ કામદારો, કાગડા ઉપાડનારાઓ, અથવા રસ્તાઓ અને શેરીઓ અને અન્ય જાહેર સ્થળોની સફાઈ અને સફાઈના કામમાં સામેલ કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ સહિત તમામ લોકોને લાગુ પડશે. પેટા-નિયમ 60.1 (8) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે તે કામ કરતા મુખ્ય કોન્ટ્રાક્ટર/એજન્સીની જવાબદારી રહેશે (સંદર્ભ શેડ્યૂલ 1, ક્રમ નં. 22).
9. જાહેર આરોગ્ય અને સલામતી માટે પ્રતિકૂળ રીતે ઘરગથ્થુ/ઔદ્યોગિક જોખમી કચરાનો નિકાલ કરો અથવા તેનું નિકાલ કરો (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 23 પેટા-કાયદા 60.1 (9) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
10. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા જાહેર કરાયેલ સ્વચ્છતા ઝોન/શૂન્ય કચરાના ઝોનમાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા જાહેર કરાયેલ સૂચનાઓનો અનાદર કરીને કચરો ફેંકો, જમા કરો અથવા તેનું નિકાલ કરો (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 24 પેટા-કાયદા 60.1 (10) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).

11. સંબંધિત સત્તાધિકારીની પૂર્વ પરવાનગી વિના નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સૂચિત 'પ્રવેશ પ્રતિબંધિત/પ્રવેશ પ્રતિબંધિત' ઝોનમાં કચરો ફેંકો, જમા કરો અથવા તેનું નિકાલ કરો (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 25 પેટા-કાયદા 60.1 (11) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
12. આ પેટા-કાયદા હેઠળની જોગવાઈઓ માટે પૂરી પાડવામાં આવેલ વાહનો, કન્ટેનર અને સાધનો સહિત કોઈપણ માળખાને પરવાનગી વિના નુકસાન પહોંચાડી અથવા દૂર કરો. (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 26 પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે 60.1 (12)).
13. કોઈ પણ બિલ્ડર/કોન્ટ્રાક્ટર/એજન્સી/વ્યક્તિ બાંધકામ સ્થળોના પરિસરમાં પાણી ભરાવા/સ્થગિત થવાને કારણે મચ્છરોના સંવર્ધનનું કારણ બનશે નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 27 પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે 60.1 (13))
14. પ્રાણીઓના કચરાથી પરિસરને ગંદુ રાખો (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 28 પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે 60.1 (14))
15. વરસાદી પાણીના ગટર, રસ્તાના ફૂટપાથ, સરકાર અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ખુલ્લી જમીનમાં અને/અથવા જાહેર રસ્તાઓની બાજુમાં સી એન્ડ ડી કચરો/કાટમાળ નાખો (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 29 પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે 60.1) (૧૫).
૧૬. અનધિકૃત કોન્ટ્રાક્ટર/એજન્સી દ્વારા સેપ્ટિક ટાંકીઓનું કાદવ દૂર કરવું અથવા સફાઈ કરવી. ' મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ તરીકે રોજગાર પર પ્રતિબંધ અને તેમના પુનર્વસન અધિનિયમ, ૨૦૧૩' (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૯, પેટા-કાયદા ૬૦.૧ (૧૬) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે) મુજબ કાદવનું મેન્યુઅલ હેન્ડલિંગ પ્રતિબંધિત છે.
૧૭. પાણીના માર્ગો, ગટર, ખુલ્લી જમીન, કૃષિ ક્ષેત્ર અથવા અન્ય કોઈપણ બિન-નિયુક્ત સ્થળે સેપ્ટિક ટાંકીઓના કાદવ દૂર કરવાથી નીકળતા પાણીનો નિકાલ કરો, પરંતુ તેને ફક્ત ગટર શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટમાં જ છોડો (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૯, પેટા-કાયદા ૬૦.૧ (૧૭) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
૧૮. કોઈપણ વ્યક્તિ ગટરને નુકસાન પહોંચાડી શકે તેવા અથવા જાહેર ગટર લાઇનમાં તેના પ્રવાહમાં દબલ કરી શકે તેવા કોઈપણ પદાર્થના પ્રવાહને મંજૂરી આપશે નહીં. આ પ્રતિબંધ ગુજરાત મ્યુનિસિપાલિટીઝ એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૧૬૭ સાથે વાંચવામાં આવશે (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૩૦ પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
૧૯. કોઈપણ વ્યક્તિ ખાનગી ગટરમાંથી રસ્તા, ખુલ્લી જમીન, પાણીના માર્ગો, ખેતીની જમીન અથવા અન્ય કોઈપણ બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ ધરેલું ગટરનું પાણી પૂરતી ટ્રીટમેન્ટ વિના છોડશે નહીં અથવા છોડશે નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૩૧ પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે ૬૦.૧ (૧૯))
૨૦. કોઈપણ વ્યક્તિ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવ્યા વિના ધરેલું ગટરને જાહેર ગટર લાઇન સાથે જોડશે નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ ૧, ક્રમ નં. ૫, ૬ પેટા-કાયદાના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે ૬૦.૧ (૨૦)).
૨૧. કોઈપણ વ્યક્તિ ખુલ્લા ગટર અને/અથવા મેનહોલમાં કોઈપણ પ્રકારનો કચરો જમા કરશે નહીં અથવા જમા કરાવશે નહીં, જેનાથી ગટર લાઇનમાં અવરોધ/ભંગ થશે. આ જોગવાઈ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓને ખુલ્લા ગટરમાં સફાઈ કરતા શેરી સાફ કરવા માટે લાગુ પડે છે. (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 32 પેટા-કાયદા 60.1 (21) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
22. કોઈ પણ વ્યક્તિ ગેરકાયદેસર પ્રોજેક્શન અથવા અતિક્રમણ દ્વારા જાહેર ગટર લાઇનોને નુકસાન પહોંચાડશે નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 33 પેટા-કાયદા 60.1 (22) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).

23. કોઈ પણ વ્યક્તિ ઘરેલું ગટરના પાણીને વરસાદી પાણીના ડ્રેનેજમાં નિકાલ કરશે નહીં (સંદર્ભ અનુસૂચિ 1, ક્રમ નં. 33 પેટા-કાયદા 60.1 (23) ના ભંગના ફી અને ચાર્જ માટે).
24. ચોક્કસ ફૂડ કોર્નર પર અથવા તેમના ફૂડ કાર્ટમાં ખાદ્ય પદાર્થો વેચતા શેરી વિકેતાઓ / ફેરિયાઓએ તેમની પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉત્પન્ન થતા ઘન કચરાને તેમના પોતાના ડસ્ટબિન / બેગ / કોથળામાં અલગ કરવા અને સંગ્રહ કરવાની સુવિધાઓ પૂરી પાડવી જોઈએ. વાસણો અને વાસણો સહિત ફૂડ કાર્ટ / ખૂણાને સ્વચ્છ અને આરોગ્યપ્રદ રીતે જાળવવામાં આવશે. કોઈપણ વિકેતા / ફેરિયા જે તેનું પાલન ન કરે તે કાયદા હેઠળ શિક્ષાપાત્ર થશે.
- ૬૦.૨.** મિલકતના માલિકો/કબજેદારો અને નોકર, એજન્ટ, એજન્ટોના પ્રતિનિધિઓ અથવા એજન્ટોના નોકર દ્વારા ઉપરોક્ત પેટા-નિયમો ૭-૫૯ ની જોગવાઈઓનું કોઈપણ ઉલ્લંઘન, જનરેટર્સ દ્વારા આ પેટા-નિયમો હેઠળ ગુનો ગણવામાં આવશે અને આ પેટા-નિયમોની અનુસૂચિ ૧ માં વિગતવાર જણાવ્યા મુજબ સજા/દંડ/વધારો કરવામાં આવશે.
- ૬૦.૩ સેનિટરી સેવાઓમાં અવરોધ લાવવા સામે પ્રતિબંધ** - કોઈપણ વ્યક્તિએ સંબંધિત અધિકારીઓ/નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન/અથવા કોઈપણ સંબંધિત સરકારી એજન્સી અથવા વિભાગ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી કોઈપણ સેનિટરી સેવાઓને અટકાવવી, અવરોધવી અથવા તેમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

અનુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો		સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
					લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૬૦.૧(૧૯)	ગેરકાયદેસર ડ્રેનેજ કનેક્શન	રહેણાંક	૪"	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
				૪-૬"	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
				>૬"	૧૫૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૩૦૦૦
૨	૬૦.૧(૧૯)	ગેરકાયદેસર ડ્રેનેજ કનેક્શન	વાણિજ્ય	૪"	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦
				૪-૬"	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦	૧૫૦૦
				>૬"	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૩	૬૦.૧(૧૫)	કાદવ દૂર કરવો/કાદવ દૂર કરવો વ્યક્તિગત	અપમાનજનક રીતે અવગણના					
	(૧૫)	અપમાનજનક રીતે અવગણના	રહેણાંક					
	૬૦.૧ (૧૫), ૬૦.૧	બાયલોઝ ૪૪, ૪૫, ૬૦.૧	વાણિજ્ય	૩૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦	
	(૧૬)	(૧૬)	સંસ્થાકીય					
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૭૦૦૦	
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦	
૪	૬૦.૧(૧)	કચરો ડમ્પ કરવો, જમા કરવો, છોડવો, ઢોળવો	રહેણાંક (ક્રમ નં. ૧, ૨, ૩)	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	
	૬૦.૧(૪)	અથવા છોડવો, અથવા આવા કચરાને ડમ્પ કરવા,	રહેણાંક (ક્રમ નં. ૪)	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦	
		છોડવા, ઢોળવા અથવા છોડવા માટે કારણભૂત	વાણિજ્ય (ક્રમ નં. ૧૦)	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦	
		બનાવવું અથવા પરવાનગી આપવી, પછી ભલે તે કચરો	(ક્રમ નં. ૬ ચોરસ મીટર)	૩૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦	

અનુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
		કન્ટેનર અથવા પાત્રમાં હોય કે ન હોય, કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી જગ્યાએ, કન્ટેનર સિવાય અથવા એવી જગ્યાએ જ્યાં ખાસ સૂચવવામાં આવ્યું હોય, પૂરી પાડવામાં આવ્યું હોય અથવા આવા હેતુ માટે અલગ રાખવામાં આવ્યું હોય (પાણીના માર્ગો અને નહેરો સિવાય)	કરતા ઓછી વિસ્તાર)				
			વાણિજ્ય (ક્રમ નં. ૫)	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
			હોટેલ કિચન વેસ્ટ કોન્ટ્રાક્ટર	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
			(યો. મીટર વિસ્તાર)	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			ક્રમ નં. ૧૩ (હોસ્પિટલો) ખાતે ઉત્પાદક	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			ક્રમાંક ૧૩ દવાખાનામાં ઉત્પાદક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૪	૬૦.૧(૧)(ii)(૧)(ii)	નહેરો, નદીઓ જેવા જળાશયોમાં કચરો ફેંકવો અને કચરો ફેંકવો.	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૫		"	વાણિજ્ય	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૬	૬૦.૧(૨)	૨૪ કલાકથી વધુ સમય માટે પરિસરમાં ગંદકીનો સંચય	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૭	૬૦.૧(૨)	"	વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૮		"	સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૯		"	અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૦	૬૦.૧(૩)	વાહનમાંથી જાહેર/ખાનગી રસ્તાઓ પર કચરો થૂંકવો, ફેંકવો અથવા જમા કરવો	ગુનેગાર	૧૦૦	૫૦૦	૨૫૦	૧૦૦૦
૧૧	૬૦.૧(૫)	૬૦.૧ (૫) માં દર્શાવેલ શરતોને અવગણીને પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન	૧૦૦૦ કિલો સુધી. (૧ ટન)	૧૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
			૧-૫ ટન	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
			૫ ટનથી વધુ	૩૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦૦	૫૦૦૦૦
૧૨	૬૦.૧(૫)	૫૦ માઈક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્લાસ્ટિકનું જથ્થાબંધ વિતરણ	૧૦૦૦ કિલોગ્રામ (૧ ટન) સુધી	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૩	૬૦.૧(૫)	"	૧-૫ ટન	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦૦	૫૦૦૦૦
૧૪	૬૦.૧(૫)	"	૫ ટનથી વધુ	૫૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦૦	૫૦૦૦૦

અનુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ		લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
					લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧૫	૬૦.૧(૫)	૫૦ માઇક્રોનથી ઓછી જાડાઈ ધરાવતા પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિકનું છૂટક વેચાણ	૧૦૦ કિલોગ્રામ સુધી	વાણિજ્યિક	૩૦૦	૫૦૦	૩૦૦૦	૫૦૦૦
૧૬	૬૦.૧(૫)	"	૧૦૧-૫૦૦ કી.ગ્રા		૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૭	૬૦.૧(૫)	"	૫૦૦ કિગ્રાથી વધુ		૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
૧૮	૬૦.૧(૫)	વિકેતાઓ/ફેરિયાઓ દ્વારા ૫૦ માઇક્રોનથી ઓછી જાડાઈના પ્લાસ્ટિકનું વેચાણ		વાણિજ્યિક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૧૯	૬૦.૧(૫)	કચરાનું પરિવહન કરાર દસ્તાવેજમાં શરતોને અવગણીને		ઠેકેદાર	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૨૦	૬૦.૧(૬)	થૂંકીને, પેશાબ કરીને, અથવા પ્રાણીઓ કે પક્ષીઓને ખવડાવીને, વગેરે દ્વારા જાહેર ઉપદ્રવ ઊભો કરવો.		ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
		ખુલ્લામાં મળત્યાગ		ગુનેગાર	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૨૧	૬૦.૧(૭)	ખુલ્લામાં કચરો બાળવો		ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
				ઔદ્યોગિક / ઉત્પાદક	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૨૨	૬૦.૧(૮)	જાહેર આરોગ્ય અને સલામતી માટે હાનિકારક રીતે જોખમી કચરાના સંચાલન, નિકાલ અથવા પરિવહન.		રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
				વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
				સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૫૦૦૦
				અન્ય	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૦૦૦૦
૨૩	૬૦.૧(૯)	સ્વચ્છતા/શૂન્ય કચરાના ઝોનમાં આક્રમક રીતે કચરો ફેંકવો/જમા કરવો		રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
				વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
				સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૦૦૦૦
				અન્ય	૨૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
૨૪	૬૦.૧(૧૦)	પ્રતિબંધિત/પ્રવેશ પ્રતિબંધિત ઝોનમાં પ્રવેશ કરવો		ગુનેગાર	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૨૫	૬૦.૧(૧૧)	અકસ્માતને કારણે ULB/મ્યુનિસિપાલિટીઝની મિલકતને નુકસાન સહિત ULB/મ્યુનિસિપાલિટીઝના		ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦

અનુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુત્તમ	મહત્તમ	લઘુત્તમ	મહત્તમ
		માળખાને નુકસાન પહોંચાડવું અથવા દૂર કરવું					
૨૬	૬૦.૧(૧૨)		૫૦૦ ચો.મી. થી ઓછું ૧૦૦ ૫૦૦	૧૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			૫૦૦ - ૧૦૦૦ ચો.મી. ૨૫૦ ૫૦૦	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			૧૦૦૦ ચો.મી. થી ઉપર.	૨૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૨૦૦૦૦
૨૭	૬૦.૧(૧૩)	પ્રાણીઓનો કચરો	પ્રાણીનો માલિક.	૨૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૨૦૦૦૦
૨૮	૬૦.૧(૧૪)	બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ સી એન્ડ ડી કચરો જમા કરવો		૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
૨૯	૬૦.૧(૧૭)	ડ્રેનેજ માટે હાનિકારક પદાર્થોનો પ્રવાહ	રહેણાંક	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			વાણિજ્ય	૨૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૧૫૦૦૦
			સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦
૩૦	૬૦.૧(૧૮)	ખાનગી ગટરોમાંથી રસ્તા, ખુલ્લી જમીન, પાણીના રસ્તાઓ, ખેતીની જમીન અથવા અન્ય કોઈપણ બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ ઘરેલું ગટરનું નિકાલ કરો.	રહેણાંક(૧-૪)	૧૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્ય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
૩૧	૬૦.૧(૨૦), ૬૦.૧(૧૨)	જાહેર ગટરોમાં ભરાવો થવો/વરસાદી પાણીના ડ્રેનેજમાં ગટરનો નિકાલ થવો	ગુનેગાર / રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૦૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦
			અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦
૩૨	૬૦.૧(૨૧)	પ્રોજેક્શન અથવા અતિક્રમણ દ્વારા જાહેર ગટર લાઇનને નુકસાન	ગુનેગાર / રહેણાંક	૧૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			વાણિજ્યિક અને સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
			અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦

પ્રકરણ - XX

આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓનો અમલ

૬.૧ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓના અમલીકરણ માટેની પ્રક્રિયા

૧. જો ગુનેગારો ગુનો સ્વીકારે છે (મોટો અને ગૌણ બંને ગુનો), તો સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ અધિકૃત અધિકારી/કર્મચારી/ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડ (NDS) દ્વારા વસૂલવામાં આવશે, અને ગુનેગારને તેની રસીદ આપવામાં આવશે.

૨. નાના ગુનાઓના કિસ્સામાં (અનુસૂચિ II માં ઉલ્લેખિત મુજબ), જો ગુનેગાર સ્થળ પર સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવે છે, તો આગળ કોઈ કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવશે નહીં.

૨.૧ જોકે, જો ગુનેગાર સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવવાનો ઇનકાર કરે છે, તો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકૃત અધિકારી/કર્મચારીએ તેની/તેણીની ઓળખનો પુરાવો માંગવો પડશે.

૨.૨ ઓળખના પુરાવાના આધારે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકૃત અધિકારી/કર્મચારીએ કલમ ૪૬૮ ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરતી GPMC અધિનિયમની કલમ ૪૭૨ હેઠળ સ્થળ પર જ નોટિસ બજાવવાની રહેશે. જો ગુનેગાર, બજાવવામાં આવેલી નોટિસના જવાબમાં, ગુનેગારને બજાવવામાં આવેલી નોટિસના જવાબમાં સંબંધિત વિભાગના વડા અને/અથવા નિયુક્ત અધિકારીને સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવે છે, તો ગુનેગાર સામે આગળ કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવશે નહીં. આવા કિસ્સાઓમાં, વસૂલવામાં આવનાર વહીવટી ચાર્જ અનુસૂચિ I માં દર્શાવેલ મહત્તમ રકમ કરતાં વધુ ન હોવો જોઈએ.

૨.૩ જો ગુનેગાર પોતાનો ઓળખ પુરાવો રજૂ ન કરે, તો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકૃત અધિકારી ગુજરાત પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૨૨ હેઠળ વધારાના અધિકારીઓને મળેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરશે.

૨.૪ જો ગુનેગાર બજાવવામાં આવેલી નોટિસનો જવાબ આપવામાં નિષ્ફળ જાય અને સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવવામાં ન આવે, તો ગુનેગાર વિરુદ્ધ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી કોર્ટમાં ફરિયાદ દાખલ કરી શકાય છે અને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા અધિકૃત નાયબ મ્યુનિસિપલ કમિશનર, તેમના વિવેકબુદ્ધિથી, મિલકત (જ્યાં લાગુ પડે ત્યાં) જમ કરવા માટે પગલાં લઈ શકે છે જ્યાં સુધી ગુનેગાર દ્વારા આવી સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવવામાં ન આવે. જોડાણ કરાયેલ મિલકત ફક્ત જોડાણ અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલ ચોક્કસ આદેશ પર જ મુક્ત કરવામાં આવશે.

મોટા ગુનાઓના કિસ્સામાં (અનુસૂચિ II માં ઉલ્લેખિત મુજબ), જો ગુનેગાર સ્થળ પર સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવવાનો ઇનકાર કરે છે, તો આવા કિસ્સાઓમાં, નાયબ મ્યુનિસિપલ કમિશનર કારણદર્શક નોટિસ બજાવવામાં આવ્યા પછી મિલકત (જ્યાં લાગુ પડે ત્યાં) જમ કરવા માટે જરૂરી પગલાં લેશે અને નજીકના પોલીસ સ્ટેશનમાં ગુનેગાર વિરુદ્ધ ફરિયાદ નોંધાવશે. સમાધાન ફી અને વહીવટી ખર્ચ ચૂકવ્યા પછી અને જોડાણ અધિકારી ચોક્કસ લેખિત આદેશો આપે પછી જ જોડાયેલ મિલકત મુક્ત કરવામાં આવશે.

૬.૨. જોગવાઈઓનો અમલ:- નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન આ પેટા-નિયમોની વિવિધ જોગવાઈઓના અમલીકરણ અને અમલીકરણ માટે એક વિગતવાર માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરશે. તેમાં નવસારી મ્યુનિસિપલ

કોર્પોરેશનના એજન્ટો/અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓના એજન્ટો/પ્રતિનિધિઓને સત્તા સોંપવાનો પણ સમાવેશ થશે, જેમાં તેમણે જે શરતોને આધીન રહીને સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે તે શરતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે.

૬૩. પેટા-નિયમો હેઠળ સમાધાન ફી:- આ પેટા-નિયમો હેઠળનો કોઈપણ ગુનો સમાધાનપાત્ર છે અને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા યોગ્ય રીતે સોંપાયેલ અને સશક્ત કરાયેલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત અધિકારી સમાધાન કરી શકે છે અને આ પેટા-નિયમોના શેડ્યૂલ ૧ માં વર્ણવ્યા મુજબ GPMC અધિનિયમની કલમ ૪૮૧(b) હેઠળ સમાધાન ફી વસૂલ કરી શકે છે.

૬૪. ઉપ-નિયમો હેઠળ વહીવટી ચાર્જ:- કોર્પોરેશનને GPMC કાયદાની કલમ ૪૭૯ હેઠળ કોર્પોરેશનની મંજૂરીથી મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા નક્કી કરાયેલા વહીવટી ચાર્જ વસૂલવાની સ્વતંત્રતા છે. આ ઉપ-નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરનાર ગુનેગાર પાસેથી વહીવટી ચાર્જ વસૂલવામાં આવશે. વહીવટી ચાર્જ કોર્પોરેશનના અધિકૃત ઉપદ્રવ શોધક/કર્મચારી/એજન્ટ/એજન્ટ દ્વારા વસૂલવામાં આવશે. વહીવટી ચાર્જ વસૂલવાથી ગુનેગાર દંડનીય કાર્યવાહીનો સામનો કરવાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થશે નહીં, પરંતુ તે ઉપદ્રવ દૂર કરવા માટે કોર્પોરેશન દ્વારા કરવામાં આવતા ખર્ચને પહોંચી વળવા માટેનો એક વધારાનો સ્ત્રોત છે.

પ્રકરણ - XX

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને બાયલોજના અમલીકરણમાં નાગરિકોની ફરજો અને જવાબદારીઓ

૬૫. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, પરિશિષ્ટ-A માં નીચે દર્શાવેલ જાહેર આરોગ્ય પેટા-નિયમોનો અમલ કરતી વખતે, કાયદાઓ, નિયમો અને નિયમોની તમામ પ્રવર્તમાન અને સંબંધિત જોગવાઈઓનું પાલન કરશે:

૧	<p>કાયદાઓ</p> <p>૧. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯</p> <p>૨. ગટર અને ગટર વ્યવસ્થા અંગે CPHEEO મેન્યુઅલ, ૨૦૧૬</p> <p>૩. CPHEEO મેન્યુઅલ ઓન સોલિડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ, 2016</p> <p>૪. પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, 2012</p> <p>૫. સંયુક્ત રાષ્ટ્રોના ટકાઉ વિકાસના સૂચકાંકો: માર્ગદર્શિકા અને પદ્ધતિઓ</p> <p>૬. ગુજરાત ટાઉન પ્લાનિંગ અને અર્બન ડેવલપમેન્ટ એક્ટ, 1976</p> <p>૭. ગુજરાત મ્યુનિસિપાલિટીઝ એક્ટ 1963,</p> <p>૮. ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ એક્ટ, 1961</p> <p>૯. બોમ્બે રેન્ટ્સ, હોટેલ અને લોજિંગ, હાઉસ રેન્ટ્સ કંટ્રોલ એક્ટ, 1947</p> <p>૧૦. મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ તરીકે રોજગાર પર પ્રતિબંધ અને તેમના પુનર્વસન એક્ટ, 2013'</p> <p>૧૧. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાઇનાન્સ બોર્ડ એક્ટ, 1979</p> <p>૧૨. ગુજરાત સ્વમ એરિયાઝ (સુધારણા, ક્લિયરન્સ અને રિડેવલપમેન્ટ) એક્ટ, 1976</p> <p>૧૩. ગુજરાત ઓનરશિપ ફ્લેટ એક્ટ, 1973</p> <p>૧૪. ગુજરાત અનધિકૃત વિકાસ એક્ટનું નિયમિતકરણ, 2001</p> <p>૧૫. દુકાનો અને સ્થાપના અધિનિયમ</p> <p>૧૬. બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમ</p> <p>૧૭. ઉદ્યોગ વિકાસ અને નિયમન અધિનિયમ, ૧૯૫૧</p> <p>૧૮. જંતુનાશકો અધિનિયમ, ૧૯૬૮</p> <p>૧૯. સિનેમા (નિયમન) અધિનિયમ</p> <p>૨૦. ખાધ સલામતી અને ધોરણો અધિનિયમ, ૨૦૦૬.</p> <p>૨૧. પર્યાવરણ (સંરક્ષણ) સુધારેલ અધિનિયમ, ૧૯૯૧</p> <p>૨૨. પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) અધિનિયમ, ૧૯૭૪</p> <p>૨૩. હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારેલ અધિનિયમ, ૧૯૮૭</p> <p>૨૪. રોગચાળા રોગ અધિનિયમ, ૧૯૮૭</p> <p>૨૫. નોટિફાઇબલ રોગો અધિનિયમ</p>
૨	<p>નિયમો</p> <p>૨૬. મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬</p> <p>૨૭. બાંધકામ અને ડિમોલિશન કચરો (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬</p> <p>૨૮. પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૧</p> <p>૨૯. હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) નિયમો, ૧૯૮૨</p> <p>૩૦. પર્યાવરણ (સંરક્ષણ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૨</p> <p>૩૧. જોખમી કચરો (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૦૮</p> <p>૩૨. જોખમી કચરો (વ્યવસ્થાપન, હેન્ડલિંગ અને ટ્રાન્સબાઉન્ડરી મૂવમેન્ટ) નિયમો, ૨૦૦૯</p> <p>૩૩. બાયોમેડિકલ વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬</p> <p>૩૪. બેટરી (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૦</p> <p>૩૫. ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૦</p> <p>૩૬. રિસાયકલ પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન અને ઉપયોગ (સુધારા) નિયમો, ૨૦૦૩</p>

	39. ઈ-કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો, ૨૦૧૬ 3૮. પ્લાસ્ટિક કચરો (વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો, ૨૦૧૬ 3૯. ખાદ્ય સલામતી અને ધોરણો (સુધારા) નિયમો ૨૦૧૭
૩	પરિપત્રો/પ્રેસ નોટ્સ/મેન્યુઅલ
	૧. સંબંધિત અધિકારીઓના SWM વિભાગ દ્વારા સંબંધિત પરિપત્રો ૨. સંબંધિત અધિકારીઓના જાહેર આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા સંબંધિત પરિપત્રો ૩. GPCB અને GUDC જેવી વિવિધ અન્ય સરકારી એજન્સીઓ દ્વારા પરિપત્રો અને નિયમો ૪. વિવિધ વિભાગો દ્વારા સંબંધિત પ્રેસ નોટ્સ ૫. SWM અને સંબંધિત અધિકારીઓના જાહેર આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા હાલના માર્ગદર્શિકાઓ

જો કે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની કેટલીક સામાન્ય ફરજો અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ હશે:

૬૫.૧ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજિયાત ફરજો:

૧. પરિવહન કોન્ટ્રાક્ટરો/નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ સામે કાર્યવાહી:

જો કોન્ટ્રાક્ટરનો કોઈ કાર્યકર અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનનો કોઈ પણ કર્મચારી કોઈપણ સમયે અલગ કરાયેલ કચરો ભેળવે છે અથવા નિર્દિષ્ટ સમયપત્રક મુજબ કચરો ઉપાડવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ટ્રાન્સપોર્ટ કોન્ટ્રાક્ટર અને/અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ સામે કાર્યવાહી કરશે.

૨. પૂરતી માળખાકીય સુવિધાઓની જોગવાઈ

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન નાગરિકોને આ કાયદાઓનું પાલન કરવામાં મદદ કરવા માટે પૂરતી માળખાકીય સુવિધાઓ પૂરી પાડશે. સ્થાનિક નાગરિકો સાથે પરામર્શ કરીને, કચરાના સંગ્રહ સેવાઓ ઉપરાંત, શક્ય હોય ત્યાં અને જરૂરી હોય ત્યાં કચરાપેટીઓ, સૂકા કચરાનું વર્ગીકરણ કેન્દ્રો અને ખાતર કેન્દ્રો સ્થાપવામાં આવશે. ઝૂંપડપટ્ટી વિસ્તારો અને અન્ય એવા વિસ્તારોમાં જ્યાં વ્યક્તિગત શૌચાલય નથી ત્યાં પૂરતા પ્રમાણમાં સમુદાય શૌચાલય પૂરા પાડવામાં આવશે. શહેરના અન્ય સ્થળોએ, પ્રાધાન્યમાં દર 1.0 કિમીના અંતરે સમુદાય આધારિત સંસ્થાઓ અથવા ખાનગી કોન્ટ્રાક્ટરો અથવા NGO ની ભાગીદારીથી પે એન્ડ યુઝ શૌચાલય બનાવી શકાય છે જેથી જાહેર સ્થળોએ શૌચ/પેશાબ, ધોવા અને સ્નાન કરવા જેવી તકલીફોને અટકાવી શકાય. ગ્રે (સલેજ) અને કાળા (રાત્રિ માટી ધરાવતું ગટર) પાણી માટે ડ્યુઅલ પ્લમ્બિંગ સિસ્ટમની સ્થાપના અને ગ્રે અને કાળા પાણીનું અલગીકરણ અને શૌચાલય ફલ્શ કરવા, બગીચાઓમાં ઉપયોગ વગેરે જેવા વિવિધ વિકલ્પો માટે ગ્રે પાણીનો ફરીથી ઉપયોગ કરવાની શક્યતા પૂરી પાડવામાં આવશે અને યોગ્ય પાણી મીટર સ્થાપિત કરીને આવા ઉપયોગનું નિરીક્ષણ કરવામાં આવી શકે છે. કાળા પાણી, જે વધુ પ્રદૂષિત છે, તેને નવીનતમ ટેકનોલોજી પર આધારિત અલગ ગટર શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટમાં શુદ્ધ કરવાની શક્યતાઓ, અને આવા ગટરમાંથી ઉર્જા પુનઃપ્રાપ્તિની શક્યતાઓને પ્રોત્સાહન અને પ્રેક્ટિસ કરી શકાય છે.

૩. નાગરિક સંસાધન આધાર:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન તેની વેબસાઇટ દ્વારા સૂકા કચરાના કચરાનું કમ્પોસ્ટિંગ અને રિસાયકલિંગ, તેમજ સેપ્ટેજ મેનેજમેન્ટ અને સ્થળ પર સ્વચ્છતાની વિવિધ સુવિધાઓ વિશે માહિતી પ્રદાન કરશે. મિલકત/ઘરગથ્થુ સ્તરની સ્વચ્છતા પ્રણાલીઓ માટે ડેટાબેઝ બનાવવા માટે રેકોર્ડ કીપિંગ અને MIS સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવામાં આવશે.

૪. બાયો-ડિગ્રેડેબલ પૂજા વસ્તુઓ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન રસ ધરાવતી સંસ્થાઓને નદીઓ, તળાવો, તળાવો વગેરે જેવા જળાશયોની નજીક ચોક્કસ નિયુક્ત સ્થળોએ બાયો-ડિગ્રેડેબલ "પૂજા" વસ્તુઓ (ફૂલો, પાંદડા, ફળો, વગેરે) એકત્રિત કરવા માટે અધિકૃત કરશે. સૂચિત પાત્રોમાં. આવા પાત્રોમાંથી સંગ્રહ પ્રાધાન્યમાં યોગ્ય સ્થાને ખાતર બનાવવો જોઈએ.

૫. પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ કચરો સંગ્રહ સેવાઓ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન જાહેર અથવા ખાનગી રસ્તા પરના ચોક્કસ પિક-અપ પોઈન્ટ પરથી મ્યુનિસિપલ ધન કચરાના સંગ્રહની જોગવાઈ કરશે જ્યાં જનરેટરે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવનાર મ્યુનિસિપલ વાહન સુધી પહોંચાડવા માટે એકત્રિત અને સંગ્રહિત કચરો લાવવો પડશે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા વિવિધ વિસ્તારો માટે સંબંધિત મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા અગાઉથી સૂચિત કરાયેલા ચોક્કસ પ્રકારના કચરા માટે રૂટ પ્લાન અનુસાર પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ કચરાના સંગ્રહ માટે મ્યુનિસિપલ વાહનની સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.

૬. સ્ત્રોત પર સંગ્રહ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઇમારત અથવા ઇમારતોના જૂથના પરિસરમાંથી મ્યુનિસિપલ ધન કચરાના સંગ્રહની જોગવાઈ કરશે જ્યાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના વાહનો/કામદારોને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવશે તેવા સમયે પરિસરમાં રાખવામાં આવેલા કચરાના સંગ્રહસ્થાનોમાંથી.

૭. કચરાના પ્રોસેસિંગ અથવા નિકાલ કેન્દ્ર, જેમ કે સુરક્ષિત લેન્ડફિલ, ખાતે પ્રાપ્ત કચરા વિશેનો ડેટા:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન વિવિધ કચરા પ્રક્રિયા કેન્દ્રો અથવા સુરક્ષિત લેન્ડફિલ્સમાં જતા કચરાનો માસિક ડેટા જાહેર કરશે. આવી માહિતી કાર્યાલય અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ રહેશે.

૮. જાહેર સ્થળોએ સામુદાયિક કચરાપેટીઓ :

a. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન જાહેર રસ્તાઓ અથવા અન્ય જાહેર સ્થળોએ યોગ્ય સમુદાય કચરાના ડબ્બા પૂરા પાડશે અને જાળવી રાખશે, જે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે અથવા એજન્ટ દ્વારા વચગાળાની વ્યવસ્થા તરીકે નક્કી કરવામાં આવે છે જ્યાં સુધી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન જરૂરી ફીક્વન્સીઝ પર મ્યુનિસિપલ વાહન દ્વારા સ્ત્રોત પર અથવા પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ કચરાના કચરાના કચરા માટે જોગવાઈ ન કરે ત્યાં સુધી અને સમયાંતરે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ પર તેની જાણ કરશે.

b. અલગ કરાયેલ કચરો સંબંધિત ઉત્પાદક દ્વારા આવા સમુદાય ડબ્બામાં પહોંચાડવામાં આવશે અને ત્યારબાદ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવશે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અથવા તેના એજન્ટો અલગીકરણનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા અને જાહેર ઉપદ્રવ અને આરોગ્યના જોખમોને ટાળવા માટે આ સમુદાય ડબ્બાઓનું સંચાલન કરશે. દરેક સમુદાય ડબ્બામાં બાયોડિગ્રેડેબલ અને નોન-બાયોડિગ્રેડેબલ કચરા માટે ઓછામાં ઓછા બે અલગ કન્ટેનર હોવા જોઈએ. આવા સ્થળોની વિગતો, આવા સ્થળોએથી કચરાના સંગ્રહની વ્યવસ્થા અને સમયપત્રક સહિત, કાર્યાલય અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ રહેશે.

c. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર અને અધિકૃત અધિકારીઓ ખાતરી કરશે કે કોઈપણ સમયે, સમુદાય ડબ્બાઓ ભરાઈ ન જાય કે ખુલ્લા વાતાવરણમાં ન આવે, જેથી કાગડા ઉપાડનારાઓ, રખડતા પ્રાણીઓ અથવા પક્ષીઓ વગેરે તેમને ફેલાવતા અટકાવી શકે.

9. સૂકા કચરાનું વર્ગીકરણ કેન્દ્રો:

રિસાયકલ અને બિન-રિસાયકલ કચરાના વર્ગીકરણને નિયંત્રિત કરવા અને સરળ બનાવવા માટે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન શક્ય તેટલા અને જરૂરી સૂકા કચરાનું વર્ગીકરણ કેન્દ્રો પૂરા પાડશે. આ સૂકા કચરાનું વર્ગીકરણ કેન્દ્રો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની જમીન અથવા સરકાર અથવા અન્ય સંસ્થાઓની માલિકીની જમીન પર હશે, જે ખાસ કરીને આ હેતુ માટે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે અથવા યોગ્ય જાહેર સ્થળોએ પૂરા પાડવામાં આવેલા શેડ અથવા કિઓસ્કના રૂપમાં હશે અને તેનું સંચાલન/સંચાલન રાગ ઉપાડનારા/લાયસન્સ પ્રાપ્ત રિસાયકલર્સ અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકૃત/નિયુક્ત કોઈપણ અન્ય એજન્ટોની રજિસ્ટર્ડ સહકારી મંડળીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે. બિન-રિસાયકલ કચરો, જે વર્ગીકરણ પછી રહે છે, તેને સમયાંતરે આવા વર્ગીકરણ કેન્દ્રોમાંથી કચરાના નિકાલ સ્થળોએ પ્રક્રિયા માટે લઈ જવામાં આવશે. આવા કેન્દ્રને એવી રીતે વાડ/સ્ક્રીન કરવામાં આવશે કે કચરો પસાર થતા લોકોને દેખાય નહીં.

૧૦. સમયપત્રક અને સંગ્રહનો માર્ગ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા વિવિધ પ્રકારના મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાના સંગ્રહના દૈનિક અને સાપ્તાહિક સમયપત્રક અને માર્ગો સંબંધિત અધિકારીઓ દ્વારા અગાઉથી નક્કી કરવામાં આવશે અને સૂચિત કરવામાં આવશે. વિગતો કાર્યાલય અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ રહેશે.

એ જ રીતે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અથવા તેના લાઇસન્સધારકો દ્વારા બાંધકામ અને તોડી પાડવાના કચરા અને બગીચા અને બાગાયતી કચરાના સંગ્રહ માટેની વ્યવસ્થા, જાહેર જનતા તેમજ કચરાના જથ્થાબંધ જનરેટરોને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.

૧૧. ઓચિંતી તપાસ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કમિશનર અથવા કોઈપણ અધિકૃત અધિકારી/એજન્ટને, જરૂરી સહાય સાથે, કોઈપણ વાજબી સમયે, કોઈપણ જગ્યાએ પ્રવેશવાનો અધિકાર રહેશે, (i) નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા તેમને સોંપવામાં આવેલ કોઈપણ કાર્યો કરવા માટે અથવા (ii) નક્કી કરવા માટે કે શું અને જો એમ હોય તો, આવી કોઈપણ કામગીરી કઈ રીતે કરવામાં આવશે અથવા આ પેટા-નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં.

૧૨. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના દરેક વોર્ડમાં ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડ (NDS) ની રચના:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા એક ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડની રચના કરવામાં આવશે, જેમાં "ઉપદ્રવ શોધકો" નો સમાવેશ થશે, જે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ, નિવૃત્ત પોલીસ અધિકારીઓ, નિવૃત્ત આર્મી જવાનો અથવા આવા અન્ય કોઈપણ લોકો હોઈ શકે છે અને જેમને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘન કરનારાઓ પાસેથી સમાધાન ફી/વહીવટી ચાર્જ વસૂલવા માટે નિયુક્ત અને સશક્ત બનાવવામાં આવ્યા છે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર/મ્યુનિસિપલ કમિશનર ઉપદ્રવ શોધકોને યોગ્ય ગણવેશ અને વાહનો પૂરા પાડીને ઉપદ્રવ શોધકોની સિસ્ટમને મજબૂત બનાવશે. ઉપદ્રવ શોધક ટુકડી નીચેના મુદ્દાઓ પર અથવા ઉપ-નિયમોમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ ગુનાઓ માટે બંધ કરવા, કરાર સમાપ્ત કરવા અને શિસ્તબદ્ધ પગલાં લેવા અંગે ચોક્કસ અભિપ્રાય આપશે:-

૧. વારંવાર ઉપદ્રવ શોધ ટુકડીને તે જ સ્થળે/યુનિટમાંથી પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિક/થર્મોકોલ/અન્ય પ્રતિબંધિત સામગ્રીનું ઉત્પાદન અને વિતરણ મળી આવે તો, તેઓ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનરને આવા યુનિટને બંધ કરવાની ભલામણ કરશે અને આવા અહેવાલ મળ્યા પછી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડને આવા યુનિટને બંધ કરવા માટે જરૂરી પગલાં લેવા કહેશે.

૨. જો કોઈ એજન્સી/હેક્ટર વારંવાર ખુલ્લામાં કચરો બાળતો અને/અથવા ખુલ્લા વાહનોમાં કચરો પરિવહન કરતો જોવા મળે, તો તેઓ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંત હેઠળ યોગ્ય પ્રક્રિયાનું પાલન કરીને કોન્ટ્રાક્ટ આપનાર સંબંધિત મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાને કોન્ટ્રાક્ટ રદ કરવા કહેશે.

૩. જો ન્યુસન્સ ડિટેક્શન સ્કવોડ કોઈ મ્યુનિસિપલ કર્મચારીને ખુલ્લામાં કચરો બાળતો પકડે છે, તો તેઓ આવા કર્મચારી સામે શિસ્તભંગના પગલાં લેવા માટે સંબંધિત મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાને તેની જાણ કરશે.

૧૩. પ્રચાર: નાગરિક માહિતી સેવાઓ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓનો પ્રચાર ચિત્તો, જાહેરાતો, પત્રિકાઓ, રેડિયો અને ટેલિવિઝન પર જાહેરાત, અખબારના લેખો અને અન્ય કોઈપણ યોગ્ય માધ્યમો દ્વારા કરશે, જેથી બધા નાગરિકોને તેમની કાનૂની ફરજો અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના રિસાયક્લિંગ, કચરા અને કચરા વિરોધી સેવાઓ અને દંડ વિશે જાગૃત કરવામાં આવે.

૧૪. નિયુક્ત અધિકારીઓ અને સમયાંતરે અહેવાલો:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર તેમના નિયંત્રણ હેઠળના અધિકારીઓને નિયુક્ત કરશે જેઓ નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન અમલીકરણ માટે સૂક્ષ્મ યોજનાઓ અને સમયપત્રક દ્વારા આ પેટા-નિયમો હેઠળ નિર્દિષ્ટ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજિયાત જવાબદારીઓના અમલ માટે જવાબદાર રહેશે. ચોક્કસ યોજનાઓ અને સમયપત્રક, અને તેની સામેની સિદ્ધિઓ, ખામીઓના કારણો, જો કોઈ હોય તો, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વેબસાઇટ દ્વારા જાહેરમાં શેર કરવામાં આવશે.

૧૫. પારદર્શિતા અને જાહેર સુલભતા:

વધુ પારદર્શિતા અને જાહેર સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન તેની વેબસાઇટ દ્વારા જાહેર કરવા માટે જરૂરી બધી જરૂરી માહિતી પૂરી પાડશે.

૧૬. સરકારી સંસ્થાઓ સાથે સંકલન:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અન્ય સરકારી એજન્સીઓ અને સત્તાવાળાઓ સાથે સંકલન કરશે જેથી આવી સંસ્થાઓના અધિકારક્ષેત્ર અથવા નિયંત્રણ હેઠળના વિસ્તારોમાં આ પેટા-નિયમોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

૬૫. ૨ અમુક ચોક્કસ શ્રેણીઓ/પરિસ્થિતિઓના કિસ્સામાં નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને/અથવા કચરાના ઉત્પાદકની ફરજિયાત જવાબદારીઓ:

કેટલીક પરિસ્થિતિઓના ચોક્કસ સ્વભાવને ધ્યાનમાં રાખીને, નીચેની જવાબદારીઓ ખાસ કરીને ફરજિયાત છે:

૧. ઝૂંપડપટ્ટી:

૧.૧ મ્યુનિસિપલ કમિશનર અથવા સંબંધિત અધિકારીઓ તેમના ઝોનમાં હાલમાં ખુલ્લા ન હોય તેવા વિસ્તારોમાં ઘન કચરાનું વ્યવસ્થાપન વિસ્તારશે.

- ૧.૨ જ્યાં લાગુ પડે, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઝૂંપડપટ્ટીની બહારના સ્થળે નિશ્ચિત સમયે અલગ કરાયેલા ધન કચરાના સંગ્રહ માટે ડોર-ટુ-ડોર કલેક્શન સિસ્ટમનો વિસ્તાર કરશે.
- ૧.૩ અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં, જાહેર રસ્તા પર અથવા અન્ય કોઈપણ જાહેર સ્થળે નિયુક્ત સ્થળોએ જરૂરી ફ્રીકવન્સીઝ પર ડોર-ટુ-ડોર કલેક્શન સિસ્ટમની સેવાઓ પૂરી પાડવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા માનવસહિત સમુદાય કચરા સંગ્રહ ડબ્બા જાળવવામાં આવશે, જ્યાં અલગ કરાયેલ કચરો ઉત્પાદક દ્વારા જમા કરવામાં આવશે અને જ્યાંથી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન આવા કચરાને એકત્રિત કરશે.
- ૧.૪ ઝૂંપડપટ્ટીની અંદરના વિસ્તારોની સ્વચ્છતા માટે સ્થાનિક કાઉન્સિલરો, નાગરિક સંગઠનો અને સરકારી સંસ્થાઓ/નિગમોની મદદથી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા સમયાંતરે સ્વચ્છતા ઝુંબેશ ચલાવવામાં આવશે.

૨. મરઘાં, માછલી અને કતલખાનાનો કચરો (નિયુક્ત કતલખાનાઓ અને બજારો સિવાયના તમામ વિસ્તારોમાંથી):

- ૨.૧ નિયુક્ત કતલખાનાઓ અને બજારો સિવાયના કોઈપણ સ્થળના દરેક માલિક/કબજાર, જે કોઈપણ વ્યાપારી પ્રવૃત્તિના પરિણામે મરઘાં, માછલી અને કતલનો કચરો ઉત્પન્ન કરે છે, તેમણે તેને બંધ, સ્વચ્છ સ્થિતિમાં અલગથી સંગ્રહ કરવો પડશે અને તેને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના આ હેતુ માટે પૂરા પાડવામાં આવેલા સંગ્રહ વાહનમાં દરરોજ ચોક્કસ સમયે પહોંચાડવો પડશે. કોઈપણ સમુદાય ડબ્બામાં આવા કચરાને જમા કરવા પર પ્રતિબંધ છે અને દંડના સમયપત્રકમાં દર્શાવેલ દંડ થશે.
- ૨.૨ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનનો એન્જિનિયરિંગ વિભાગ બજાર પરિસરમાં મહત્તમ સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતા સ્થિતિ પ્રદાન કરવા માટે બજારોમાં નાગરિક સુવિધાઓના સમારકામ/પુનઃનિર્માણ માટે જવાબદાર રહેશે.

૩. વિકેતા/હોર્સ:

બધા વિકેતાઓ/ફેસરો તેમના બાયોડિગ્રેડેબલ અને અન્ય કચરાને વેન્ડિંગ સાઇટ પર કન્ટેનર/બિનમાં મિશ્રિત રાખશે જેથી તે વેન્ડિંગ પ્રવૃત્તિ દ્વારા ઉત્પન્ન થતા કોઈપણ કચરાના સંગ્રહ માટે. ઉત્પાદક/વેચાણકર્તાની જવાબદારી રહેશે કે તેઓ આ કચરાને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ વાહનમાં અથવા નજીકના નિયુક્ત સમુદાય ડબ્બામાં યોગ્ય રીતે અલગ કરીને પહોંચાડે. જો તેમાં નિષ્ફળ જાય તો દંડની સૂચિ મુજબ દંડ લાદવામાં આવશે. દરેક વિકેતા/ફેસરો "સ્વચ્છ આંગણ" જાળવવા માટે જવાબદાર રહેશે. વધુમાં, તેઓએ તેમના વાસણો અને ખાદ્ય પદાર્થો માટે સ્વચ્છ અને આરોગ્યપ્રદ પરિસ્થિતિઓ પણ જાળવી રાખવી જોઈએ. ફૂડ કોર્નર/ફૂડ કાર્ટ સુખદ અને આરોગ્યપ્રદ હોવી જોઈએ. તેમાં ડીશ ધોવા માટે ખાસ વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ.

૪. ઘર-ગલી:

- ૪.૧ ઘરગથ્થુ ખાડાઓ ધરાવતા પરિસરના માલિક/કબજેદારની જવાબદારી રહેશે કે તેઓ ખાતરી કરે કે કોઈ પણ કચરો ઘરગથ્થુ ખાડામાં ન ફેંકાય અને કોઈપણ ધન કચરાને અલગ કરીને કચરો એકત્રિત કરવા માટે વાહનમાં પહોંચાડે જે નવસારી મહાનગરપાલિકા દ્વારા નવસારી મહાનગરપાલિકાના મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવે તેવા સ્થળોએ અને સમયે પૂરા પાડવામાં આવશે.
- ૪.૨ જ્યાં આવા પરિસરના માલિકો/કબજેદારો ઘરગથ્થુ ખાડાની સફાઈ માટે નવસારી મહાનગરપાલિકાની સેવાઓનો લાભ લેવા માંગતા હોય, ત્યારે તેમણે નવસારી મહાનગરપાલિકાની કચેરીમાં અરજી કરવી પડશે અને સમયાંતરે નવસારી

મહાનગરપાલિકા દ્વારા સૂચિત કરાયેલ યોગ્ય નિર્ધારિત ચાર્જ ચૂકવવા પડશે. સફાઈ હેતુ માટે ઘરગથ્થુ ખાડામાં પ્રવેશ પૂરો પાડવાની જવાબદારી માલિકો/કબજેદારોની રહેશે.

પ. માલિકીના/પાલતુ પ્રાણીઓ દ્વારા કચરો:

કોઈપણ પાલતુ પ્રાણીના માલિકની જવાબદારી રહેશે કે તેઓ શેરીમાં અથવા કોઈપણ જાહેર સ્થળે પાલતુ પ્રાણીઓ દ્વારા બનાવેલા કોઈપણ કચરાને તાત્કાલિક સાફ/સાફ કરે અને આવા કચરાનો યોગ્ય નિકાલ કરવા માટે પૂરતા પગલાં લે, સંભવતઃ તેમની પોતાની ગટર વ્યવસ્થા દ્વારા. વધુમાં, આ પાલતુ પ્રાણીઓને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા ટેગ અને રેકોર્ડ પણ જાળવવામાં આવશે, જેથી ભવિષ્યમાં તે ઉપયોગી થાય.

દ. જાહેર મેળાવડા અને કાર્યક્રમો:

દ.૧ જાહેર સ્થળોએ કોઈપણ કારણોસર (સરઘસ, પ્રદર્શનો, સર્કસ, મેળા, રાજકીય રેલીઓ, વ્યાપારી, ધાર્મિક, સામાજિક-સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિરોધ પ્રદર્શનો વગેરે સહિત) આયોજિત જાહેર મેળાવડા અને કાર્યક્રમો માટે જ્યાં પોલીસ અને/અથવા નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની પરવાનગી જરૂરી હોય, ત્યાં તે વિસ્તાર તેમજ તેની આસપાસના તમામ વિસ્તારોની સ્વચ્છતા સુનિશ્ચિત કરવાની જવાબદારી કાર્યક્રમ અથવા મેળાવડાના આયોજકની રહેશે.

દ.૨ રિફંડપાત્ર સ્વચ્છતા ડિપોઝિટ: ઇવેન્ટના આયોજકે ઇવેન્ટના સમયગાળા માટે સંબંધિત ઝોનલ ઓફિસમાં જરૂરી ડિપોઝિટ ચૂકવવાની રહેશે, જે ઇવેન્ટ પૂર્ણ થયા પછી પરત કરવામાં આવશે, જો ઉપરોક્ત જાહેર સ્થળને ફરીથી સ્વચ્છ સ્થિતિમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હોય અને ઇવેન્ટના પરિણામે ઉત્પન્ન થયેલ કોઈપણ કચરો નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનરની સંતોષ માટે એકત્રિત કરીને નિયુક્ત સ્થળોએ પરિવહન કરવામાં આવ્યો હોય. આ ડિપોઝિટ ફક્ત જાહેર સ્થળની સ્વચ્છતા માટે રહેશે અને મિલકતને થતા કોઈપણ નુકસાનને આવરી લેતી નથી. આ કલમ મ્યુનિસિપલ પાર્કની બહાર, એટલે કે રસ્તાઓ/ગલીઓ વગેરે પર આયોજિત થતા અન્ય વિવિધ કાર્યક્રમોને પણ લાગુ પડશે.

જો ઇવેન્ટના આયોજકો તે ઇવેન્ટના પરિણામે ઉત્પન્ન થતા કચરાની સફાઈ, સંગ્રહ અને પરિવહન માટે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની સેવાઓ મેળવવા માંગતા હોય, તો તેઓએ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સંબંધિત ઓફિસમાં અગાઉથી અરજી કરવી પડશે અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આ હેતુ માટે નક્કી કરવામાં આવેલ જરૂરી ચાર્જ અગાઉથી ચૂકવવા પડશે.

૭. ખાનગી મિલકત પરના કન્ટેનર:

ખાનગી મિલકતના દરેક માલિક અથવા રહેનારાએ ખાનગી જગ્યાઓ પર અધિકૃત કચરાપેટીઓ જાળવવી પડશે, જો કે કન્ટેનર જાહેર શેરીઓ/રસ્તાઓ અને ફૂટપાથ પરથી દેખાતા ન હોય.

૮. અન્ય જાહેર સ્થળો:

સરકારી/અર્ધ-સરકારી, વૈધાનિક સંસ્થાઓ તેમની માલિકીના/કબજા હેઠળના જાહેર પરિસરમાં આ પેટા-નિયમોના અમલીકરણ માટે જવાબદાર રહેશે.

9. સોસાયટીઓ/એસોસિએશનો/વાણિજ્યિક સંકુલના સંચાલનની ફરજ તેમના પરિસરને સાફ કરવાની અને સમુદાય કચરાપેટીઓ પૂરી પાડવાની છે:

સહકારી મંડળીઓ, સંગઠનો, રહેઠાણો, બહુમાળી ઇમારતો, વ્યાપારી સંકુલ, સંસ્થાકીય ઇમારતો, બજારો અને તેના જેવા સંગઠનોના સંચાલનની ફરજ રહેશે કે તેઓ તેમના આંતરિક શેરીઓ, સામાન્ય જગ્યાઓ વગેરેની દૈનિક સફાઈની વ્યવસ્થા કરે અને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત યોગ્ય કદના સમુદાય કચરાપેટીઓ/બિન પૂરા પાડે, જે મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાઓ દ્વારા એક બિંદુથી ખોરાક/જૈવ વિઘટનક્ષમ કચરાના પ્રાથમિક સંગ્રહને સરળ બનાવવા માટે સોસાયટી/એસોસિએશનના સભ્યો દ્વારા યોગ્ય રીતે અલગ રાખવામાં આવે. રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાપેટીના સંગ્રહ માટે એક અલગ સમુદાય કચરાપેટી પણ આવી જ રીતે પૂરી પાડી શકાય છે જ્યાં ઘરે-ઘરે રિસાયકલ કરી શકાય તેવા કચરાનો સંગ્રહ કરવામાં આવતો નથી.

૧૦. સારી મરામત અને સ્થિતિમાં રાખવાના પાત્રો:

ભાતના પાત્રો (સામુદાયિક કચરાપેટીઓ) હંમેશા સારી મરામત અને સ્થિતિમાં રાખવાના રહેશે અને નાગરિકો દ્વારા ઉત્પાદિત કચરાને સમાવવા માટે પૂરતી અને યોગ્ય ગણાય તેટલી સંખ્યામાં અને એવી જગ્યાએ પૂરા પાડવામાં આવશે જેમને સમુદાય કચરાપેટીઓ દ્વારા સેવા આપવામાં આવે છે.

૧૧. સમુદાય કચરાપેટીઓમાં ઘન કચરો જમા કરવાની કબજેદારોની ફરજ:

જે તમામ જગ્યાઓ માટે સમુદાય કચરાપેટીઓ પૂરી પાડવામાં આવી છે તેમના પર ફરજ રહેશે કે તેઓ તેમના સંબંધિત જગ્યાઓમાંથી તમામ અલગ કરાયેલ ઘરેલું કચરો, વેપાર કચરો, અને સંસ્થાકીય કચરો યોગ્ય સમુદાય કચરાપેટીઓમાં જમા કરાવે.

૧૨. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની "કચરાના સંગ્રહ માટેના ડેપો" પૂરા પાડવા અને જાળવવાની ફરજ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ રહેશે કે તેઓ નીચે મુજબ કરે:

a. શહેરમાં પૂરતા પ્રમાણમાં કચરાના સંગ્રહ માટેના ડેપો પૂરા પાડે અને સ્વચ્છતાપૂર્વક જાળવી રાખે અને ઘરો, દુકાનો અને સંસ્થાઓ તેમજ શેરીઓ અને જાહેર સ્થળોએથી એકત્રિત કરવામાં આવતા કચરાના કામચલાઉ સંગ્રહ માટે આવા સ્થળોએ મોટા મોબાઇલ કન્ટેનર મૂકે જ્યાં સુધી કચરો પ્રક્રિયા અને નિકાલ સ્થળોએ પરિવહન ન થાય.

b. ભારત સરકારના જોખમી કચરા નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન કરીને, નાગરિકો દ્વારા ઘરેલું અને/અથવા જોખમી/ઝેરી કચરાના નિકાલ માટે શહેરના વિવિધ ભાગોમાં બંધ કન્ટેનર માટે પૂરતી વ્યવસ્થા કરવી

૧૩. ઘરો/દુકાનો/સ્થાનોના માલિકની ફરજ છે કે તેઓ રિસાયકલ કરી શકાય તેવી સામગ્રી/બિન-જૈવવિઘટનક્ષમ કચરો કચરો સંગ્રહકો/કચરો ખરીદનારાઓ/રિસાયકલર્સને સોંપે:

ઘરો/દુકાનો/સ્થાનો પર તેમનો અલગ કરેલો રિસાયકલ કરી શકાય તેવો કચરો/બિન-જૈવવિઘટનક્ષમ કચરો કચરો સંગ્રહકો, કચરો ખરીદનારાઓ અથવા રિસાયકલર્સને અનુકૂળ હોય અથવા સ્થાનિક સંસ્થા દ્વારા સમયાંતરે સૂચિત કરવામાં આવે તે મુજબ સોંપે. આવા કચરાને રસ્તા પર અથવા મ્યુનિસિપલ ડબ્બામાં અથવા ખુલ્લી જગ્યાઓમાં કાર્બનિક/ખાદ્ય/જૈવવિઘટનક્ષમ કચરા સાથે નિકાલ કરવામાં આવશે નહીં.

૧૪. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા ખાસ ડબ્બામાં ઘરગથ્થુ/જોખમી/ઝેરી કચરો જમા કરવાની ઘરો, દુકાનો અને સંસ્થાઓની ફરજ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા કન્ટેનરમાં ઘરગથ્થુ જોખમી કચરો/ઝેરી સામગ્રી જમા કરવાની ઘરો, દુકાનો અને સંસ્થાઓની ફરજ રહેશે.

૧૫. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ છે કે તેઓ કોમ્યુનિટી ડબ્બામાંથી કચરો એકઠો કરે અને તેને આગળના પરિવહન માટે કચરા સંગ્રહ ડેપોમાં જમા કરે:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે એ ફરજિયાત રહેશે કે તેઓ રોજિદા ધોરણે કોમ્યુનિટી ડબ્બામાંથી કચરો કાઢે અને તેને શહેરમાં ઓળખાયેલા કચરા સંગ્રહ ડેપો/કન્ટેનરોમાં ટ્રાન્સફર કરે અને તેને પ્રોસેસિંગ અથવા નિકાલ સ્થળોએ ઝડપી પરિવહનની વ્યવસ્થા કરે.

૧૬. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ છે કે તેઓ તમામ જાહેર શેરીઓ, ખુલ્લી જાહેર જગ્યાઓ અને ઝૂંપડપટ્ટી વિસ્તારોને સાફ કરે:

સ્થાનિક સંસ્થાઓની ફરજ રહેશે કે તેઓ રવિવાર અને જાહેર રજાઓ સહિત વર્ષના તમામ દિવસોમાં બંને અથવા બંને બાજુ રહેણાંક વિસ્તારો અને ઝૂંપડપટ્ટીઓની સફાઈની વ્યવસ્થા કરે.

૧૭. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ છે કે તેઓ કચરાના સંગ્રહ ડેપોમાં સંગ્રહિત કચરાને નિયમિતપણે પરિવહન કરે:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે એ ફરજિયાત રહેશે કે તેઓ કચરાના સંગ્રહ કન્ટેનર ઓવરફ્લો થાય તે પહેલાં કચરાના સંગ્રહ ડેપોમાં સંગ્રહિત કચરાના બંધ પરિવહનની વ્યવસ્થા કરે, અને જ્યાં બંધ કન્ટેનર મૂકવામાં આવ્યા ન હોય ત્યાંથી દરરોજ.

૧૮. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ છે કે તેઓ યોગ્ય ટેકનોલોજી દ્વારા ખોરાક/જૈવ-વિઘટનશીલ કચરાના પ્રક્રિયા અને અસ્વીકાર્ય કચરાનો નિકાલ કરે:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માટે શહેરમાં ઉત્પન્ન થતા ખોરાક/જૈવ-વિઘટનશીલ કચરાનું પ્રક્રિયા કરવાની વ્યવસ્થા કરવી અને અસ્વીકાર્ય કચરા અને બિન-જૈવ-વિઘટનશીલ કચરાનો પર્યાવરણીય રીતે સ્વીકાર્ય રીતે નિકાલ કરવો ફરજિયાત રહેશે.

૧૯. મકાન કચરાના નિકાલ પર પ્રતિબંધ:

કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈપણ શેરી, જાહેર સ્થળ અથવા ખુલ્લી જમીનમાં અથવા તેની બાજુમાં કોઈપણ મકાન કચરો જમા કરશે નહીં, કરાવશે નહીં અથવા જમા કરવાની પરવાનગી આપશે નહીં સિવાય કે નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત હેતુ માટે નિયુક્ત સ્થળ પર અથવા શરતો અનુસાર.

૨૦. મૃત પ્રાણીઓના શબ અથવા ભાગો વગેરેના નિકાલ પર પ્રતિબંધ:

કોઈપણ વ્યક્તિ આ હેતુ માટે પૂરી પાડવામાં આવેલ અથવા નિયુક્ત ન હોય તેવી જગ્યાએ કોઈપણ મૃત પ્રાણીના શબ અથવા ભાગોને જમા કરશે નહીં અથવા અન્યથા નિકાલ કરશે નહીં.

૨૧. રખડતા પ્રાણીઓ અને ઢોર દ્વારા થતા ઉપદ્રવ પર પ્રતિબંધ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની જવાબદારી રહેશે કે તેઓ શહેરમાં ફરતા રખડતા પ્રાણીઓ અને ઢોર, ખાસ કરીને રખડતા ગાયો, ફૂતરાઓ, ડુક્કર અથવા આવા કોઈપણ પ્રાણીઓ દ્વારા ઉત્પન્ન થતા ભયને નિયંત્રિત કરે, જે શહેરમાં ગંદકી, કચરો અને ગંદકી ફેલાવે છે અને તેમને અકસ્માતો કરાવીને જાહેર જનતા માટે સીધો ખતરો ઉભો કરે છે. શહેર વિસ્તારની બહાર આવા પ્રાણીઓ માટે ઉજ્જડ જમીનમાં ચોક્કસ સ્થળો બનાવવામાં આવશે, અને ત્યાં રાખવામાં આવેલા અથવા શહેરમાંથી આવા સ્થળોએ લઈ જવામાં આવેલા રખડતા પ્રાણીઓ માટે ખોરાક બિંદુઓ એવા સ્થળોએ સ્થિત કરવામાં આવશે જ્યાં પ્રાણીઓ તેમનો ખોરાક અને પાણી મેળવે છે, અને સામાન્ય શહેરી વિસ્તારોથી અલગ કરી શકાય છે. આવા હેતુ માટે સરકારના ખાસ ભંડોળ/ગ્રાન્ટ/યોજનોનો ઉપયોગ આ હેતુ માટે કરી શકાય છે. આવા પ્રાણીઓના માલિકો, ખાસ કરીને ગાયોના માલિકોને શોધવા માટે, જ્યારે આવા પ્રાણીઓ તેમના માલિકોના હોય ત્યારે આવા પ્રાણીઓ માટે

ટેગિંગ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. જ્યારે આવા પ્રાણીઓ વૃદ્ધ થઈ જાય અને તેમના માટે ઉપયોગી ન રહે ત્યારે તેમને ખોરાક આપવાની અને જાળવણી કરવાની જવાબદારી માલિકોની રહેશે. ફૂતરા અને ડુક્કર અને અન્ય પ્રાણીઓ કે જેમના માલિકો ઓળખી શકાતા નથી, તેમની વસ્તીને નિયંત્રિત કરવા માટે તેમને ટેગ અને નસબંધી કરી શકાય છે.

22. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ છે કે તેઓ સફાઈ કામદારો અને MSW કામગીરીમાં સામેલ અન્ય કામદારોને સલામતી ઉપકરણો અને સલામતી અને સફાઈ સાધનો પૂરા પાડે જેથી મ્યુનિસિપલ કચરાથી થતા વ્યવસાયિક જોખમોને અટકાવી શકાય અને ઘટાડી શકાય:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ફરજ રહેશે કે તેઓ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં કામ કરતા તમામ સફાઈ કામદારો અને અન્ય કામદારોને SWM વિભાગ અને અન્ય વિભાગોમાં વિવિધ પ્રકારના સલામતી ઉપકરણો અને સલામતી અને સફાઈ સાધનો પૂરા પાડે જ્યાં કામદારોને શેરીઓ, રસ્તાઓ અને તમામ સ્થળોની સફાઈ, MSW ના વિતરણ અને સંગ્રહ અને SWM અને અન્ય વિભાગોમાં સંકળાયેલ પરિવહન અને અન્ય કામગીરીથી થતા વ્યવસાયિક જોખમોનો સામનો કરવો પડે છે. તેમને મોજા, માસ્ક, ગણવેશ, સલામતી ગટરના બુટ, ગોગલ્સ વગેરે પહેરવા માટે પ્રેરિત કરવામાં આવશે. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા તેમને સલામતી પદ્ધતિઓ અને સાધનોના મહત્વ અને આવા ઉપકરણો અને સાધનોના ઉપયોગ દ્વારા વ્યવસાયિક જોખમોને કેવી રીતે અટકાવી શકાય અને ઘટાડી શકાય તે અંગે જાગૃત કરવા માટે તાલીમ આપવામાં આવશે. ગટર લાઇનના મેનહોલમાં પ્રવેશવા માટે, અથવા ડ્રોગિંગ કામગીરી કરતી વખતે અથવા જંતુનાશકો ફેલાવતી વખતે અને આવી અન્ય પ્રવૃત્તિઓ કરતી વખતે સલામતી પરવાનગી સિસ્ટમની પ્રક્રિયા પણ એ છે જ્યાં તેમને આરોગ્ય સંબંધિત સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડે છે. આ નિયમ NGO અને અન્ય કલ્યાણકારી સંગઠનો અથવા કચરો એકત્ર કરવાની પ્રવૃત્તિમાં સામેલ અન્ય કોઈપણ સંસ્થાઓ દ્વારા કચરો એકત્ર કરવા માટે નિયુક્ત કરાયેલા અધિકૃત કાગડા ઉપાડનારાઓને પણ લાગુ પડશે.

નોંધ:

નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા નીચેના સંદર્ભમાં વિગતવાર આદેશો જારી કરવામાં આવશે:

1. આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓના અમલીકરણ માટે અનુસરવાની પ્રક્રિયાઓ.
2. નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના અધિકારીઓ/કર્મચારીઓને સત્તાઓનું સોંપણી.
3. દંડ/સમાધાન ફી વસૂલવા માટે અનુસરવાની પ્રક્રિયાઓ.
4. રેકોર્ડ અને ડેટા જાળવવાના રહેશે.
5. ડબ્બાનું વિતરણ

ઉપદ્રવ શોધ ટુકડીની રચના અને તેના કાર્યો વિશે નોંધ:-

મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા ઉપદ્રવ શોધ ટુકડીની રચના કરવામાં આવશે, જેમાં "ઉપદ્રવ શોધકો"નો સમાવેશ થશે, જે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ અથવા નિવૃત્ત પોલીસ કર્મચારીઓ અથવા નિવૃત્ત સંરક્ષણ કર્મચારીઓ અને આવા અન્ય લોકો હોઈ શકે છે, જેમને મ્યુનિસિપલ કમિશનર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવે છે અને આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘન કરનારાઓ પાસેથી સમાધાન ફી/વહીવટી ખર્ચ વસૂલવા માટે સત્તા આપવામાં આવે છે.

ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડ નીચેના મુદ્દાઓ પર બંધ કરવા, કરારો સમાપ્ત કરવા અને શિસ્તબદ્ધ પગલાં લેવા અંગે ચોક્કસ અભિપ્રાય આપશે:-

1. વારંવાર ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડને તે જ જગ્યાએ/યુનિટમાંથી પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિક/થર્મોકોલ/અન્ય પ્રતિબંધિત સામગ્રીનું ઉત્પાદન અને વિતરણ મળી આવે, તો તેઓ નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનરને આવા યુનિટને બંધ કરવાની ભલામણ કરશે અને આવા અહેવાલ પ્રાપ્ત થયા પછી નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડને આવા યુનિટને બંધ કરવા માટે જરૂરી પગલાં લેવા કહેશે.
2. ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડ, જો વારંવાર કોઈ એજન્સી/કોન્ટ્રાક્ટર ખુલ્લામાં કચરો બાળતો અને/અથવા ખુલ્લા વાહનોમાં કચરો પરિવહન કરતો જોવા મળે, તો તેઓ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંત હેઠળ યોગ્ય પ્રક્રિયા અનુસરીને કરાર આપનાર સંબંધિત મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાને કરાર સમાપ્ત કરવા કહેશે.
3. જો ઉપદ્રવ શોધ સ્કવોડ કોઈપણ મ્યુનિસિપલ કર્મચારીને ખુલ્લામાં કચરો બાળતો પકડે છે, તો તેઓ આવા કર્મચારી સામે શિસ્તબદ્ધ પગલાં લેવા માટે સંબંધિત મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાને તેની જાણ કરશે.
૪. ઉપરોક્ત કોઈપણ જોગવાઈઓ ભૂલ કરનાર વ્યક્તિ, કોન્ટ્રાક્ટર અથવા મ્યુનિસિપલ કર્મચારીને પર્યાવરણ સંરક્ષણ અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહીથી બાકાત રાખશે નહીં.
૫. ગુના ૨, ૩, ૧૨, ૧૪, ૧૬-૧૯, ૨૮, ૨૯ અને ૩૧ માટે, સમાધાન ફી ઉપરાંત, ગુનેગારને નવસારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત રીતે નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર તેમના કારણે થતી ઉપદ્રવને દૂર કરવા માટે કહેવામાં આવશે.

" અનુસૂચિ -૧ " "શુલ્ક અને ચાર્જીસ પત્રક"

અનુ. નં.	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૧	૭ - ૧૫	બાયલોઝ નં.૭-૧૫માં જણાવેલ ધન કચરાને અલગ નહીં પાડવાના ભંગ બદલ	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
૨	૧૬-૨૬	બાયલોઝ નં. ૧૬-૨૬માં જણાવેલ ધન કચરાનો યોગ્ય રીતે સંગ્રહ નહીં કરવા બદલ	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
૩	૨૭-૩૪	બાયલોઝ નં. ૨૭-૩૪માં જણાવેલ ધન કચરાને યોગ્ય રીતે પ્રાથમિક એકત્રીકરણ, નિયત સ્થળ પર દ્વિતીય સંગ્રહ અને કચરાની ડેરફેરના ભંગ બદલ	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦
૪	૩૫-૩૮	બાયલોઝ નં. ૩૫-૩૮માં જણાવેલ ધન કચરાને યોગ્ય રીતે પ્રક્રિયા અને નિકાલના ભંગ બદલ	રહેણાંક	-	-	-	-
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૫	૩૯ (૩), ૬૦.૧(૧૯)	જાહેર ગટર સાથે અનઅધિકૃત જોડાણ	ઘરેલું-૪" સુધી	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			ઘરેલું-૪"-૬" સુધી	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
			ઘરેલું-૬" વધુ	૧૫૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૩૦૦૦

અ નુ. નં.	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૬	૩૯ (૩), ૬૦.૧(૧૯)	જાહેર ગટર સાથે અનઅધિકૃત જોડાણ	વાણિજ્ય -૪" સુધી	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦
			વાણિજ્ય -૪" - ૬" સુધી	૨૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૨૦૦૦
			વાણિજ્ય ૬" વધુ	૫૦૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૪૦૦૦
૭	૩૯,૪૦,૪૧	પ્રવાહી કચરાનું વ્યવસ્થાપન, જાહેર ગટરો	વ્યક્તિગત/ ઘરેલું	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્યીક (ઉત્પાદક નં -૯ સિવાય)	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			કતલખાનાઓ (ઉત્પાદક નં - નં-૯)	૫૦૦	૫૦૦	૪૦૦૦	૮૦૦૦
			વર્કશોપ, ગેરેજ, ડેરી, અનેપ્રાણી ઓના તબેલાઓ	૫૦૦	૫૦૦	૪૦૦૦	૮૦૦૦
૮	૪૨,૪૩	મળટાંકીઓ/શોષ ખાડાઓ/સસપૂલ વગેરેના વપરાશના નિયમોના ભંગ બદલ	વ્યક્તિગત/ ઘરેલું	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્ય	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૫૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૭૫૦૦
૯	૪૩,૪૪,૬૦.૧(૧ ૫) ,૬૦.૧(૧૬)	સ્થળપર પ્રક્રિયા અને નિકાલ અંગેનકકી કરાયેલ જોગવાઈઓ નું ઉલ્લંઘન	વ્યક્તિગત/રહે ણાંક	૨૫૦	૨૫૦૦	૧૦૦૦	૨૫૦૦
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૨૦૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૩૦૦૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૧૦	૪૫	મેનહોલની સફાઈની જોગવાઈઓ નું ઉલ્લંઘન	વ્યક્તિગત	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			એજેન્ટ/ એજેન્સી	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
			કોન્ટ્રાક્ટર/સર્વી સ પ્રોવાઈડર				
૧૧	૪૬(૧)-(૨), ૪૭	રોગવાહક તથા પાણીજન્ય રોગોની જોગવાઈના ભંગ બદલ	રહેણાંક (૧-૪)	૧૦૦	૫૦૦	૭૫૦	૧૫૦૦
			વાણિજ્ય અને સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૫૦૦
			ઔદ્યોગીક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૭૫૦૦
૧૨	૪૮.૧.૧	ખાધ્યઉત્પાદક/પ્રોસેસર/હેડ લર માટે સેનેટરી અને આરોગ્યપદ આવશ્યકતાઓ	વ્યક્તિગત/વા ણિજ્ય/અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦
૧૩	૪૮.૧.૨	સ્ટ્રીટ ફૂડ વિકેતાઓ ઉત્પાદન/ પ્રક્રિયા સિવાયના એકમો માટે સેનેટરી અને આરોગ્યપદ આવશ્યકતાઓ	વ્યક્તિગત/વા ણિજ્ય/અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦
૧૪	૪૯	ઈ-કચરાનો અયોગ્ય નિકાલ વેચાણ / ધંધો/ પ્રોસેસીંગ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૫	૪૯-અ	પ્લાસ્ટીકના કચરાને અયોગ્ય નિકાલ/વેચાણ / ધંધો/ પ્રોસેસીંગ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૧૬	૫૦	વાયુ પ્રદૂષણને કારણે જાહેર આરોગ્ય માટે ખલેલ પહોંચાડવી	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૧૭	૫૦	વાયુ પ્રદૂષણને કારણે જાહેર આરોગ્ય માટે ખલેલ પહોંચાડવી	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
૧૮	૫૦	વાયુ પ્રદૂષણને કારણે જાહેર આરોગ્ય માટે ખલેલ પહોંચાડવી	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૨૫૦૦
૧૯	૫૧	ઘરની અંદરનું વાયુ પ્રદૂષણ	વ્યક્તિગત	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૨૫૦૦
૨૦	૫૨	આસપાસની હવામાં અને ઢગલામાં પ્રદૂષકોના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૨૧	૫૨	આસપાસની હવામાં અને ઢગલામાં પ્રદૂષકોના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
૨૨	૫૨	આસપાસની હવામાં અને ઢગલામાં પ્રદૂષકોના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણ	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦૦	૭૫૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુત્તમ	મહત્તમ	લઘુત્તમ	મહત્તમ
૨૩	૫૩	ધ્વનિ પ્રદૂષણ હેઠળના ગુનાઓ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૨૪	૫૩	ધ્વનિ પ્રદૂષણ હેઠળના ગુનાઓ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૨૫	૫૩	ધ્વનિ પ્રદૂષણ હેઠળના ગુનાઓ	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૨૬	૫૪.૧	અગ્નિસંસ્કાર અથવા બાળવું	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૨૭	૫૪.૨	પૃથ્વી દફનવિધિ	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૨૮	૫૫	કતલખાના માટેની આવશ્યકતાઓનું પાલન ન કરવા બદલ ગુનાઓ -૫૫.૧ થી ૫૫.૪	રહેણાંક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૨૯	૫૫	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૩૦	૫૫	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૭૦૦૦	૧૨૫૦૦
૩૧	૫૬	બ્યુટી પાર્લર/હેર કટિંગ સલૂન વેપાર માટેની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનો	રહેણાંક	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૫૦૦
૩૨	૫૬	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૩૩	૫૭	લોન્ડ્રી દુકાન/વ્યવસાય/ધોબીઘાટ રાખવા માટેની આવશ્યકતાઓનું પાલન ન કરવા બદલ ગુનાઓ	રહેણાંક	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૫૦૦
૩૪	૫૭	"	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૩૫	૫૮	કોસ્મેટિક્સ અને શૌચાલય માટેની આવશ્યકતાઓને પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનાઓ સામાનની દુકાન	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૩૬	૫૯	કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા કામગીરી દ્વારા ઉત્પાદન, તૈયારી, પેકિંગ વગેરે માટેની આવશ્યકતાઓને પૂર્ણ ન કરવા બદલ ગુનાઓ ફાર્માસ્યુટિકલ અથવા તબીબી ઉત્પાદનો	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
૩૭	૫૯	"	અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૭૦૦૦	૧૨૦૦૦
૩૮	૫૯.૧	સ્વચ્છતા ન જાળવવા બદલ ગુનાઓ સ્વિમિંગ પુલની આવશ્યકતાઓ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૩૯	૬૦.૧(૧૯)	ગેરકાયદેસર ડ્રેનેજ કનેક્શન	રહેણાંક ૪"	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			રહેણાંક ૪-૬"	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
			રહેણાંક >૬"	૧૫૦	૫૦૦	૨૦૦૦	૩૦૦૦
૪૦	૬૦.૧(૧૯)	ગેરકાયદેસર ડ્રેનેજ કનેક્શન	વાણિજ્ય ૪"	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦
			વાણિજ્ય ૪-૬"	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦	૧૫૦૦
			વાણિજ્ય >૬"	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૪૧	૬૦.૧(૧૫) ૬૦.૧(૧૬)	બાયલોઝ 44, 45, 60.1 (15), 60.1 (16) ને અવગણીને અપમાનજનક રીતે કાદવ દૂર કરવો/ડિસ્વજિંગ કરવું	વ્યક્તિગત / રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૧૨૦૦	૩૦૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૫૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૨૦૦૦
			અન્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૪૨	૬૦.૧(૧), ૬૦.૧(૪)	કચરો ડમ્પ કરવો, જમા કરવો, છોડવો, ઢોળવો અથવા છોડવો, અથવા આવા કચરાને ડમ્પ કરવા, છોડવા, ઢોળવા અથવા છોડવા માટે કારણભૂત બનાવવું અથવા પરવાનગી આપવી, પછી ભલે તે કચરો કન્ટેનર અથવા પાત્રમાં હોય કે ન હોય, કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી જગ્યાએ, કન્ટેનર સિવાય અથવા એવી જગ્યાએ જ્યાં ખાસ સૂચવવામાં આવ્યું હોય, પૂરી પાડવામાં આવ્યું હોય અથવા આવા હેતુ માટે અલગ રાખવામાં આવ્યું હોય (પાણીના માર્ગો અને નહેરો સિવાય)	રહેણાંક(ક્રમ નં. ૧, ૨, ૩)	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			રહેણાંક(ક્રમ નં. ૪)	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
			વાણિજ્ય(ક્રમ નં. ૧૦)	૩૦૦	૫૦૦	૧૨૦૦	૩૦૦૦
			વાણિજ્ય (ક્રમ નં. ૬ ૨૫૦ ચોરસ મીટર કરતા ઓછો વિસ્તાર)	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્ય(ક્રમ નં.૫)	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૪૩	૬૦.૧(૧)	કચરો ફેંકવો, જમા કરવો, છોડવો, ઢોળવો અથવા છોડવો, અથવા આવા કચરાને ફેંકવાનું કારણ આપવું અથવા તેને ફેંકવાની પરવાનગી આપવી	હોટેલ કિચન વેસ્ટ કોન્ટ્રાક્ટર	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૪૪	૬૦.૧(૪)	કચરો કન્ટેનર અથવા પાત્રમાં હોય કે ન હોય, કોઈપણ જાહેર અથવા	વાણિજ્ય (ક્રમ નં. 6 250 ચોરસ મીટરથી	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
		ખાનગી જગ્યાએ અથવા તેના પર, સિવાય કે	ઉપરનો વિસ્તાર)				
૪૫		અથવા આવા હેતુ માટે અલગ રાખવામાં આવેલ (પાણીના માર્ગો અને નહેરો સિવાય)	ક્રમ નં. ૧૩ (હોસ્પિટલો) ખાતે ઉત્પાદક	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૭૫૦૦
૪૬			ક્રમાંક ૧૩ દવાખાનામાં ઉત્પાદક	૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૪૭	૬૦.૧(૧)(૨)	નહેરો, નદીઓ જેવા જળાશયોમાં કચરો ફેંકવો અને કચરો ફેંકવો.	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૪૮	૬૦.૧(૧)(૨)	"	વાણિજ્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૩૦૦૦
૪૯	૬૦.૧(૨)	૨૪ કલાકથી વધુ સમય માટે પરિસરમાં ગંદકીનો સંચય	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૫૦	૬૦.૧(૨)	"	વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૫૧	૬૦.૧(૨)	"	ઔદ્યોગિક	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૫૨	૬૦.૧ (૨)	"	અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૫૩	૬૦.૧(૩)	વાહનમાંથી જાહેર/ખાનગી રસ્તાઓ પર કચરો થૂંકવો, ફેંકવો અથવા જમા કરવો	ગુનેગાર	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૫૪	૬૦.૧(૫)	૬૦.૧ (૫) માં દર્શાવેલ શરતોને અવગણીને પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન ૧૦૦૦ કિલોગ્રામ (૧ ટન) સુધી	ઔદ્યોગિક/ઉત્પાદક	૧૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
		૬૦.૧ (૫) માં દર્શાવેલ શરતોને અવગણીને પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન ૧ - ૫ ટન		૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
		૬૦.૧ (૫) માં દર્શાવેલ શરતોને અવગણીને પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન ૫ ટન થી વધારે		૩૦૦	૫૦૦	૧૦,૦૦૦	૩૦,૦૦૦
૫૫	૬૦.૧(૫)	૫૦ માઇક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્લાસ્ટિકનું જથ્થાબંધ વિતરણ ૧૦૦૦ કિલોગ્રામ (૧ ટન) સુધી	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
		૫૦ માઇક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્લાસ્ટિકનું જથ્થાબંધ વિતરણ ૧ - ૫ ટન		૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦
		૫૦ માઇક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્લાસ્ટિકનું		૫૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦૦	૩૦૦૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
		જથ્થાબંધ વિતરણ પ ટન થી વધારે					
૫૮	૬૦.૧(૫)	૫૦ માઈક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિકનું છૂટક વેચાણ ૧૦૦ કિલોગ્રામ સુધી	વાણિજ્ય	૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
		૫૦ માઈક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિકનું છૂટક વેચાણ ૧૦૧-૫૦૦ કી.ગ્રા		૫૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
		૫૦ માઈક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્રતિબંધિત પ્લાસ્ટિકનું છૂટક વેચાણ ૫૦૦ કિલોથી વધુ		૫૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
૬૧	૬૦.૧(૫)	વિકેતાઓ/ફેરિયાઓ દ્વારા ૫૦ માઈક્રોનથી ઓછી જાડાઈવાળા પ્લાસ્ટિકનું વેચાણ	વાણિજ્ય	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૦૦૦
૬૨	૬૦.૧(૫)	કરાર દસ્તાવેજમાં શરતોને અવગણીને કચરાનું પરિવહન	ઠેકેદાર	૨૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
૬૩	૬૦.૧(૬)	થૂંકીને, પેશાબ કરીને, પ્રાણીઓ કે પક્ષીઓને ખવડાવીને જાહેર ઉપદ્રવ ઉભો કરવો વગેરે.	ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
		ખુલ્લામાં મળત્યાગ	ગુનેગાર	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૬૪	૬૧.૧(૭)	ખુલ્લામાં કચરો બાળવો	ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
૬૫	૬૦.૧(૮)	જાહેર આરોગ્ય અને સલામતી માટે હાનિકારક રીતે જોખમી કચરાના સંચાલન, નિકાલ અથવા પરિવહન.	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦	૨૫૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૭૫૦૦
			અન્ય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
૬૬	૬૦.૧(૯)	સ્વચ્છતા/શૂન્ય કચરાના ઝોનમાં અપમાનજનક રીતે કચરો ફેંકવો/જમા કરવો	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૧૨૦૦	૨૫૦૦
			ઔદ્યોગિક	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
			અન્ય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
૬૭	૬૦.૧(૧૦)	પ્રતિબંધિત/પ્રવેશ પ્રતિબંધિત ઝોનમાં પ્રવેશ કરવો	ગુનેગાર	૨૦૦	૫૦૦	૫૦૦	૧૦૦૦

અ નુ નં	બાયલોઝ	જોગવાઈઓ/ગુનાઓ	લાગુ પડતા એકમો	સમાધાન શુલ્ક રૂ.		વહીવટી ચાર્જ રૂ.	
				લઘુતમ	મહત્તમ	લઘુતમ	મહત્તમ
૬૮	૬૦.૧(૧૧)	અકસ્માતને કારણે ULB/મ્યુનિસિપાલિટીઝની મિલકતને નુકસાન સહિત ULB/મ્યુનિસિપાલિટીઝના માળખાને નુકસાન પહોંચાડવું અથવા દૂર કરવું.	ગુનેગાર	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
૬૯	૬૦.૧(૧૨)	બાંધકામ સ્થળોએ વેક્ટર પ્રજનન	૫૦૦ ચોરસ મીટર કરતા ઓછું.	૧૦૦	૫૦૦	૧૨૦૦	૨૫૦૦
			૫૦૦ - ૧૦૦૦ ચો.મી. ૨૫૦	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			૧૦૦૦ ચો. મીટરથી ઉપર.	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦	૧૦૦૦૦
૭૦	૬૦.૧(૧૩)	પ્રાણીઓ દ્વારા કચરો ફેલાવવાવો	પ્રાણીનો માલિક	૨૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૦૦૦૦
૭૧	૬૦.૧(૧૪)	બાંધકામ અને ડિમોલિશન (C&D) કચરો બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ જમા કરવો		૩૦૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
૭૨	૬૦.૧(૧૭)	ટ્રેનેજ માટે હાનિકારક પદાર્થોનો પ્રવાહ	રહેણાંક	૨૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
			ઔદ્યોગિક	૨૫૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૫૦૦
૭૩	૬૦.૧(૧૮)	ખાનગી ગટરોમાંથી રસ્તા, ખુલ્લી જમીન, પાણીના રસ્તાઓ, ખેતીની જમીન અથવા અન્ય કોઈપણ બિન-નિયુક્ત સ્થળોએ ઘરેલું ગટરનું નિકાલ કરો.	રહેણાંક	૧૦૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૨૫૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦,૦૦૦
૭૪	૬૦.૧(૨૦) ૬૦.૧(૨૨)	જાહેર ગટરોમાં ભરાવો થવો/વરસાદી પાણીના ટ્રેનેજમાં ગટરનો નિકાલ થવો	ગુનેગાર / રહેણાંક	૨૫૦	૫૦૦	૧૨૦૦	૨૫૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૭૫૦૦
			ઔદ્યોગિક	૩૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૫૦૦૦
			અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૫,૦૦૦
૭૫	૬૦.૧(૨૧)	પ્રોજેક્શન અથવા અતિક્રમણ દ્વારા જાહેર ગટર લાઇનને નુકસાન	ગુનેગાર / રહેણાંક	૧૫૦	૫૦૦	૧૫૦૦	૩૦૦૦
			વાણિજ્ય /સંસ્થાકીય	૨૫૦	૫૦૦	૨૫૦૦	૫૦૦૦
			ઔદ્યોગિક	૩૦૦	૫૦૦	૫૦૦૦	૧૦૦૦૦
			અન્ય	૩૦૦	૫૦૦	૭૫૦૦	૧૫૦૦૦

ગ્રંથસૂચિ

૧. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯
૨. ગટર અને ગટર વ્યવસ્થાપન પર CPHEEO મેન્યુઅલ, ૨૦૧૬
૩. ધન કચરા વ્યવસ્થાપન પર CPHEEO મેન્યુઅલ, ૨૦૧૬
૪. પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ કાયદા, ૨૦૧૨
૫. ટકાઉ વિકાસના સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સૂચકાંકો: માર્ગદર્શિકા અને પદ્ધતિઓ
૬. ગુજરાત ટાઉન પ્લાનિંગ અને અર્બન ડેવલપમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૭૬
૭. ગુજરાત મ્યુનિસિપાલિટીઝ એક્ટ ૧૯૬૩,
૮. ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ એક્ટ, ૧૯૬૧
૯. બોમ્બે રેન્ટ્સ, હોટેલ અને લોજિંગ, હાઉસ રેન્ટ્સ કંટ્રોલ એક્ટ, ૧૯૪૭
૧૦. મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સના રોજગારને અપનાવવા અને ડ્રાય લેટ્રીનનું બાંધકામ (પ્રતિબંધ) એક્ટ, ૧૯૯૩, ૨૦૧૩ માં સુધારેલ
૧૧. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાઇનાન્સ બોર્ડ અધિનિયમ, ૧૯૭૯
૧૨. ગુજરાત સ્વમ એરિયાઝ (સુધારણા, ક્લિયરન્સ અને રિડેવલપમેન્ટ) અધિનિયમ, ૧૯૭૬
૧૩. ગુજરાત માલિકી ફ્લેટ અધિનિયમ, ૧૯૭૩
૧૪. ગુજરાત અનધિકૃત વિકાસ અધિનિયમ, ૨૦૦૧નું નિયમિતકરણ
૧૫. દુકાનો અને સ્થાપના અધિનિયમ
૧૬. બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમ
૧૭. ઉદ્યોગ વિકાસ અને નિયમન અધિનિયમ, ૧૯૫૧
૧૮. જંતુનાશકો અધિનિયમ, ૧૯૬૮
૧૯. સિનેમા (નિયમન) અધિનિયમ
૨૦. ખાધ સલામતી અને ધોરણો અધિનિયમ, ૨૦૦૬
૨૧. પર્યાવરણ (સુરક્ષા) સુધારેલ અધિનિયમ, ૧૯૯૧
૨૨. પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) અધિનિયમ, ૧૯૭૪
૨૩. હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારેલ અધિનિયમ, ૧૯૮૭
૨૪. મહામારી રોગ અધિનિયમ, ૧૯૮૭
૨૫. ધ નોટિફાઇબલ ડિસીઝ અધિનિયમ
૨૬. મ્યુનિસિપલ સોલિડ વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬
૨૭. બાંધકામ અને ડિમોલિશન વેસ્ટ (મેનેજમેન્ટ અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬

૨૮. પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૧
૨૯. હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) નિયમો, ૧૯૮૨
૩૦. પર્યાવરણ (સુરક્ષા) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૨
૩૧. જોખમી કચરો (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૦૮
૩૨. જોખમી કચરો (વ્યવસ્થાપન, હેન્ડલિંગ અને સરહદ પારની હિલચાલ) નિયમો, ૨૦૦૯
૩૩. બાયોમેડિકલ કચરો (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬
૩૪. બેટરી (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૦
૩૫. ધ ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) સુધારા નિયમો, ૨૦૧૦
૩૬. ધ રિસાયકલ પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદન અને ઉપયોગ (સુધારા) નિયમો, ૨૦૦૩
૩૭. ધ ઇ-કચરો (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬
૩૮. ધ પ્લાસ્ટિક કચરો (વ્યવસ્થાપન અને હેન્ડલિંગ) નિયમો, ૨૦૧૬
૩૯. ફૂડ સેફ્ટી અને સ્ટાન્ડર્ડ્સ (સુધારા) નિયમો ૨૦૧૭
૪૦. સંબંધિત અધિકારીઓના SWM વિભાગ દ્વારા સંબંધિત પરિપત્રો
૪૧. સંબંધિત પરિપત્રો સંબંધિત અધિકારીઓનો જાહેર આરોગ્ય વિભાગ
42. GPCB અને GUDC જેવી વિવિધ સરકારી એજન્સીઓ દ્વારા પરિપત્રો અને નિયમો
43. વિવિધ વિભાગો દ્વારા સંબંધિત પ્રેસ નોટ્સ
44. SWM અને સંબંધિત અધિકારીઓના જાહેર આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા હાલના માર્ગદર્શિકાઓ